

PROGRAMMABEGROTING 2014

6 mei 2013

Titel: Programmabegroting Regio Twente 2014			
Versie: 1.0	Geldig vanaf: 1 januari 2014	Vastgesteld op: 3 juli 2013	door: Regioraad
Code:	Documenteigenaar: F&C – E.J.H. Kleizen	Evaluatiedatum:	Pagina 1 van 99

regio
Twente

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2014, het jaar van gemeenteraadsverkiezingen en dus ook voor Regio Twente een start van een nieuwe bestuursperiode. Een begroting die opgesteld is tegen de achtergrond van een aantal belangrijke bestuurlijke dossiers, waaronder het gaan vervallen van de Wgr-plus, de heroriëntatie op gemeentelijke Twentse samenwerking en de doorwerking van de rijksbezuinigingen. Daarnaast zijn de resultaten van het door de Regioraad ingezette traject van de visitatiecommissie naar doelmatigheid nog niet verwerkt.

Onze relevante omgeving verandert doorlopend naast de hiervoor genoemde onderwerpen. Daar komt ook bij dat onze organisatie de afgelopen jaren op onderdelen aan verandering onderhevig is. Zo heeft het afgelopen jaar de inrichting van bedrijfsvoering ten behoeve van dienstverlening aan de VRT en dienstverlening aan Netwerkstad (salarisadministratie) naast deelname aan Shared Services Netwerk Twente plaatsgevonden. Daarnaast is een programmaorganisatie ingericht voor het uitvoeren van de Innovatiesprong.

Deze programmabegroting is opgesteld met inachtneming van de met de portefeuillehouders financiën afgestemde en geaccordeerde uitgangspunten en de met u afgesproken gedragslijn over de raming van de prijs- en looncompensatie. Er is geen nieuw beleid geraamd en de reeds afgesproken ombuigingstaakstellingen zijn voor zover gerealiseerd binnen de programma's op die onderdelen aangepast en voor zover nog niet ingevuld per programma geraamd als restanttaakstelling binnen de programma's.

Visitatiecommissies en bijzondere rekenkamer / ombuigingstaakstelling 2014-2017

Gelet op de steeds geringere financiële armslag van vele gemeenten hebben wij ons beraden over hoe om te gaan met een aanvullende ombuigingstaakstelling bij onze organisatie. Middels een separaat voorstel dat tegelijkertijd met deze begroting ter besluitvorming aangeboden wordt aan de Regioraad geven wij aan hoe we een en ander vorm en inhoud willen geven. Daarnaast worden de stukken van de visitatiecommissies en de bijzondere rekenkamer ook afzonderlijk geagendeerd voor de regioraad van 3 juli 2013. Beide stukken zullen in onderlinge samenhang worden betrokken bij de te voeren discussie in de regioraad over de vaststelling van de programmabegroting 2014. Afhankelijk van de besluitvorming in de regioraad zal het een en ander via een begrotingswijziging worden verwerkt in de begroting 2014.

Wgr-plusstatus

Regio Twente is een stadsregio conform de Wgr-plus (Wet gemeenschappelijke regelingen). Deze status heeft betrekking op de taken op het gebied van verkeer en vervoer. Het kabinet Rutte II is voornemens de stadsregio's op te heffen. Of dit gaat gebeuren, op welke termijn en onder welke voorwaarden is op dit moment nog niet bekend. Daar waar wij enig begrip hebben voor het afschaffen van de speciale status voor stadsregio's hebben wij dat niet voor de centralisatie van de BDU-middelen. Zowel inhoudelijk, als bestuurlijk is daar geen aanleiding voor. Twente is een vervoersregio (90% van de vervoersbewegingen vinden binnen Twente plaats) en in Twente is afgelopen 18 jaar een en ander altijd naar volle tevredenheid van gemeenten en rijk verlopen. Uiteraard blijven wij ons conform de motie van de regioraad inzetten om de BDU-middelen te behouden voor de Twentse gemeenten.

Waar gaat het in Twente precies om als de WGR+ status afgeschaft zou worden:

- zeggenschap over de BDU-middelen en het bijbehorende regionale verkeers- en vervoerbeleid verdwijnt; Regio Twente ontvangt jaarlijks circa € 40 miljoen voor de uitvoering van het regionaal verkeers- en vervoerbeleid (dit bedrag zal tot 2018 geleidelijk met 10% afnemen op basis van de voorgestelde rijksbezuinigingen);
- Twente kan zich niet meer profileren als Stadsregio met een bijzondere status en wettelijke taken en bevoegdheden;
- de financiële mogelijkheden om via de inzet van regionale middelen de prioritering van rijksinvesteringen te beïnvloeden worden beperkt;
- minder mogelijkheden om rechtstreeks extra rijksmiddelen te genereren
- verminderde gemeentelijke invloed;
- de zogenaamde "rijksonmiddelijkheid" komt te vervallen.

Inhoudelijk:

- verlies van opgebouwde regionale expertise; het werken aan het regionale verkeers- en vervoerbeleid heeft veel kennis opgeleverd binnen Regio Twente en bij gemeenten, via hun directe betrokkenheid bij dit beleid;
- verloren gaan van opgebouwde netwerken; waardevolle 'rechtstreekse' contacten met het rijk zullen verloren gaan waardoor eventuele kansen minder goed worden benut en minder geanticipeerd kan worden op mogelijke bedreigingen.

Financieel:

- verminderde financiële daadkracht;
- lager financieringsresultaat (invoering schatkistbankieren is hiervan mede oorzaak).

Op dit moment wordt samen met de provincie Overijssel bekeken hoe een en ander het beste vorm en inhoud kan krijgen wanneer de rijksplannen doorgaan. Daarbij gaan wij ervan uit dat de Twentse samenleving weinig zal merken van de afschaffing van de Wgr-plus, de gemeentelijke inbreng op hoe verkeer- en vervoermiddelen in Twente besteed worden een goede plek krijgt en dat desintegratiekosten voorkomen worden. Wij hopen rond de zomer helder te hebben wat een en ander concreet gaat betekenen.

Van verplichte samenwerking naar vrijwillige samenwerking

Nu het vervallen van de Wgr-plusstatus zeer waarschijnlijk aanstaande is, is het goed na te denken over de rol van Regio Twente als faciliterende en uitvoeringsorganisatie van en voor de Twentse gemeenten. De Regioraad heeft opdracht gegeven om de discussie met de gemeenten aan te gaan over de wensen tot samenwerking om vervolgens een beeld te kunnen schetsen van de functie van Regio Twente als uitvoeringsorganisatie.

Een paar uitgangspunten spelen sowieso een rol:

- coalition of the willing (rapport Kerkhaert). Om dit beter vorm en inhoud te kunnen geven is een transparant kostprijsmodel ontwikkeld. Aan de hand hiervan kunnen de kosten voor de betreffende coalition helder in beeld worden gebracht en doorberekend. Dat kan middels het uitvoeren van taken (voorbeeld: salarisadministratie voor Netwerkstadgemeenten), maar ook door het zijn van gastheerorganisatie voor bepaalde onderdelen (voorbeeld: in opdracht van Netwerkstad in te richten Kennispunt Twente (bureau voor onderzoek en statistiek)).
- kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid en kansen om taken in opdracht van de gemeenten op te pakken. Op een van deze onderdelen moet aantoonbaar winst geboekt worden – anders is het niet logisch een taak bij Regio Twente te beleggen.
- autonomie van gemeenten. Gemeenten bepalen het takenpakket van Regio Twente. Lokaal dat wat lokaal hoort (de burger/samenleving in haar kracht – zaken zo dicht mogelijk bij de burger/samenleving organiseren) – regionaal waar het moet en/of bovenlokaal/regionaal vanwege aantoonbare (schaal)voordelen.

Taken die Regio Twente kan vervullen – e.e.a. afhankelijk van de uitkomsten van het debat over de samenwerking in Twente:

Regio Twente als facilitator/organisator/coördinator/platformfunctie:

Twente kent een langjarige samenwerkingstraditie. De waarde is gelegen in het elkaar ontmoeten, beelden wisselen, elkaar helpen en versterken en waar handig de richting te bepalen. Daarnaast vindt goed overleg plaats met ondernemend Twente en onderzoekend/onderwijzend Twente. Regio Twente heeft hier ervaring mee en is goed in staat dit te organiseren. Dit kan met hulp van de huidige beschikbare technieken moderner (een app voor speeddaten, tafels organiseren waar organisaties die een belang te vertegenwoordigen hebben aanschuiven, etc.). Daar waar in het verleden dan de neiging nogal eens ontstond op het betreffende onderwerp zelf expertise te ontwikkelen is de tijd nu rijp om dat niet te doen waar gemeenten/anderen die expertise hebben. Bij organiseren hoort het ontsluiten van bij voorkeur gemeentelijke expertise. Gemeenten blijven besluitvormend orgaan tenzij anders afgesproken wordt.

Regio Twente als belangenbehartiger:

Hierbij gaat het om belangenbehartiging van de gezamenlijke gemeenten bij andere overheden (provincie, rijk, EU, grensoverschrijdend) en/of anderen. De Twentse schaal is een logische schaal om belangenbehartiging vorm en inhoud te geven. Twente is een sociaaleconomisch,

demografische en culturele eenheid, een sterk merk en een 'daily urban system' (gros van de verplaatsingen vinden binnen Twente plaats – d.w.z. het overgrote deel van de inwoners wonen hier en werken/recreëren/maken gebruik van voorzieningen daar binnen Twente). Daarnaast wordt Twente in Brussel gekenschetst door het zijn van een smart-region (nabijheid universiteit). Door bundeling van krachten kan een steviger positie ingenomen worden in nationale en internationale bestuurlijke ontwikkeling.

Een goede belangenbehartiging staat of valt met de organisatie van de eigen gelederen. Alleen met een eenduidige boodschap kan een sterke lobby georganiseerd worden. De expertise en het netwerk van de gemeenten is van wezenlijk belang om in te zetten.

Regio Twente als uitvoerder:

- Aanbieder van expertise: Op sommige terreinen kan het handig zijn de expertise te centraliseren op 1 plek in Twente. Zo heeft Regio Twente op het gebied van mobiliteit deze expertise ontwikkeld – gemeenten maken daar dankbaar gebruik van. E.e.a. werkt kostenbesparend en kwaliteitverhogend.
- Gastheerschap: V.w.b. Onderzoek & Statistiek Netwerkstad wordt dit op dit moment onderzocht. De 'coalition of the willing' financiert het onderdeel tenzij het gastheerschap uitgevoerd wordt voor de 14 gemeenten. Op dat moment maakt e.e.a. deel uit van de reguliere begroting.
- Uitvoeringsorganisatie: Regio Twente is een uitvoeringsorganisatie van en voor de gemeenten (GGD, recreatieve voorzieningen, innovatiesprong etc.) gericht op slimme, efficiënte, transparante, innovatieve en daadkrachtige uitvoering van (wettelijke) taken waarvan gemeenten hebben besloten deze uit te laten voeren door Regio Twente.
- Dienstverlener: Via een transparant kostprijsmodel betalen gemeenten dat wat men afneemt (cafeteria model). Dit kan gaan om bedrijfsvoeringsdiensten (al dan niet in het kader van SSNT), maar ook om andere diensten. Regio Twente zal bij het aanbieden van de dienstverlening ingaan op het verzoek van gemeenten en daarbij zelfbewust en scherp voor ogen houden of Regio Twente deze dienstverlening kan uitvoeren/ontwikkelen/waar kan maken of dat collega-organisaties daar beter toe in staat zijn. Uiteindelijk moet e.e.a. zo goed en goedkoop mogelijk zijn voor de gemeenten die de dienstverlening afnemen. Samenwerking met collega GR-en is hierbij van groot belang.

Deze doorontwikkeling van Regio Twente start niet op 1 januari 2014. In 2012 en 2013 zijn al belangrijke stappen gezet naast de alom bekende uitvoeringstaken zo effectief en efficiënt mogelijk vormgegeven (GGD, recreatieve voorzieningen, lobby Den Haag en Brussel). Voorbeelden:

- bedrijfsvoeringsdiensten verlenen aan VRT;
- salarisadministratie inrichten voor Netwerkstad-gemeenten;
- programmabureau Innovatiesprong opzetten;
- doorontwikkeling Bedrijfsvoering Regio Twente tot een servicegerichte bedrijfsvoering;
- efficiëntere organisatiestructuur domein Leefomgeving.

Deze veranderende rol heeft ook tot gevolg dat de begrotingsopzet gewijzigd zal worden.

Gemeentelijke bijdrage

Ondanks het feit dat er, conform afspraak, geen sprake is van enig nieuw beleid stijgt de gemeentelijke bijdrage 2014 met € 786.750, zijnde 3,5% meer ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2013. Deze stijging wordt bijna geheel veroorzaakt door zowel de geraamde looncompensatie (€ 662.542), als prijscompensatie (€ 114.427). Voor een nadere specificatie van de stijging van de gemeentelijke bijdrage wordt hier korthedshalve verwezen naar hoofdstuk 8 'Financiële toelichting' (paragraaf 8.3).

Zoals hiervoor genoemd is hierbij nog geen rekening gehouden met de door ons voorgestane ombuigingstaakstelling 2014 – 2017. De financiële effecten van uw besluitvorming over dit separate voorstel zullen via een begrotingswijziging 2014 worden verwerkt.

Enschede, 6 mei 2013

Het dagelijks bestuur van Regio Twente

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	8
1.1 Wat is een programmabegroting.....	8
1.2 Waarom een programmabegroting.....	8
1.3 Leeswijzer.....	8
2. Vaststelling	10
3. Regio Twente	11
3.1 Wie is Regio Twente.....	11
3.2 Wat doet Regio Twente.....	11
3.3 Missie en opdracht Regio Twente.....	11
3.4 Strategische doelstellingen.....	12
3.5 Maatschappelijke ontwikkelingen.....	12
3.6 Toekomstvisie.....	12
3.7 Ambtelijke organisatie.....	13
3.8 Overzicht van lasten en baten.....	14
4. Domein Gezondheid	15
4.1 Inleiding.....	15
4.2 Toelichting.....	15
4.2.1 Maatschappelijk effect.....	16
4.2.2 Toelichting maatschappelijk effect.....	17
4.3 Overzicht van lasten en baten.....	24
4.4 Overzicht van lasten en baten per onderdeel.....	25
4.5 Overzicht van lasten en baten per kostensoort.....	26
5. Domein Leefomgeving	28
5.1 Inleiding.....	28
5.2 Missie domein Leefomgeving.....	30
5.3 Trends en ontwikkelingen.....	30
5.4 Kaderstellende beleidsnota's.....	32
5.5 Deelprogramma Sociaal Economisch sterk Twente.....	33
5.5.1 Toelichting.....	33
5.5.2 Innovatie.....	34
5.5.3 Duurzaamheid.....	35
5.5.4 Logistiek.....	36
5.5.5 Arbeidsmarkt.....	37
5.5.6 Toerisme.....	38
5.5.7 Overzicht van lasten en baten.....	40
5.6 Deelprogramma Bereikbaar Twente.....	41
5.6.1 Toelichting.....	41
5.6.2 Openbaar Vervoer bereikbaarheid.....	42
5.6.3 Auto bereikbaarheid.....	43
5.6.4 Fiets bereikbaarheid.....	44
5.6.5 Goederenvervoer.....	45
5.6.6 Mobiliteitsmanagement en Beter Bereikbaar.....	46
5.6.7 Overzicht van lasten en baten.....	47

5.7	Programma Netwerkstad	48
5.7.1	Toelichting	48
5.7.2	Trends en ontwikkelingen	48
5.7.3	Kaderstellende beleidsnota's	49
5.7.4	Organisatorische samenwerking	49
5.7.5	Ruimte, Economie en Grond	49
5.7.6	Internationaal	51
5.7.7	Overzicht van lasten en baten	52
5.8	Overzicht van lasten en baten per (deel)programma	52
5.9	Overzicht van lasten en baten per kostensoort	54
6.	Service en Samenwerking	56
6.1	Toelichting	56
6.2	Samenwerking	56
6.3	Kaderstellende beleidsnota's	58
6.4	Bestuur	58
6.5	Samenwerking	59
6.6	Overzicht van baten en lasten	60
6.7	Overzicht van baten en lasten per kostensoort	60
7.	Paragrafen	62
7.1	Weerstandsvermogen	62
7.1.1	Incidenteel weerstandsvermogen	63
7.1.2	Structureel weerstandsvermogen	64
7.1.3	Risico's	64
7.2	Onderhoud kapitaalgoederen	68
7.3	Bedrijfsvoering	70
7.3.1	Personeel & Organisatie	72
7.3.2	Planning & Control	74
7.3.3	Algemene zaken	78
7.3.4	Kwaliteit	79
7.4	Verbonden partijen	80
7.5	Financiering	81
7.6	Rechtmatigheid	83
8.	Financiële begroting	84
8.1	Overzicht van baten en lasten en de toelichting	84
8.2	(Financiële) uitgangs- en aandachtspunten en de meerjarenraming	85
8.2.1	Begroting 2014	85
8.2.2	Meerjarenraming gemeentelijke bijdrage	88
8.3	Specificatie stijging gemeentelijke bijdrage 2014 ten opzichte van 2013	89
Bijlagen		90
1.	Productmatrix	90
2.	Product/functiematrix	94
3.	Lijst met afkortingen	95
4.a	Gemeentelijke bijdrage 2014 (per domein)	97
4.b	Gemeentelijke bijdrage 2014 (functioneel)	98
5.	Overzicht baten & lasten voor resultaatbestemming	99

1. Inleiding

1.1 Wat is een programmabegroting?

Sinds het dienstjaar 2005 legt Regio Twente een programmabegroting voor. Ze volgt hiermee de richtlijnen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) dat het *Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten* (BBV) met ingang van 2005 ook voor gemeenschappelijke regelingen van toepassing heeft verklaard.

De programmabegroting omvat het geheel van taken en activiteiten van Regio Twente. Ze heeft een kaderstellende functie: ze wijst gelden toe aan programma's en autoriseert de besteding van die gelden. Op deze wijze ondersteunt ze de regioraad bij de uitvoering van zijn controlerende taak.

Zowel de begroting als de jaarstukken zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in de vier onderstaande onderdelen verdeeld:

Begroting		Jaarstukken	
Beleidsbegroting	1. Programmaplan 2. Paragrafen	Jaarverslag	1. Programmaverantwoording 2. Paragrafen
Financiële begroting	3. Overzicht van baten en lasten en de toelichting. 4. Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.	Jaarrekening	3. Programmarekening 4. Balans

In de programmabegroting wordt ingegaan op de beleidsbegroting en de financiële begroting.

1.2 Waarom een programmabegroting?

Aanleiding voor deze programmabegroting vormt het BBV dat begin 2003 in de plaats kwam van de Ministeriële Regeling informatie voor derden (Iv3) en het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995. Gemeenten en provincies moeten met ingang van het begrotingsjaar 2004 inzake begroting, meerjarenraming, jaarstukken, uitvoeringsinformatie en informatie voor derden aan het BBV voldoen. De minister van BZK heeft vervolgens bepaald dat de BBV met ingang van 2005 ook geldt voor de gemeenschappelijke regelingen. Regio Twente valt dus vanaf het begrotingsjaar 2005 onder het BBV.

1.3 Leeswijzer

Deze leeswijzer maakt u wegwijs in de programmabegroting. Deze bestaat, zoals eerder vermeld, uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.

In de inleidende hoofdstukken 1 en 2 staan de inhoud en de achtergronden van de programmabegroting beschreven, aangevuld met een samenvatting en het door het DB aan de regioraad voorgelegde besluit ter vaststelling. Ook hoofdstuk 3 heeft een inleidend karakter: het schetst een beeld van Regio Twente en haar taken en ambities.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting omvat programma's, samenhangende subprogramma's en paragrafen. In de programma's en subprogramma's (hoofdstuk 4) wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten en de manier waarop Regio Twente die effecten wil realiseren. Dit gebeurt aan de hand van de, door BBV verplichte, volgende drie w-vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat doen we ervoor?
3. Wat gaat het kosten?

De eerste vraag betreft het beoogde maatschappelijke effect, dat kan worden vertaald in één of meerdere algemene beleidsdoelstellingen. Dit wordt uitgewerkt in een programma.

De tweede vraag gaat in op activiteiten in termen van de 'output-/outcomegegevens' die nodig zijn voor het bereiken van het beoogde maatschappelijke effect. Dit wordt beschreven in de subprogramma's die bij het betreffende programma horen, of in het programma zelf als geen subprogramma's aanwezig zijn.

De derde vraag heeft betrekking op de baten en lasten die aan het programma respectievelijk het subprogramma worden toegewezen om de gewenste effecten te bereiken.

De paragrafen van de programmabegroting geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten vanuit een bepaald perspectief. Het gaat daarbij om onderwerpen die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van Regio Twente. Dit betreft weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering, verbonden partijen, financiering en rechtmatigheid.

Financiële begroting

De financiële begroting geeft een overzicht van baten en lasten en financiële aandachtspunten bij de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017. Door vaststelling autoriseert de regio raad het DB en de bestuurscommissie tot het doen van uitgaven voor realisatie van de programma's.

Het overzicht van baten en lasten, de financiële uitgangs- en aandachtspunten bij de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017 vormen samen het deel van de programmabegroting dat ten grondslag ligt aan de controle van de rechtmatigheid en het oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening door de accountant. Onderstaand het overzicht van lasten en baten voor het jaar 2014.

Domein	Programma	Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage	Per ** inwoner
Gezondheid	<i>GGD breed</i>	€ 559.618	€ 100.000	€ 459.618	€ 0,73
	<i>Jeugdgezondheidszorg</i>	€ 16.235.641	€ 3.069.796	€ 13.165.845	€ 21,00
	<i>Gezondheidsbevordering</i>	€ 860.453	€ 94.500	€ 765.953	€ 1,22
	<i>Algemene Gezondheidszorg</i>	€ 6.161.779	€ 3.164.716	€ 2.997.063	€ 4,78
	Totaal	€ 23.817.491	€ 6.429.012	€ 17.388.479	€ 27,74
Leefomgeving	<i>Sociaal Ec. sterk Twente</i>	€ 5.912.283	€ 4.478.999	€ 1.433.283	€ 2,29
	<i>Recreatieve voorzieningen</i>	€ 2.617.517	€ 1.083.039	€ 1.534.477	€ 2,45
	<i>Bereikbaar Twente</i>	€ 52.200.459	€ 51.923.705	€ 276.754	€ 0,44
	<i>Duurzaam Twente</i>	€ 327.483	€ -	€ 327.483	€ 0,52
	<i>Netwerkstad</i>	€ 794.818	€ 25.000	€ 769.818	-
	<i>AvT / IPT</i>	€ 6.250.491	€ 6.250.491	€ -	€ -
Totaal	€ 68.103.051	€ 63.761.235	€ 4.341.816	€ 5,70	
BRT	Service & Samenwerking	€ 2.687.990	€ 1.302.716	€ 1.385.275	€ 2,21
Totaal		€ 94.608.533	€ 71.492.963	€ 23.115.569	€ 35,64

* betreft de som van alle lasten en baten op productniveau / projectniveau.

** aantal inwoners per 1-1-2013 zijn vastgesteld op 626.938. Het bedrag per inwoner is exclusief de bijdrage aan Netwerkstad.

De uitgaven verbonden aan Netwerkstadactiviteiten worden op basis van een ander inwoneraantal toegerekend.

De uitgaven van de Jeugdgezondheidszorg worden verdeeld op basis van het aantal jeugdigen, dus in dit overzicht is het een indicatie van het bedrag per inwoner.

Opmerking

Waar in deze begroting de bestuurlijk verantwoordelijke genoemd wordt, is dit de zittende bestuurder ten tijde van het opstellen van de begroting. Na de gemeenteraadsverkiezing zal de bestuurlijke verantwoordelijkheid kunnen wijzigen.

2. Vaststelling

De regioaad, het algemeen bestuur van Regio Twente, dient de programmabegroting 2014 als geheel vast te stellen. Daarmee autoriseert de regioaad het dagelijks bestuur en de bestuurscommissie Publieke Gezondheid tot het doen van de in de programmabegroting opgenomen uitgaven en investeringen, respectievelijk tot het realiseren van opbrengsten. Tevens geeft de regioaad door vaststelling opdracht aan het dagelijks bestuur en de bestuurscommissie Publieke Gezondheid om de opgenomen programma's, het daaraan ten grondslag liggende beleid en de paragrafen uit te voeren. Door tussentijdse rapportages en de jaarstukken vindt de verantwoording plaats.

Het algemeen bestuur van Regio Twente;
Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 6 mei 2013;

BESLUIT

tot vaststelling van:

- a. de programmabegroting 2014;
- b. het overzicht gemeentelijke bijdrage begroting 2014 (zie bijlage 4a), met dien verstande dat het totaal genoemde bedrag zoals genoemd in deze bijlage (€ 23.115.569) in principe ongewijzigd zal blijven. Op programmaonderdelen kunnen wijzigingen ontstaan vanwege een gewijzigde kostentoerekening van apparaatkosten in de productenraming 2014 die in december 2013 verschijnt.

en neemt kennis van:

- c. de in de paragrafen genoemde risico's.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Regio Twente van 3 juli 2013.

Het algemeen bestuur van Regio Twente,
secretaris,

voorzitter,

dr. ing. G.J.M. Vos

P.E.J. den Oudsten

3. Regio Twente

3.1 Wie is Regio Twente?

Regio Twente is het samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten. Ze ontstond in 1994, ter gelegenheid van de inwerkingtreding van de Kaderwet bestuur in verandering. De vier toen bestaande samenwerkingsverbanden, te weten de gemeentekringen Almelo en Midden-Twente en de samenwerkingsverbanden Enschede en Twente, werden samengevoegd tot een nieuw regionaal bestuursorgaan: Regio Twente.

Sinds 1 januari 2006 hebben de taken, zoals genoemd in de Kaderwet, nagenoeg allemaal een plek gekregen in een apart hoofdstuk van de Wet gemeenschappelijke regelingen, ook wel Wgr-plus genoemd.

De samenwerking tussen de gemeenten in Twente is gestoeld op vrijwilligheid. Ook als het gaat om de samenwerking ex Wgr-plus. Weliswaar is de samenwerking door deze wet op het gebied van verkeer en vervoer verplicht gesteld, de reikwijdte en de mate waarin, wordt door de gemeenten in gezamenlijkheid bepaald.

Twente is een sterk merk, een gebied met een eigen identiteit dat zich kenmerkt door een stedelijk gebied en een landelijk gebied met vele dwarsverbanden. Het is één vervoerregio en één arbeidsmarktregio. Daardoor hebben gemeenten veel met elkaar. Met behulp van het samenwerkingsverband kunnen de gemeenten met elkaar antwoorden formuleren op samenlevingsvraagstukken die in hoog tempo gecompliceerder worden en deels ook een (inter)nationaal karakter krijgen. In die context verandert de rol van gemeenten ook. Bijna ongemerkt zijn ze onderdeel geworden van netwerken die door ragfijne draden met elkaar zijn verbonden. Vaak ook zijn ze fysiek vergroeid geraakt met buurgemeenten en delen ze daarmee voorzieningen. Daarnaast plukken de gemeenten de vruchten van de gezamenlijke aanpak in Twente. Dat is nodig om Twente verder te ontwikkelen tot een krachtige innovatieve regio waarin het goed wonen, werken en recreëren is.

3.2 Wat doet Regio Twente?

Regio Twente voert samen met de Twentse gemeenten werkzaamheden uit op meerdere terreinen, zoals gezondheid, verkeer en vervoer, duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit, economische zaken, recreatie en toerisme en milieu. Waar functioneel zoekt Regio Twente gerichte samenwerking met de Duitse bureaus. Veel (boven)gemeentelijke taken vragen een gezamenlijke en duurzame benadering. Gemeenten maken hierover afspraken met elkaar om die vervolgens in eigen huis verder vorm te geven. Ze bereiken daardoor een groter maatschappelijk en financieel rendement voor het gebied. In dit proces heeft Regio Twente vooral een ondersteunende en verbindende rol. Ze brengt gemeenten samen, initieert, maakt verbindingen, stimuleert nieuwe initiatieven en ondersteunt de uitvoering. Daartoe onderhoudt ze nauwe relaties met de rijksoverheid in Den Haag, de provinciale overheid in Zwolle en met de Europese Gemeenschap in Brussel. Dat maakt Regio Twente op diverse taakvakken tot een expertisecentrum van Twente. Al deze kennis deelt ze met de gemeenten tot voordeel van het gehele gebied.

3.3 Missie en opdracht Regio Twente

Missie

Samen werken aan een vitaal Twente; een gebied waar het gezond en veilig wonen, werken en recreëren is. Samen met de gemeenten en andere partners werken we aan een duurzame en vitale samenleving. Klant- en resultaatgericht werken en innovatie en kwaliteit in onze producten en diensten kenmerken ons handelen.

Opdracht

Regio Twente levert op verzoek van de gemeenten producten en diensten op het gebied van gezondheid, duurzaamheid, werken, mobiliteit, recreatie en toerisme en milieu, die door een gezamenlijke aanpak een toegevoegde waarde hebben voor de inwoners van de Twentse gemeenten.

3.4 Strategische doelstellingen

Onze primaire oriëntatie is de inhoud van de activiteiten van Regio Twente. Zo willen we:

- als Regio Twente een serieuze en betrouwbare samenwerkingspartner zijn voor de gemeenten, de provincie, het maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en onderwijs en onderzoeksinstituten. In dat kader blijven wij ons volop inzetten om de samenwerking met onze partners te intensiveren;
- als GGD in de voorste gelederen opereren en inzetten op het bevorderen van de gezondheid van alle inwoners van Twente;
- blijven investeren in het sociaal economisch klimaat van Twente en daartoe de Agenda van Twente, inclusief de Innovatieroute (het meerjarig ontwikkelingsprogramma 2007-2017) uitvoeren;
- in het verlengde daarvan de Internationale Agenda van Twente uitvoeren om daarmee de internationale oriëntatie van Twente te versterken en de projecten uit de Agenda van Twente te faciliteren (in kennis, netwerken, geld en beleidsbeïnvloeding);
- samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen Twente zowel nationaal als internationaal sterker profileren en positioneren als kennis en innovatieve regio op meerdere terreinen;
- In aanvulling op de hier genoemde activiteiten heeft de regioraad besloten om de investeringsprogramma's AvT en IPT op het huidige niveau af te ronden en conform af te wikkelen en de resterende middelen in te zetten voor financiering van de projecten behorende tot het nieuwe investeringsprogramma Innovatiesprong Twente (IST). Deze programma's omvatten de beleidslijnen: een Twents investeringsfonds innovatiefonds (€ 15 mln) dat in samenwerking met de provincie Overijssel wordt uitgevoerd, een intergemeentelijk innovatiefonds (€ 5 mln), het Human Capital Programma (€ 3,4 mln), Regio Branding / PR Twente (€ 3,4 mln) en Toerisme in Twente (TBT) + (€ 2 mln).
- de belangen en doelstellingen van het stedelijk gebied (Netwerkstad als economische motor) en het landelijk gebied in Twente evenwichtig met elkaar in balans brengen en houden ter versterking van het sociaal economisch klimaat in Twente;
- het voorbereiden van een duurzaamheidsagenda Twente om zodoende met alle Twentse gemeenten, externe partners en maatschappelijk middenveld de Europese en nationale doelstellingen in het kader van duurzaamheid eerder te bereiken;
- op het terrein van bedrijfsvoering de samenwerking met de gemeenten en mogelijke andere partners intensiveren om zodoende win-win situaties te creëren voor de samenwerkende partijen.

3.5 Maatschappelijke ontwikkelingen

Twente heeft volop te maken met nationale en internationale trends en ontwikkelingen en in veel gevallen biedt een gezamenlijke aanpak de mogelijkheid om kansen te benutten en bedreigingen weg te nemen. We noemen:

- de krediet/financiële/economische crisis die wereldwijd speelt en de impact hiervan op de samenleving;
- de demografische ontwikkelingen (stagnerende bevolkingsgroei resp. terugloop van het inwonertal);
- de vergrijzing en verkleuring van de samenleving en de veranderende normen en waarden in de samenleving;
- de specifieke vraagstukken waarmee de steden te maken hebben;
- de toenemende vrije tijd en de grotere vraag naar aantrekkelijke voorzieningen;
- het tijdig inspelen op de veranderingen in het landelijk gebied;
- de vraag naar aantrekkelijke woonmilieus zowel in de steden als in het landelijk gebied;
- de maatschappelijke opgave om meer duurzaam te werken en te leven;
- en ook de toenemende decentralisatietendens van politiek Den Haag die de gemeenten ziet als 1e overheid.

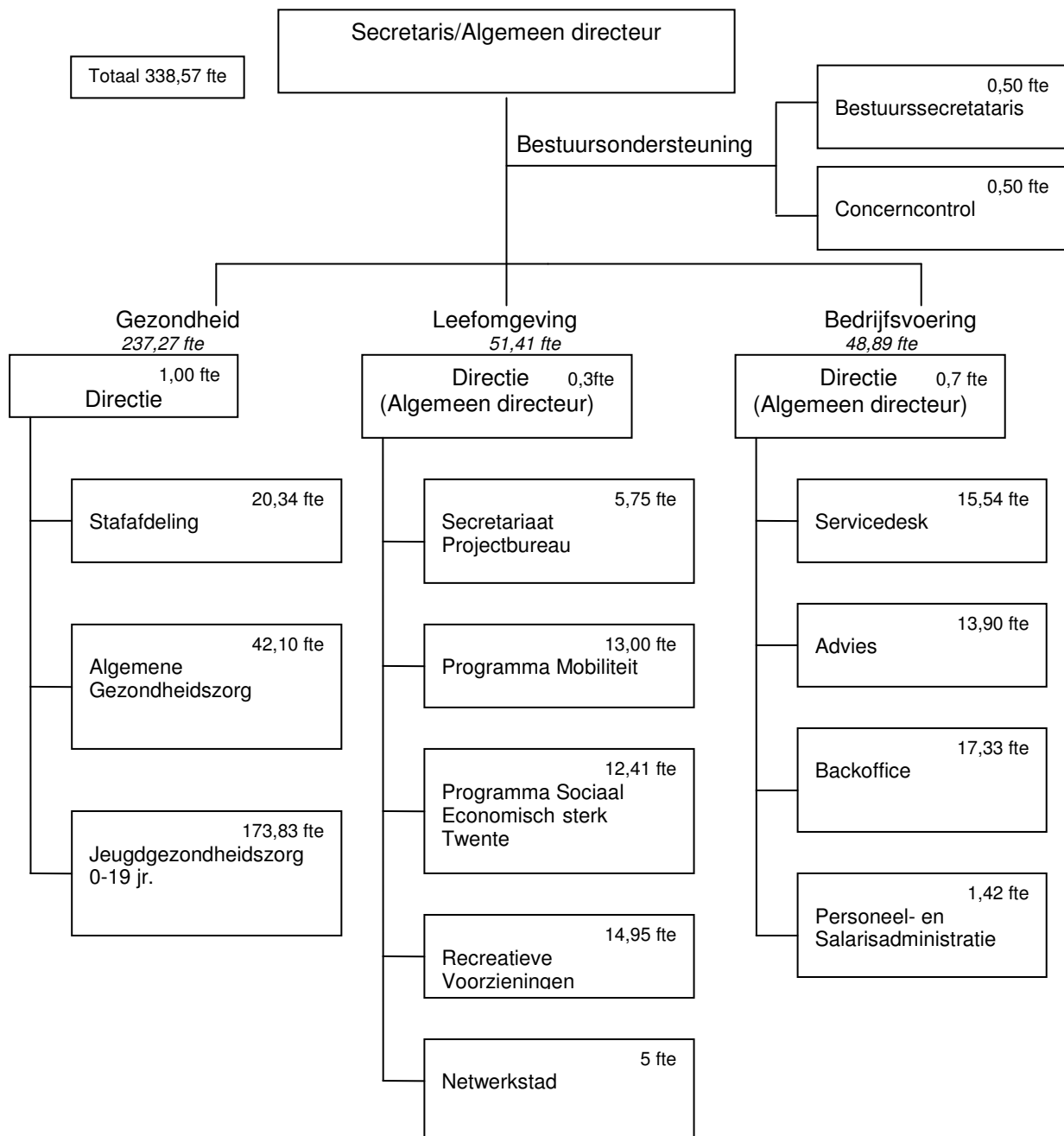
3.6 Toekomstvisie

Door het realiseren van onze strategische doelstellingen willen we een bijdrage leveren aan de toekomst van Twente. Twente heeft ons inziens veel te bieden. Van technologisch kunnen tot universitaire brainpower. Van landschappelijke pracht tot een strategische en bereikbare ligging. Van een hardwerkende beroepsbevolking tot bestuurlijke daadkracht. Van ondernemende studenten tot high-tech innovatieve bedrijven. Wij blijven ons inzetten om het potentieel van Twente verder te versterken. Een gebied met een bruisend stedelijk hart in een prachtige omgeving. Een gebied waar

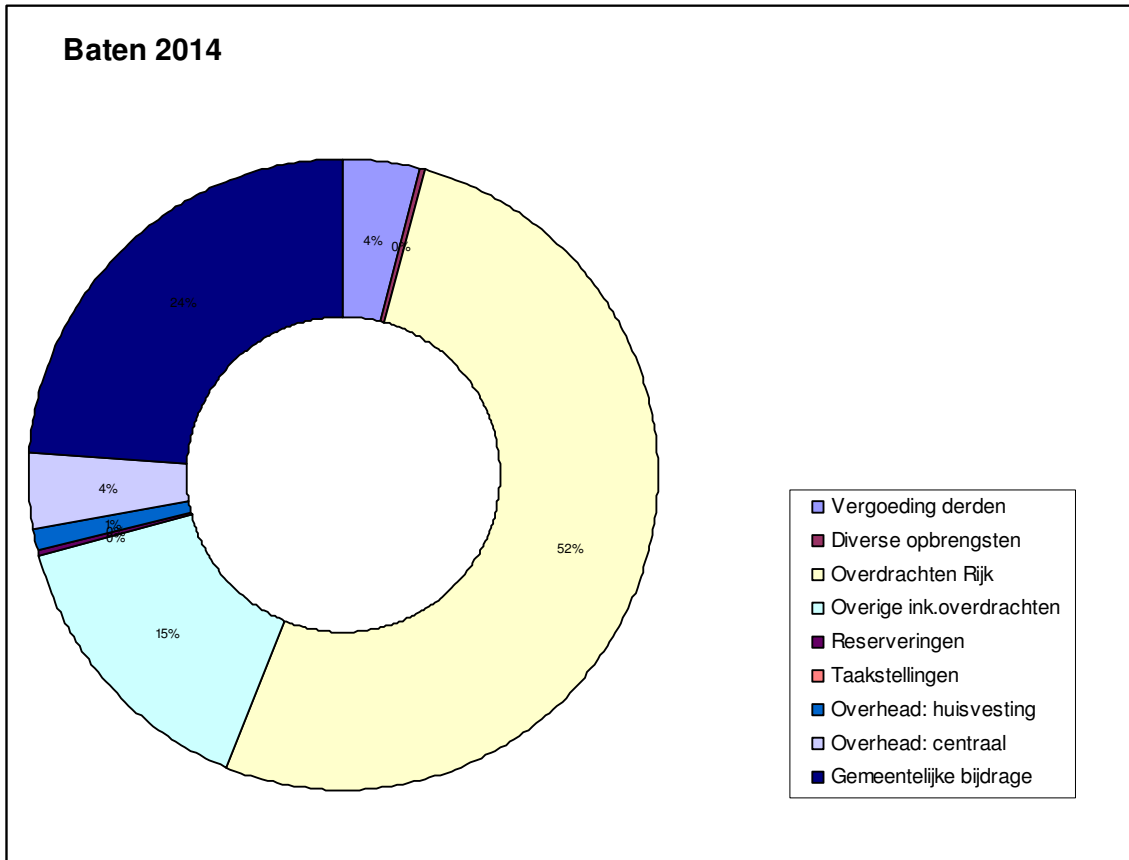
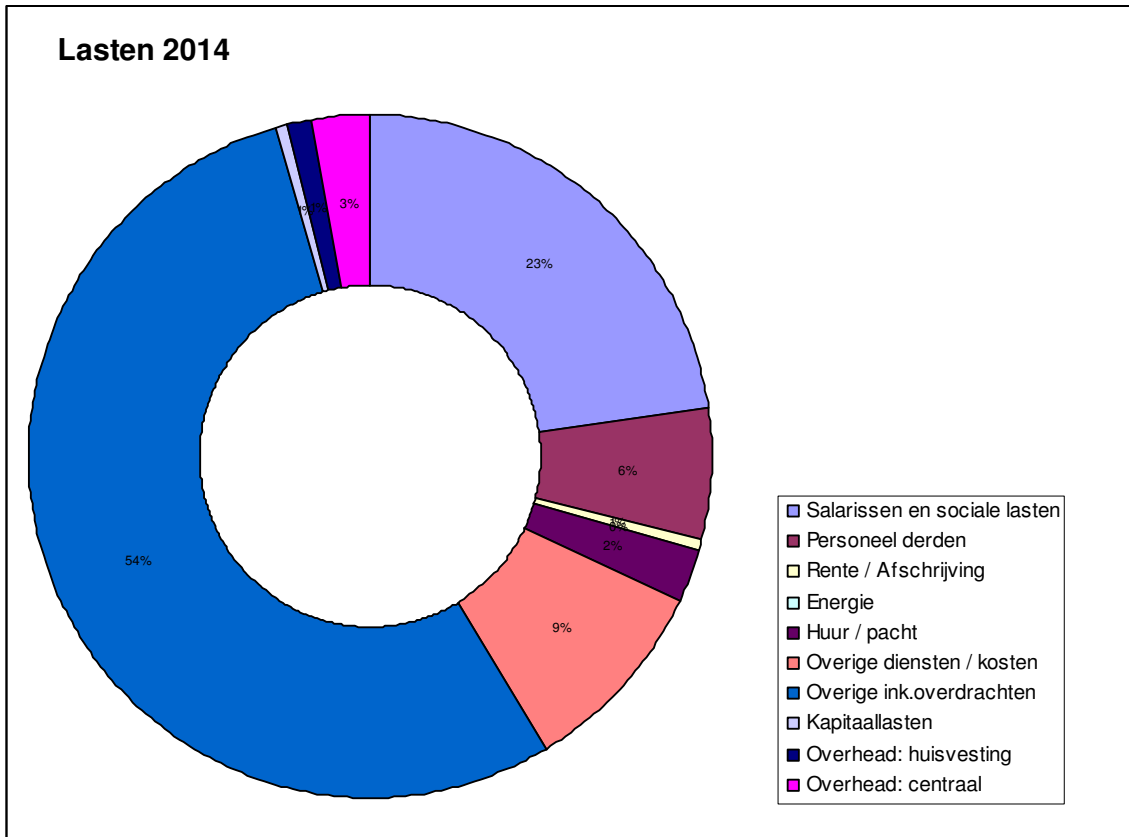
iedereen gezond en veilig kan opgroeien en oud kan worden. Een gebied met een breed scala aan culturele en sportvoorzieningen, zowel in de stad als op het platteland. Ook een gebied dat bekend staat om haar economische dynamiek, om haar vernieuwing waar mensen van binnen en buiten Twente graag willen leren en werken. Een gebied waar bedrijven zich graag willen ontwikkelen en nieuwe bedrijven zich willen vestigen met een breed aanbod aan werkgelegenheid op alle niveaus. Wat Twente uniek maakt is het ondernemend vermogen om innovatieve en ambitieuze plannen door de mentaliteit van aanpakken van de grond te krijgen. Regio Twente blijft zich inzetten om deze ambities te kunnen verwezenlijken.

3.7 Ambtelijke organisatie

Het organogram van de organisatie Regio Twente (bezetting peildatum 31-12-2012) ziet er als volgt uit:

3.8 Overzicht van lasten en baten

Toelichting op de programma's

4 Domein Gezondheid

Domein	: Gezondheid
Programma	: Gezondheid
Portefeuillehouder	: J.H. Coes
Programmamanager	: drs. Th.N.J. van Rijmenam

4.1 Inleiding

Een goede gezondheid is voor mensen van groot belang. Gemeenten hebben een belangrijke taak in het beschermen, bevorderen en bewaken van de gezondheid van haar burgers. Deze taken zijn beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Ter uitvoering van de in deze wet opgedragen taken dragen de gemeenten zorg voor het in stand houden van GGD Twente.

In 2012 is de bestuursagenda 'Publieke gezondheid 2012-2015' vastgesteld waarin de rol, positie en ambities van GGD Twente worden benoemd. Deze Bestuursagenda is leidraad voor de programmatische speerpunten van de GGD tot en met 2015. Voor de wijze waarop gestalte moet worden gegeven aan deze speerpunten is een toekomstvisie vastgesteld. Leidend principe in deze visie is dat GGD Twente geen andere dingen gaat doen, maar wel anders. Uit gesprekken bij de totstandkoming van de toekomstvisie bleek dat gemeenten overwegend tevreden zijn met de diensten van de GGD. Zij willen dat de speerpunten van de GGD behouden blijven:

- dichtbij gemeenten en burgers staan;
- diensten bieden vanuit professionele deskundigheid;
- de GGD als gemeenschappelijke dienst voor alle Twentse gemeenten en de GGD als onderdeel van de gezondheidszorg.

En geeft GGD Twente als missie mee het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde Twentse samenleving.

Gemeenten worden geconfronteerd met nieuwe taken, verantwoordelijkheden en financiële dilemma's. Een (ver)nieuwe(nde) aanpak door gemeenten is noodzakelijk om al die uitdagingen aan te gaan. Preventie/vindplaats/informatie zijn begrippen die in al die verantwoordelijkheden een plek hebben. Dit legt nadrukkelijk ook een opdracht bij de GGD zich hierop in te richten.

GGD Twente ziet naast, en in het verlengde van, de gemeentelijke opgave ontwikkelingen die ook invloed (gaan) hebben op onze rol en positie binnen de samenleving. Wij moeten onder andere oog hebben voor groepen burgers die moeite hebben om de moderne communicatiemiddelen bij te benen. Maar ook de kritische burgers die niet langer uitgaan van het 'natuurlijke gezag' van de overheid (denk aan het debat over het vaccineren van meisjes tegen baarmoederhalskanker). Vervolgens hebben (keten-)partners als gevolg van al deze ontwikkelingen (veranderende) verwachtingen ten aanzien van de GGD.

Ter concretisering van het bovenstaande zijn speerpunten benoemd. Een aantal met een doorlooptijd van meerdere jaren. Jaarlijks wordt (vanzelfsprekend) de voortgang van de speerpunten via de reguliere verantwoording gedeeld. Daarnaast worden de speerpunten jaarlijks getoetst op actualiteitswaarde, en kunnen, bijvoorbeeld door maatschappelijke ontwikkelingen, andere accenten worden gelegd en/of nieuwe speerpunten worden ingevoegd.

4.2 Toelichting op het programma

GGD Twente draagt zorg voor de uitvoering van de wettelijke taken die aan gemeenten zijn opgedragen.

Daarbij zal het er de komende jaren om gaan om de focus meer te leggen op mogelijkheden van mensen en minder te laten beperken door 'mogelijke beperkingen' van aandoeningen. Deze beweging zullen we als samenleving in het geheel moeten maken. Uitgangspunt bij deze kijk is het versterken van een zelfredzame samenleving.

GGD Twente bevordert en beschermt de gezondheid van de bevolking door het voorkómen en bestrijden/behandelen van infectieziekten, zoals (vogel)griep, seksuele overdraagbare aandoeningen (SOA) en tuberculose (TBC). Daarnaast behoren milieu-advisering, Inspecties Kinderopvang, advisering grootschalige evenementen en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ, m.n. woningvervuiling) tot het takenpakket van de GGD, evenals het onderdeel forensische dienstverlening. In dat kader verzorgt de GGD arrestantenzorg, medisch technische onderzoeken en lijkschouwing.

De samenleving kan geconfronteerd worden met een ramp of een crisis. Dit is een situatie waarbij tengevolge van een gebeurtenis een ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid is of dreigt te ontstaan. Het leven en de gezondheid van vele personen of grote maatschappelijke belangen kunnen daarbij in ernstige mate worden bedreigd of geschaad. Voor GGD Twente is het belangrijkste kenmerk dat er inzet wordt vereist van de GGD die niet is uit te voeren binnen de reguliere structuren. Het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) beschrijft de taakverdeling en samenwerking bij vier relevante processen (infectieziektebestrijding, medische milieukunde, psychosociale hulpverlening en gezondheidsonderzoek) van de openbare gezondheidszorg bij crises en rampen. De directeur Publieke Gezondheid is directeur van de GGD en van de Geneeskundige Hulpverlenings Organisatie in de regio (GHOR) en daarmee zijn beiden organiek met elkaar verbonden.

Op het terrein van de Jeugdgezondheidszorg is GGD Twente verantwoordelijk voor de zorg voor 0-19-jarigen. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) in Twente wil, in samenwerking met ketenpartners, voorzien in een professioneel gecoördineerd preventief aanbod voor een gezonde en veilige ontwikkeling van alle jeugdigen van -9 maanden tot 23 jaar. Landelijke pilots betreffende flexibilisering contactmomenten JGZ en de landelijke evaluatie van het basistakenpakket JGZ zullen naar verwachting verder richting geven aan de werkzaamheden van de JGZ. Ook de voorgenomen landelijke stelselwijziging op het terrein van jeugd en de in gang gezette transitie jeugdzorg, zullen van betekenis zijn voor de werkzaamheden van de JGZ en de positie van de GGD in de ketenzorg.

Het bevorderen van de gezondheid van Twentse burgers krijgt vorm door de gemeente(n) te adviseren en te ondersteunen bij de uitvoering van het lokaal gezondheidsbeleid. Daarnaast wordt epidemiologisch onderzoek verricht waarmee het lokaal gezondheidsbeleid wordt ondersteund.

Wat willen we bereiken?

4.2.1 Maatschappelijk effect

Op basis van de prioriteiten die de 14 Twentse gemeenten hebben geformuleerd heeft GGD Twente ambities geformuleerd. Deze ambities sluiten aan bij de kernwaarden uit de missie van de GGD en bij die van de bestuursagenda:

bevorderen:

1. minimaal net zo lang gezond leven als het landelijk gemiddelde;
2. bevorderen van gelijke kansen op gezondheid in Twente;
3. bevorderen van de gezondheid van ouderen;

bewaken:

4. jeugd in staat stellen een gezond leven te leiden;
5. op basis van inzicht in de gezondheidstoestand tijdig signaleren van nieuwe ontwikkelingen en bedreigingen;

beschermen:

6. beschermen van inwoners die buiten de reguliere hulpverlening vallen;
7. voorkomen en reduceren van infectieziekten en andere bedreigingen uit de omgeving.

Deze ambities wil de GGD realiseren met de opgedragen taken in het kader van de Wet publieke gezondheid (Wpg) door gemeenten en daarbij accenten aan te brengen die hieronder als speerpunten worden benoemd.

4.2.2 Toelichting maatschappelijke effecten

Bij elk van de elementen uit de missie van de GGD, bevorderen, bewaken en beschermen, zijn speerpunten benoemd waaraan de GGD programmatisch extra aandacht wil schenken. Per speerpunt zijn de activiteiten benoemd die een bijdrage moeten leveren aan het behalen van de benoemde ambities. En vervolgens zijn de indicatoren aangegeven waaraan het behalen van deze ambities kan worden afgelezen.

Bij de hierna genoemde speerpunten laten wij de reguliere activiteiten van de GGD, het zogenaamde 'going concern', buiten beschouwing. Uiteraard kunnen de speerpunten en het behalen van de genoemde ambities daarin, qua activiteiten, verweven zijn met de reguliere activiteiten. Dat komt tot uitdrukking bij het benoemen van de activiteiten per speerpunt.

Bevorderen van de gezondheid in Twente

Wat willen we bereiken?	
1	Verbetering ketenzorg
	<p>GGD Twente bevindt zich in een wereld waarin in toenemende mate sprake is van wederzijdse afhankelijkheid van (zorg)partners, elk met een eigen rol en verantwoordelijkheid.</p> <p>Herverdeling van verantwoordelijkheden brengt met zich mee dat in toenemende mate een appèl wordt gedaan op een integrale kijk/aanpak, waarbij de rollen van de GGD divers zijn. Verder verschuift het rijksbeleid naar het inrichten van een gezonde leefomgeving, waardoor zowel een andere aanpak van interventies is vereist, maar vooral ook de integrale kijk en verbinding van publieke gezondheid met en binnen andere beleidsterreinen. In een bredere context is herijking van de publieke taak in relatie tot curatieve gezondheidszorg aan de orde. Ook de samenwerking met de Duitse collega's is hierbij relevant.</p> <p>De uitkomsten in 2013 van landelijke pilots flexibilisering contactmomenten JGZ en de landelijke evaluatie van het basistakenpakket JGZ zullen naar verwachting van invloed zijn op de toekomstige werkzaamheden van de JGZ. Daarnaast vraagt de voorgenomen stelselwijziging jeugd en de in Twente in gang gezette transformatie van de jeugdzorg een nadere oriëntatie op de rol en positionering van de JGZ binnen het nieuwe jeugdstelsel.</p>
Wat doen we ervoor?	
	<ul style="list-style-type: none"> • GGD Twente anticipeert op landelijk vast te stellen wijzigingen in het takenpakket van de JGZ en op de rol die door gemeenten aan de GGD wordt toegedicht in het kader van de transformatie jeugdzorg Twente. • JGZ heeft in het kader van het standpunt bereik een werkproces rondom coördinatie van zorg geïmplementeerd, ondermeer door het formaliseren van wederzijdse overdracht en uitwisseling van gegevens met BJZO. • JGZ heeft een uniforme werkwijze voor de arts JGZ wat betreft begeleiden van schoolverzuim en vrijstelling leerplicht. • JGZ investeert ondermeer op basis van de landelijke eerstelijnsafspraken in de samenwerking met de eerste en tweede lijns zorgvoorzieningen. • JGZ besteedt extra aandacht aan de mogelijkheden om Eigen Kracht Conferenties in te zetten. • Activiteiten gericht op integrale aanpak van gezondheidsproblemen, waarbij aandacht voor ouderen blijvend aandacht heeft, en een extra accent wordt gelegd op risicogroepen.

- Extra accent op de GGD-rol van ontwikkelaar, adviseur en ondersteuner voor gemeenten en intermediair (makelaar) tussen gemeenten, financiers (o.a. verzekeraars) en leveranciers van zorg.
- Continueren samenwerking Duitse partners voor infectieziektebestrijding.
- Duurzame samenwerking met seksuologen in Twente realiseren t.b.v. soa-poli.
- Formaliseren samenwerking met IJsselland en Gelre IJssel voor wat betreft artsenformatie TBC.

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
JGZ werkt volledig met het digitaal dossier voor 0-19	JGZ werkt volledig voor 0-4-jarigen met het digitaal dossier en is voor 4-19 gestart met het digitaal dossier. Papieren dossiers van kinderen geboren in 2007/2008 zijn in 2012 gedigitaliseerd.	Papieren dossiers van kindergeborenen tot 01-01-2009 en van inhuizers van 1997 tot 01-01-2008 zijn gedigitaliseerd. JGZ werkt voor 0-19-jarigen met het digitaal dossier dat een belangrijke basis vormt voor integraal werken binnen de integraal samengestelde teams jeugdgezondheidszorg.
JGZ werkt met VIS2 en is daarmee aangesloten op de VIR	in 11 gemeenten heeft de JGZ toegang tot VIS2; geen uniforme werkwijze in alle gemeenten v.w.b. mogelijkheid tot melden in VIS2	JGZ-medewerkers die in hun werkgebied toegang hebben tot VIS2 zijn geschoold in VIS2 en werken ermee
Gezamenlijke overleggen op inhoud met Duitse partners infectieziektebestrijding	jaarlijks	2 x per jaar
Geformaliseerde samenwerkingsafspraken met seksuologen in Twente t.b.v. scholing medewerkers soa-poli	niet aanwezig	gerealiseerd
Samenwerkingsafpraak over de inzet van de TBC arts in Gelre IJssel	niet aanwezig	gerealiseerd

Wat willen we bereiken?

2. Bevorderen directe dienstverlening aan (mondige) burger

Het landelijk beleid verschuift meer en meer naar eigen verantwoordelijkheid van burgers voor hun leefstijl. Daarbij zijn burgers zelf in staat keuzes te maken. Insteek is het inrichten van een gezonde leefomgeving, zodat het voor hen gemakkelijker wordt om te kiezen voor een gezonde leefstijl.

In het verlengde hiervan zal er nog meer aandacht worden besteed aan de verschuiving van aanbodgerichte dienstverlening naar een meer klant- en vraaggerichte benadering.

Uitdaging hierbij is om de dienstverlening dicht bij de burger aan te bieden.

Wat doen we ervoor?

- JGZ anticipeert op de mogelijkheden die het wettelijk verplichte basistakenpakket JGZ biedt voor flexibilisering van contactmomenten.
- (Door)ontwikkeling van (nieuwe) producten op het terrein van opvoedingsondersteuning op basis van behoefte klant en vanuit methodiek Triple P.
- Verbeteren digitaal contact met burgers met specifieke aandacht voor het gebruik van nieuwe media o.a. een digitaal spreekuur.
- Informatie van de GGD is geschikt/leesbaar voor laaggeletterden.
- Communicatie rond spreekuren zo veel mogelijk digitaliseren.

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Contactmomenten JGZ 0-4 sluiten aan bij de behoefte van de klant (Flexibilisering contactmoment)	12 vaste contactmomenten	Extra contactmoment adolescenten vanaf 14 jaar. Verder afhankelijk van mogelijke wijzigingen in het basistakenpakket JGZ en daarmee samenhangende mogelijkheden van flexibilisering.
Leesbaarheid website en brochures	huidig niveau A (HBO/wetenschappelijk)	niveau B1 (leesbaar voor laaggeletterden)
Uitnodigingen en bevestiging spreekuren digitaal voor Reizigers, SOA, TBC en Inspectie en Hygiëne. Schriftelijke communicatie vervangen door digitaal (SMS-reminders, mail)	deels gerealiseerd	gerealiseerd

Bewaken van de gezondheid in Twente

Wat willen we bereiken?

3. Vergroten risicobeheersing

Het delen van kennis en informatie over bedreigingen is een belangrijk onderwerp in de uitoefening van publieke taken op het terrein van veiligheid, risicobeheersing en gezondheid. De GGD streeft naar het verbeteren van die kennisdeling zowel binnen de organisatie als met ketenpartners.

Beperken risico's zoönosen

Toenemende mondiale mobiliteit brengt met zich mee dat risico's van (infectie)ziekten toenemen. Daarbij neemt ook de resistentie toe. Zoönosen (overdracht dierziekten op mens) krijgen hun impact op de samenleving. Dit zowel op het terrein van gezondheid, maar ook economisch.

Vroegtijdige signalering en analyse van gezondheidsrisico's

Recente voorbeelden leren dat vroegtijdige signalering en analyse preventief effect kan en moet sorteren. De GGD wil hierop meer inzetten.

Inspecties in overleg met gemeenten op basis van risicogestuurd toezicht uitgevoerd.

GGD adviseert de gemeenten op het terrein van technisch hygiënische aspecten bij de organisatie van grootschalige evenementen (C-nivo).

Adequaat voorbereid zijn op crises en rampen

De Wet veiligheidsregio's beoogt een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige multidisciplinaire organisatie van hulpdiensten bij de verlening van hulp bij ongevallen en rampen. Door deze wet is de Directeur Publieke Gezondheid ook eindverantwoordelijk voor de GHOR.

Wat doen we ervoor?

- In overleg met gemeenten uitvoeren van inspecties in de kinderopvang op basis van risico-indicatie.
- Verrichten van onderzoek en versterken van de rol van de JGZ als ketenpartner in het CJG en de hierbij behorende signaleringsfunctie en versterken van de samenwerking JGZ met eerste en tweedelijns voorzieningen.
- GGD en GHOR geven een gezamenlijk advies t.a.v. de gezondheidkundige aspecten bij grootschalige evenementen (C-nivo).
- Afstemming GROEP en crisisplan GHOR. Samenwerking GGD en GHOR wordt versterkt.
- Er vindt regelmatig overleg plaats tussen GGD en GHOR t.a.v. het modelconvenant Publieke Gezondheid.
- Alertheid t.a.v. de toename van zoönosen en waar nodig nemen van maatregelen.
- De GGD heeft een taak in de lichte handhaving t.a.v. de inspecties kinderopvang.
- Evalueren convenant tussen GGD en GHOR voor wat betreft aspecten Wet Veiligheid Regio's (m.n. GAGS en PSH).

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Schriftelijke afspraken tussen de besturen van GGD en GHOR over de voorbereiding op crises en rampen die voldoen aan de eisen van de Wet veiligheidsregio's	Er is een overeenkomst tussen GGD en GHOR. Afstemming t.a.v. crisisplan GHOR moet nog plaatsvinden.	het vernieuwde GROEP is afgestemd op crisisplan GHOR
Deelname JGZ als kernpartner in het CJG en daarbij behorende zorgstructuren	deels gerealiseerd	gerealiseerd in alle gemeenten
Samenwerkingsafspraken tussen JGZ en eerste en tweedelijns voorzieningen	geen samenwerkingsafspraken vastgelegd	vastgelegde samenwerkingsafspraken met eerste en tweedelijns voorzieningen
Risicogestuurde inspectie instellingen voor kinderopvang	standaard inspectie	gerealiseerd
GGD advies bij relevante C-evenementen.	incidenteel advies	GGD is betrokken bij het bij alle relevante C-evenementen

contacten met GD, VWA, ziekenhuis en laboratorium (betrokken ketenpartners)	nu lokaal gerealiseerd	bovenregionaal (KON-verband) en werkbezoeken afleggen
Samenwerkingsafspraken met gemeenten over lichte handhaving	geen	gerealiseerd
Evaluatie convenant GGD en GHOR op aspecten Wet veiligheidsregio's (met name GAGS en PSH)	n.v.t.	gerealiseerd

Wat willen we bereiken?

4. Verbetering (externe) informatievoorziening

De GGD richt zich op:

- verder versterken van de informatievoorziening aan gemeenten
- versterken informatievoorziening aan de burger
- intensiveren van de informatie-uitwisseling met ketenpartners

Daarbij is het de bedoeling deze informatie te vertalen in conclusies, aanbevelingen en indien nodig toeleiding naar passende interventies.

Wat doen we ervoor?

- Verbetering kennisverzameling t.b.v. informatie aan gemeenten/scholen
- (beleids-)Informatie op basis van signalering en analyse gegevens (uit het digitaal dossier) jaarlijks beschikbaar maken voor gemeenten
- Doorontwikkelen Twentse Gezondheids Verkenning
- Verbetering informatievoorziening aan gemeenten, bevolking en zorgpartijen in kader van o.a. infectieziekten en jeugdgezondheidszorg
- JGZ rapporteert 3 x per jaar aan gemeenten over de besteding van de middelen jeugdgezondheidszorg en de productiecijfers
- Verbeteren van mogelijkheden van digitaal delen van documenten met externen (via Sharepoint)
- Informatie voor gemeenten toegankelijker maken
- Vergelijkbaarheid met andere GGD'en vergroten

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Rapporten met (beleids)informatie over de JGZ-bevindingen per gemeente beschikbaar	14 (1 per gemeente op basis van E-movo)	14 (1 per gemeente), naast E-movo gegevens ook andere beleidsinformatie
Rapportages aan gemeenten over de besteding van de middelen	1 maal per jaar	3 maal per jaar

jeugdgezondheidszorg en de productiecijfers		
Digitalisering informatie en advies opvoedondersteuning JGZ	pilot in de gemeente Enschede	beschikbaar voor burgers van alle Twentse gemeenten
Toename van het aantal unieke bezoekers op de website GGD met 30% t.o.v. 2012	100%	130%
Aanpassen digitale infrastructuur waarbij deling van documenten met externen mogelijk is.	afwezig	gerealiseerd
Een informatiedashboard voor gemeenten ontwikkelen	afwezig	gerealiseerd
Invoeren van GGD Benchmark nieuwe stijl	in 2012 niet uitgevoerd i.v.m. vernieuwing	gerealiseerd

Beschermen van de gezondheid van de Twentse burger

Wat willen we bereiken?

5. Verbeteren (en vergroten) doelgroepbereik

De GGD heeft vanuit haar primaire taakstelling aandacht voor doelgroepen waarbinnen kans op achterblijvende gezondheid groot is, of groot wordt. Binnen deze doelgroepen zijn risicogroepen te definiëren waarbij vaak vanwege een cumulatie aan problematiek en/of leeftijdsgebonden factoren sprake dient te zijn van extra aandacht.

De focus op doelgroepen richt zich op:

Bereik mensen met lage SES

De gezondheid van mensen met een lage sociaaleconomische status (SES) is slechter dan van mensen met een hoge SES. Interventies bereiken vaak niet die groepen die dit het meest nodig hebben, waardoor de verschillen groter (dreigen) te worden. Deze problematiek doet zich niet alleen voor op het terrein van gezondheid, maar maakt vaak deel uit van een cumulatie van problematiek. De grootste winst in gezondheid is echter juist wel te behalen bij deze groep(en).

Bereik Twentse Jeugd

De JGZ heeft contact met alle kinderen in de regio Twente, waardoor tijdige signalering, toeleiding tot zorg en lichte hulp mogelijk is. Recente ervaringen leren dat de vanzelfsprekendheid van de overheid als gezaghebbende instantie, onder andere bij het verkrijgen van draagvlak voor vaccinaties, afneemt. Dit vergt een andere wijze van communicatie.

Bereik ouderen in Twente

Ouderen vormen een belangrijke groep voor het behalen van gezondheidswinst. Vanwege de demografische ontwikkeling neemt dit belang alleen maar toe. Inzicht in specifieke vraagstukken voor ouderen en daaraan gekoppelde interventies vragen ook in 2013 extra aandacht.

Wat doen we ervoor?

- Callcenter / bereikbaarheid verder verbeteren voor Reizigersadvisering¹

¹ Realisatie is afhankelijk van besluitvorming m.b.t. Reizigersadvisering.

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
<p>JGZ heeft volgens het Standpunt bereik ieder kalenderjaar 100% van de kinderen die wonen in het werkgebied van Twente in beeld en bereikt minimaal 95% van alle kinderen in Twente die zij in zorg heeft.</p> <p>Callcenter Reizigers bundelen met andere partijen</p>	<p>97% van de kinderen die zijn opgeroepen voor de (reguliere) contactmomenten is verschenen.</p> <p>nu een eigen callcenter</p>	<p>100% van de kinderen van 0-19 jaar in beeld en 95% bereik van de jeugdigen van 0-19 jaar</p> <p>gerealiseerd</p>

Wat willen we bereiken?
<p>6. Verbeteren bereik / bedienen risicogroepen</p> <p>De JGZ heeft de focus op de totstandkoming van een sluitende keten in de zorg en geeft hierbij prioriteit aan vroegsignalering, inzet voor risicokinderen en opvoedingsondersteuning aan ouders.</p> <p>Aan het bereik van groepen met een groter gezondheidsrisico zoals mannen die seks hebben met mannen (MSM), jongeren prostituees/prostituanten, maar ook aan reizigers die een potentieel risico lopen bij verblijf in het buitenland, wordt in 2013 op activiteitsniveau extra aandacht geschonken.</p> <p>De taakverdeling tussen GGD en gemeente voor het bereiken van mensen in vervuilde woningen, met daarbij gevaar voor de volksgezondheid, is in 2013 vanwege het toegenomen aantal meldingen veranderd. Van belang is te evalueren of door deze nieuwe werkwijze de aanpak van de problematiek rond deze risicogroep voldoende geborgd is.</p>
Wat doen we ervoor?
<ul style="list-style-type: none"> • Deelname in de zorgadviesteam (ZAT's) in voorschoolse voorzieningen en het onderwijs • Uitvoering schoolonderzoeken volgens Triage methode Regio Twente • Anticiperen op wijzigingen in het wettelijke basistakenpakket JGZ en mogelijkheden flexibilisering contactmomenten • Binnen integraal samengestelde teams jeugdgezondheidszorg wordt een werkwijze integraal werken gehanteerd • Uitvoeren extra contactmoment adolescenten vanaf 14 jaar • Samenwerkingsafspraken JGZ met eerste en tweedelijns voorzieningen • Activiteiten gericht op hoogrisico doelgroepen in kader van infectieziekten (o.a. voor reizigersvaccinaties) • Verzorgen van een regionaal meldpunt voor woningvervuilingen • Samenwerking GGD met gemeenten op het terrein van woningvervuiling evalueren v.w.b. casemanagement

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
ZAT's voorschoolse voorzieningen	80% van de voorschoolse voorzieningen	100% van de voorschoolse voorzieningen
Integraal samengestelde teams jeugdgezondheidszorg 0-19	21 integraal samengestelde teams	21 integraal samengestelde teams
Extra contactmoment adolescenten vanaf 14 jaar	geen contactmoment adolescenten vanaf 14 jaar	gerealiseerd
Samenwerkingsafspraken met ziekenhuis rondom reizigersvaccinaties van specifieke groepen	verkenning van de samenwerkingsafspraken met het ziekenhuis MST	gerealiseerd met alle ziekenhuizen in Twente
Afhandeling meldingen woningvervuiling	wachttijst door het grote aantal meldingen	capaciteit is toereikend om de meldingen af te handelen zonder ontstaan wachttijst
Evaluatie samenwerking woningvervuiling gemeenten en GGD	n.v.t.	gerealiseerd

Wat gaat het kosten?

4.3 Overzicht van lasten en baten

Programma Gezondheid	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 23.817.491	€ 23.167.336	€ 650.155
Totaal baten	€ 6.429.012	€ 6.371.260	€ 57.752
Saldo	€ 17.388.479	€ 16.796.076	€ 592.403

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

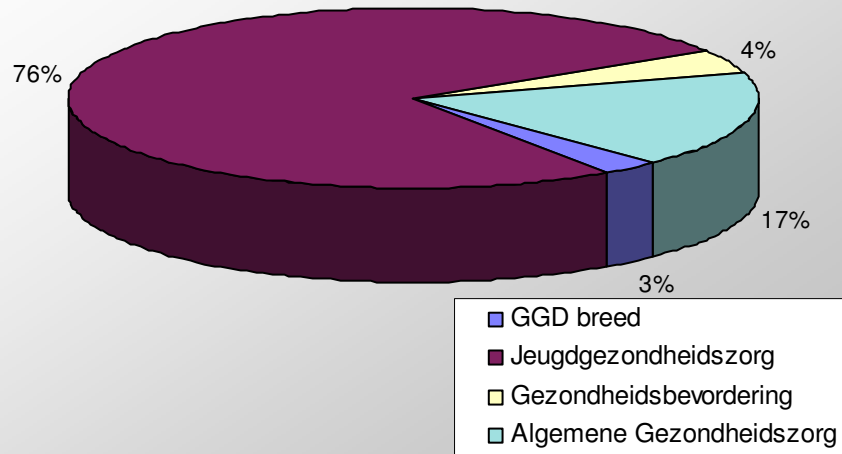
4.4 Overzicht van lasten en baten per onderdeel

Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
GGD breed	€ 559.618	€ 100.000	€ 459.618
Jeugdgezondheidszorg	€ 16.235.641	€ 3.069.796	€ 13.165.845
Gezondheidsbevordering	€ 860.453	€ 94.500	€ 765.953
Algemene gezondheidszorg	€ 6.161.779	€ 3.164.716	€ 2.997.063
Totaal	€ 23.817.491	€ 6.429.012	€ 17.388.479

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

Gemeentelijke bijdrage Gezondheid

4.5 Overzicht van lasten en baten per kostensoort

Programma Gezondheid

2014

Lasten

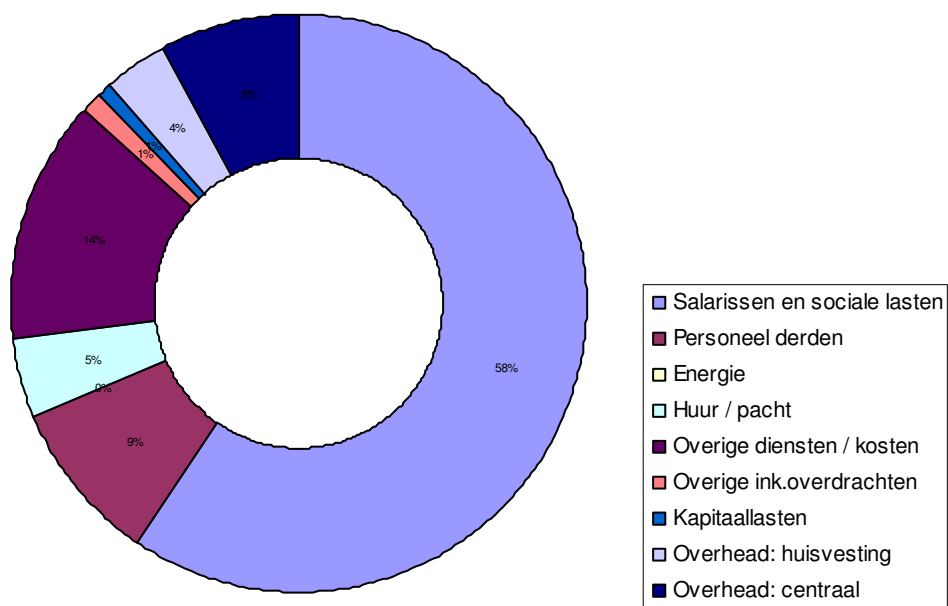
Salarissen en sociale lasten	€	14.444.917
Personeel derden	€	2.213.008
Rente / Afschrijving	€	-
Energie	€	20.000
Huur / pacht	€	1.104.755
Overige diensten / kosten	€	3.301.880
Overige ink.overdrachten	€	224.473
Kapitaallasten	€	220.094
Overhead: huisvesting	€	894.929
Overhead: centraal	€	1.889.472
	€	24.313.529

Baten

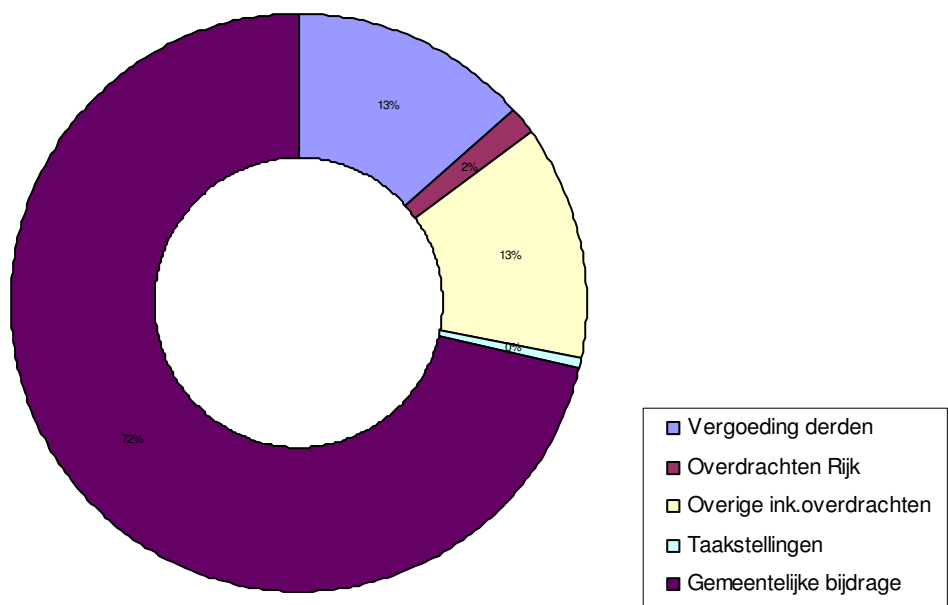
Vergoeding derden	€	3.266.141
Diverse opbrengsten	€	-
Overdrachten Rijk	€	410.253
Overige ink.overdrachten	€	3.169.758
Reserveringen	€	-
Taakstellingen	€	78.897
	€	6.925.049

Gemeentelijke bijdrage	€	17.388.480
-------------------------------	---	-------------------

Lasten 2014

Baten 2014

5 Domein Leefomgeving

Domein	: Leefomgeving
Portefeuillehouders	: P.E.J. den Oudsten, mr. drs. R.G. Welten, drs. J. Bron, P. van Zwanenburg, mr. R.S. Cazemier, H. van Agteren en J.H.M. Hermans – Vloedveld (Netwerkstad).
Domein directeur	: dr.ing. G.J.M. Vos

5.1 Inleiding

De programmabegroting 2014 vormt inhoudelijk een voortzetting van de programmabegroting 2013. Het is de laatste begroting van de bestuursperiode 2011-2014. In maart 2014 zijn er gemeenteraadverkiezingen. Dat betekent dat we normaliter medio 2014 een nieuw dagelijks bestuur en een nieuwe regiораad mogen verwachten met nieuwe voornemens voor de bestuursperiode 2015-2018.

De programmabegroting Leefomgeving is naar aanleiding van een motie van de regiораad in juni 2011 en met inbreng van een klankbordgroep van de regiораad meer transparant geworden. Dit komt de sturing door de regiораad ten goede. Verder heeft de regiораad in juni 2012 besloten tot de instelling van een drietal visitatiecommissies waaronder een visitatiecommissie voor Leefomgeving. Doel is de begroting door te lichten op de criteria effectiviteit en efficiency om zo te bepalen of en waar bezuinigingen mogelijk zijn uitgaande van het afgesproken takenpakket.

Verder loopt het traject “Heroriëntatie samenwerking in Twente” gericht op de middellange termijn. De door het vorige en huidige kabinet aangekondigde afschaffing van de Wgr-plus maakt dat verplichtende samenwerking zeer waarschijnlijk op korte termijn vrijwillige samenwerking zal worden. Samen met de uitkomsten van de visitatie zal met dit traject een nieuwe koers worden bepaald hoe Twente vanaf 2014 én verder met elkaar wil en zal samenwerken, wat de rol van Regio Twente als uitvoeringsorganisatie van en voor de Twentse gemeenten daarin kan/zal zijn.

Tijdens het opstellen van deze programmabegroting is er nog geen uitsluitsel over de uitwerking van het voornemen van het Kabinet om de Wgr-plus af te schaffen. Vandaar dat hier is uitgegaan van de situatie dat Regio Twente in 2014 nog de Wgr-plusstatus heeft en de wettelijke taak heeft de Brede Doeluitkering (BDU) voor mobiliteit te besteden.

De Bestuursagenda 2011-2014 met drie ambities blijft uitgangspunt:

- een Sociaal Economisch sterk Twente;
- een Bereikbaar Twente;
- een Duurzaam Twente.

De samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid in Twente is goed. Daarbij wordt Regio Twente door onderwijzend, onderzoekend en ondernemend Twente steeds meer gezien als het aanspreekpunt van de Twentse overheden.

De volgende samenwerkingen zijn het meest in het oog springend:

In 2013 heeft de zogenaamde Innovatiesprong gestalte gekregen. De Innovatiesprong beoogt Twente te versterken/faciliteren in het zijn van innovatieve topregio met als speerpunt High Tech Systemen en Materialen. Dit vormt de internationale ambitie van Twente. De Innovatiesprong wordt deze vanuit de O's aangestuurd door de Strategy Board.

Daarnaast richten ondernemend, onderwijzend en onderzoekend Twente en de Twentse overheden zich op de versterking van de logistieke en toeristisch/recreatieve kansen voor Twente.

Om de bredere sociaaleconomische situatie te volgen en waar nodig krachten te bundelen in belangenbehartiging of anderszins is in 2013 gestart met de Economic Board. Aansluitend aan de bijeenkomsten van dit orgaan organiseren we enkele keren per jaar een zogenaamde Twente Top met alle relevante partijen en in aanwezigheid van Tweede Kamerleden en vertegenwoordigers van Gedeputeerde Staten.

Tot slot vindt samenwerking plaats in het Platform Onderwijs, Werk en Inkomen. Dit platform heeft in 2012 een Arbeidsmarktvisie 2020 gepresenteerd die de agenda voor de komende jaren bepaalt.

De bestuurscommissie Netwerkstad heeft het initiatief genomen tot het bepalen van die thema's die gezamenlijk de economische motor van Twente moeten vormen. Deze thema's sluiten uiteraard aan bij bovengenoemde thema's: innovatie met als speerpunt High Tech Systemen en Materialen, Logistiek en Toerisme/groene leefomgeving.

Speerpunten en algemeen maatschappelijke effecten

1. Sociaal Economisch sterk Twente

Het deelprogramma Sociaal Economisch sterk Twente kent de volgende speerpunten:

- innovatie
- arbeidsmarkt/Human Capital Agenda
- logistiek
- vrijetijdseconomie:
  - toerisme
  - recreatieve voorzieningen

2. Bereikbaar Twente

Het deelprogramma Bereikbaar Twente beoogt een optimale interne en externe bereikbaarheid van Twente over in elk geval weg, spoor en water. Bereikbaarheid is voor de economische structuurversterking en voor het laten draaien van de economische motor van de regio een essentiële randvoorwaarde.

Het programma omvat ondermeer de volgende onderdelen:

- bereikbaarheid per openbaar vervoer
- bereikbaarheid per auto
- bereikbaarheid per fiets
- infrastructuur
- verkeersveiligheid
- goederenvervoer
- mobiliteitsmanagement en Beter Benutten

3. Duurzaam Twente

Het deelprogramma Duurzaam Twente beoogt een bijdrage te leveren aan de Europese, nationale en gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Kern is focus aanbrengen in de kansrijke en verbindende initiatieven in de regio en het gezamenlijk optrekken om van deze initiatieven een succes te maken. De uitwerking van de uitvoeringsagenda Duurzaamheid vindt vanaf medio 2012 plaats.

Binnen het programma wordt ingezet op:

- Smart Grids (slimme energienetwerken)
- verduurzaming in de bestaande bouw
- aanboren nieuwe en besparen op bestaande energiebronnen
- duurzame mobiliteit

Uit een oogpunt van effectiviteit en efficiency is dit programma direct gekoppeld aan het programma sociaaleconomisch sterk Twente en nauw gelieerd aan innovatie.

Programma Netwerkstad

Het programma Netwerkstad valt onder de verantwoordelijkheid van de bestuurscommissie Netwerkstad, die deel uitmaakt van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente. Bestuurlijk opdrachtgever voor het programma is mevrouw J. Hermans, burgemeester van Almelo.

Internationaal

Voor de grensoverschrijdende samenwerking is Netwerkstad Twente lid van het verband Münster-Osnabrück-Netwerkstad Twente (MONT). Daarnaast is Netwerkstad Twente lid van Eurocities als netwerk van grote steden in Europa, voor het delen van kennis en het voeren van lobby.

De Internationale Agenda van Twente is een gezamenlijke agenda van de Twentse partners, te weten ondernemers, onderwijs- en onderzoekinstellingen en overheid inclusief alle 14 gemeenten. Deze agenda vloeit voort uit de missie van Twente. In 2020 wil Twente behoren tot de top 5 van meest innovatieve, toptechnologische regio's van Europa. Het EU-office in Brussel ondersteunt het verwezenlijken van deze ambitie via drie strategische lijnen.

De hoge ambitie vraagt om een stevige inzet. Het EU Office Twente heeft daarbij soms de regie, maar vaak een faciliterende en intermediaire rol. In Twente hebben we een, voor Europa, uniek samenwerkingsverband tussen de vier O's: overheden, de sectoren onderwijs en onderzoek en ondernemingen.

Ondersteunend aan de ambities en deelprogramma's :

- monitoring;
- Twente positionering en branding;
- lobby Den Haag en Brussel.

Om de effectiviteit van ons beleid te kunnen beoordelen, en daar waar nodig bij te sturen, is monitoring van belang. Daarbij zoeken we nadrukkelijk de verbinding tussen onze eigen monitoringsinstrumenten en de Twente Index.

Voor de positionering en branding van Twente is binnen de voorstellen van de Innovatiesprong een afzonderlijk voorstel over regiobranding door de Regioraad vastgesteld.

De lobbyactiviteiten, zowel in Brussel als in Den Haag, leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de Twentse doelen. De salariskosten van de lobby in Den Haag worden betaald door Regio Twente, de bureaunkosten door de provincie Overijssel. De kosten van de lobby in Brussel worden betaald door Netwerkstad en Haaksbergen en Saxion Hogeschool.

Het programma Agenda van Twente /Innovatieplatform is vanwege zijn ondersteunend karakter in de programmabegroting 2013 opgenomen in de hiervoor aangeduide programma's.

5.2 Missie domein Leefomgeving

De missie van domein Leefomgeving luidt: "In 2020 staat Twente bekend als een internationaal toonaangevende kennisregio in een grensoverschrijdende omgeving en behoort tot de Europese topregio's op het gebied van innovatie en technologie waarmee we samen werken aan een duurzame versterking van de sociaaleconomische structuur van Twente."

De Twentse gemeenten bepalen het werkpakket van Leefomgeving. In de belangenbehartiging en andere zaken die regionaal spelen is de Twentse schaal de logische schaal om uitvoering te geven aan de werkzaamheden. Daarnaast is voor bovenlokale werkzaamheden 'coalition of the willing' (rapport Kerckhaert) uitgangspunt. In 2014 is het domein goed in staat om via een transparant kostprijsmodel dit besturingsmodel waar te maken.

5.3 Trends en ontwikkelingen

Relevante trends zijn, o.a.:

- Demografische ontwikkelingen als vergrijzing en ontgroening respectievelijk daling van de bevolkingsomvang;
- Decentralisatie van taken van rijk/provincie naar gemeenten, centralisatie BDU naar provincie en centralisatie rijksdiensten in combinatie met bezuinigingen;
- Terugtrekkende/faciliterende overheid en toenemend zelforganiserend vermogen van de samenleving;
- De economische crisissituatie;
- Doorzettende digitalisering, internationalisering en globalisering.

Belangrijke ontwikkelingen zijn:

1. Sociaal Economisch sterk Twente:

- Uitvoering van de ontwikkelagenda Twente met een horizon tot 2040;
- Uitvoering van gebiedsvisies voor NO Twente en ZW Twente (Twentse kracht, Groene metropool);
- Uitvoering van de economische motor Twente met de speerpunten innovatie (HTSM), logistiek en toerisme in een groene leefomgeving;
- Besluitvorming over de nieuwe governance-structuur voor innovatie en human capital, toerisme en regiobranding;
- Ontwikkeling van de Port of Twente ter versterking van de logistieke ontwikkelingen.
- Uitvoering innovatiesprong;
- Decentralisaties vanuit het Rijk, zoals de participatiewet;
- Nieuwe omgevingswet met een bundeling van verschillende milieuwetten.

2. Bereikbaar Twente:

- In 2014 zal duidelijk worden wat het concrete effect is van de bezuinigingen die in 2013 zijn doorgevoerd op het infrastructuurfonds (zie verder het onderdeel bereikbaarheid);
- voorgenomen afschaffing van de WGR-plus regio's en de daarmee samenhangende verschuiving van de brede doeluitkering (BDU);
- uitvoering van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) van het ministerie van Infrastructuur & Milieu, waarin grootschalige ruimtelijke en infrastructurele zaken als A1-zone met Innovatiedriehoek, en de rijkswegen A35 en N18 staan opgenomen;
- vaststelling in 2013 van het nieuwe Regionaal Mobiliteitsplan Twente;
- start van de uitvoering van de nieuwe OV-concessie eind 2013 door Syntus;
- start realisatie nieuwe rijksweg N18 tussen Enschede en Groenlo;
- oplevering en volledige openstelling Combiplan N35 in Nijverdal en mogelijke vaststelling tracébesluit N35 Nijverdal-Wierden;
- regionaal streven het vervoer van goederen over water te bevorderen. Dit is alleen mogelijk door het geschikt maken van de Twentekanalen voor klasse Va-schepen en het realiseren van een tweede sluiscolk in het Twentekanaal bij Eefde (minister heeft dit laatste inmiddels toegezegd);
- het (Rijks) Programma Hoogfrequent Spoor (PHS), waarin spoorboekloos rijden met de trein in de (brede) Randstad mogelijk wordt gemaakt, zal invloed hebben op het aantal goederentreinen dat door Twente gaat. Een aanzienlijke toename wordt verwacht. Gemeenten en Regio Twente trekken in deze gezamenlijk op om de besluitvorming daarover te beïnvloeden en de negatieve effecten van het PHS programma zoveel mogelijk te beperken. In het opgestelde statement wordt het "nee, tenzij" principe gehanteerd.

3. Duurzaam Twente:

- Uitvoering van de duurzaamheidsagenda Twente met als speerpunten bio-energie en zonne-energie;
- Intergemeentelijk afvalbeleid met als doel minder afval, meer energie, minder kosten voor de burger.

5.4 Kaderstellende beleidsnota's

1. Sociaal Economisch sterk Twente:

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Arbeidsmarktvisie 2020	Regioraad	20 juni 2012
Human Capital Agenda	Regioraad	13 februari 2013
Innovatiesprong Twente	Regioraad	13 februari 2013
Bestuurlijke opdracht samenwerking arbeidsmarkt	n.t.b.	n.n.b.
Uitvoeringsagenda duurzaamheid	Regioraad	Mei 2012
Bijgesteld uitvoeringsplan vrije tijd (UVT)	n.t.b.	n.n.b.
Rendementsverbetering recreatieparken Regio Twente	Dagelijks bestuur	December 2011
Arbeidsmarktvisie 2020	Regioraad	20 juni 2012

2. Bereikbaar Twente:

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020	Regioraad	Naar verwachting juli 2013
OV-Visie Regio Twente	Regioraad	november 2010
Regionale Wegenvisie Twente	Dagelijks bestuur	november 2010

3. Duurzaam Twente:

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Duurzaamheidsagenda	Regioraad	oktober 2011
Uitvoeringsagenda	Regioraad	juni 2012

Nb. De hierboven genoemde vastgestelde beleidsnota's kunt u nalezen op Extranet onder de banner Algemene Documenten, vastgestelde beleidsnota's.

5.5 Deelprogramma Sociaal Economisch sterk Twente

Domein	: Leefomgeving
Portefeuillehouders	: P. van Zwanenburg, P.E.J. den Oudsten, H. van Agteren, mr. R.S. Cazemier
Programmamanagers	: drs. G.H.A.M. Lohuis, ing. J. Kloots

5.5.1 Toelichting

Op het gebied van economie en arbeidsmarkt wordt er steeds meer samengewerkt. Kern is de versterking van de sociaal economische structuur van Twente door in te zetten op innovatie, arbeidsmarkt, duurzaamheid, logistiek en toerisme.

Innovatie

De Twentse gemeenten investeren fors in innovatie. Met de Innovatiesprong Twente is een doorstart gemaakt met het Twentse innovatiebeleid. Focus binnen het Innovatiebeleid is High Tech Systemen en Materialen. Twente heeft hierin een internationale vooraanstaande positie en wil deze verder versterken. Naast investeringen via het gezamenlijk met provincie Overijssel gevormde Innovatiefonds, wordt ook geïnvesteerd via het fonds Innovatie in gemeenten.

Duurzaamheid

In de Bestuursagenda 2011-2014, een meerjarig programma gericht op het versterken van de sociaaleconomische structuur, is het inzetten op de duurzame ontwikkeling van Twente benoemd als een van de drie ambities. Afgesproken is een Duurzaamheidsagenda Twente op te stellen. Het onderdeel milieu is onder dit deelprogramma meegenomen.

Logistiek

Logistiek is een van de economisch kansrijke sectoren in Twente. In 2013 hebben Twentse logistieke ondernemers het voortouw genomen om de logistiek sector in Twente te versterken. Hiertoe is de Vereniging Port of Twente opgericht, een logistiek platform met leden vanuit de 4 O's (ondernemers, overheid, onderwijs en onderzoeksinstituten). Port of Twente heeft een uitvoeringsagenda voor versterking van de logistiek in Twente voor de periode 2013-2016. Vanuit de doelstelling om de sociaal-economische structuur van Twente te versterken neemt Regio Twente hier namens de gemeenten aan deel. Leefbaarheid is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Regio Twente heeft verder in 2013 het GOLD-samenwerkingsverband (de samenwerking van de logistieke regio's gelegen in de provincies Gelderland, Overijssel, Limburg en Drenthe) voortgezet om de eigen logistieke sector optimaal te kunnen versterken. Verder wordt vanuit de doelstelling om de bereikbaarheid van Twente te optimaliseren, het goederenvervoer over water gestimuleerd, zodat minder vervoer over de weg hoeft plaats te vinden.

Arbeidsmarkt

Twente is één van de dertig landelijke arbeidsmarktregio's. Vanuit het Rijk wordt de samenwerking op gebied van arbeidsmarkt verplicht gesteld. Gezien de snelle ontwikkelingen op dit terrein, die ook de gemeenten financieel raken, is de samenwerking al in volle gang. In het Platform Onderwijs Werk en Inkomen (POWI) werken het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, gemeenten en uitkeringsinstanties samen. Naast het faciliteren en verbinden van partijen is Regio Twente ook belast met de uitvoering van regionale arbeidsmarkt projecten. Alle projecten worden extern gefinancierd en komen niet ten laste van de gemeentelijke bijdrage. Regio Twente coördineert het middelenbeheer.

Toerisme

Toerisme en recreatie bieden economische kansen in combinatie met ruimtelijke kwaliteit, het woon- en verblijfsgevoel en het versterken van cultuurwaarden zoals cultuurhistorie, kunst en evenementen. Toeristische ontwikkeling in Twente is daarbij een van de majeure projecten van de Agenda van Twente: Twente als vernieuwd landgoed, waarin stad en land op natuurlijke wijze met elkaar zijn verbonden. Voor het toerisme is een streefbeeld ontwikkeld, "De kracht van Twente", met een aanpak volgens de 'vijf stappen van de gast'. Aan dit streefbeeld was een actieprogramma gekoppeld. Dit alles onder de naam UVT: uitvoeringsprogramma vrije tijd Twente. Dit actieprogramma is in 2013 op grond van de nieuwe maatschappelijke en economische omstandigheden herijkt. Er zijn een aantal thema's en activiteiten die uitgevoerd worden geprioriteerd. Dit herijkte UVT geldt voor de periode

2013-2017. Onderdeel van dit proces is het ontwikkelen van een eigen verdienmodel door het Twents Bureau voor Toerisme. We werken nu met prestatieovereenkomsten. Goede monitoring van prestaties vormt daarvan een essentieel onderdeel.

De recreatieparken, fietspaden en routes vormen de basisinfrastructuur voor toerisme en recreatie in Twente. Voor de ontwikkeling van de recreatieparken is een algemene hoofdcoers vastgesteld en een visie per park opgesteld. In overeenstemming met deze visie zal ook in 2014 volop ingezet worden op de doorontwikkeling van de parken. Naast het streven naar meer bezoek aan de parken zal de focus liggen op een verdere verlaging van de uitgaven en een toename van de inkomsten (verbetering rendement). Hierbij zullen alle mogelijkheden worden onderzocht en benut om er voor te zorgen, dat het stopzetten van de provinciale exploitatiesubsidie (met een afkoopsom voor de jaren 2013, 2014, 2015 en 2016) niet zal leiden tot verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de recreatieve infrastructuur.

De verhoging van de inkomsten geschiedt door meer evenementen op de parken te (laten) organiseren en door vestiging van nieuwe bedrijven. In het oog springende projecten zijn:

- het bungalowterrein en de horeca/sauna op het Rutbeek;
- het theehuis op het Arboretum;
- het paviljoen op het Lageveld;
- de doorontwikkeling van diverse bedrijven op het Hulsbeek;
- Voor het Arboretum zullen met de financiële middelen van de Nationale Postcodeloterij, in samenwerking met de andere arboreta in Nederland, diverse educatieve projecten worden opgezet, mede gericht op een betere bekendheid van het park;
- Bij het beheer van de fietspaden en de routes zal het inmiddels ingezette beleid om nog nauwer samen te werken met gemeenten, worden doorgezet. Hierbij liggen in het bijzonder kansen op het vlak van inzet van personen "met afstand tot de arbeidsmarkt" uit de diverse gemeenten. Daarnaast zal samen met de provincie Overijssel (e.e.a. binnen de kaders van het MITO beleid), de Twentse gemeenten en andere partners gewerkt gaan worden aan een doorontwikkeling en innovatie van de diverse routes.

5.5.2 Innovatie

Wat willen we bereiken?

1. Stimuleren ontwikkeling en positionering van Twente als innovatieve Kennisregio met speerpunt High Tech Systemen en Materialen.

Wat doen we ervoor?

Twente als innovatieve Kennisregio

- 1a. Uitvoering geven aan de programmalijn Innovatiefonds. (Innovatiesprong Twente) Bestaande uit vertegenwoordiging van Regio Twente in Aandeelhoudersvergadering, het opstellen of wijzigen -in overleg met provincie Overijssel- van fondsstructuur, opstellen van beleidsbrief voor fondsbeheerder en beoordelen en doorgeleiden naar regioraad van rapportages PPM Oost. (de fondsbeheerder)
- 1b. Faciliteren van de aansluiting van alle 14 gemeenten bij de Twentse Innovatiesprong, via Kennispark Twente, zodat het lokale Twentse bedrijfsleven zoveel mogelijk binnen het bereik van de Innovatiesprong valt. Hierin spelen de accountmanagers van de gemeenten een belangrijke rol.
- 1c. Als mede-founder van Kennispark Twente jaarplan en evaluatie werkzaamheden Kennispark Twente monitoren, verantwoorden richting regioraad, en onderhouden en stimuleren relatie Kennispark-Regio- gemeenten.

2. Uitvoering geven aan de programmalijn Innovatie in gemeenten (Innovatiesprong Twente), bestaande uit:
3. Uitvoering geven aan de programmalijn Regiobranding (Innovatiesprong Twente), bestaande uit het opstellen van de jaarlijkse prestatieovereenkomst, verantwoord van de resultaten naar regie en onderhouden van de relatie met de stichting Regiobranding Twente.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Omvang R&D als percentage van het Bruto Regionaal Product (BRP)	1	E	Twente Index	1,0 (2008)	n.n.b.	1,5
Aantal Twentse bedrijven aangesloten bij Twentse Innovatieroute-Innovatiesprong	1	P	Voortgangsrapportage/PPM Oost/fondsrapportage	122 (2009)	218	275
Arbeidsplaatsen cluster HTSM/aandeel hoger opgeleiden/arbeids-mobiliteit	1	E	Twente Index	34.000 (2010)	32.000	34.000
Goederenvervoer (mln. ton / Teu) over water	2	P	Gemeenten	6 ton / 59.000 TEU (2009)	Tonnage n.n.b. / 120.000 TEU	6,5 ton / 140.000 TEU
Bruto Regionaal Product volumemutaties (mln. €)	2	E	Twente Index	18.327 (2008)	n.n.b.	18.327 (niveau 2013)

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.5.3 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Een duurzame Twentse samenleving door gezamenlijk met de 4 O's bij te dragen aan gemeentelijke duurzaamheids doelstellingen. Verbonden met de hoofddoelstelling sociaaleconomische structuurversterking van Twente. De klimaat- en energiedoelstellingen, die per gemeente voor 2020 gelden, op Twentse schaal mede realiseren. Het doel van deze agenda is focus aan te brengen in de kansrijke en verbindende initiatieven in Twente op het terrein van bestaande bouw, energie en mobiliteit met als overkoepelend icoonproject SmartGrids (slimme energienetwerken), zodat door overheden, ondernemers, onderzoeks- en onderwijsinstellingen, gezamenlijk en gericht wordt opgetrokken bij het realiseren van een duurzame samenleving.

Wat doen we er voor?

- a. Opstellen uitvoeringsagenda door het uitwerken van het icoonproject Smart Grids en de pijlers bouw, energie en mobiliteit. Per pijler en integraal zullen projecten geïnventariseerd en geplaatst worden op www.regiotwente.nl/duurzaamheid. Dit zal een eerste portal worden voor duurzaamheid in Twente. De ontwikkelingen, trends, bijeenkomsten etc. zullen ook hier terug te vinden zijn. Betrokken partners Twence, Pioneering en de UT faciliteren in de uitvoering van de projecten binnen de pijlers energie, bouw en mobiliteit.
- b. Coördineren samenwerking tussen de partners. Zoals UT, Twence, KvK/Kennispark, Programma Mobiliteit.

- Vier keer per jaar samenkomen met de werkgroep TDA en 2 tot 3 keer per jaar samenkomen met de kopgroep TDA.
  - Twee keer per jaar het organiseren van de Faculty Club duurzaamheid voor de 4 O's om de trends te signaleren, om het netwerk van beslissers uit de 4 O's rondom duurzaamheid te bestendigen, om verbindingen te leggen.
  - Participeren in de Publiek Private Samenwerking (17 deelnemers) rondom het verduurzamen van de Twentse (topsport) evenementen in Twente. In 2012 nulmeting geweest en 2013 jaar van de uitvoering. In 2014 wordt de opgedane en toegepaste duurzaamheidskennis overgedragen aan andere evenementen die ook willen verduurzamen.
- c. Versterken en aansluiten bij het innovatiebeleid Twente. De innovatiesprong wordt als kapstok gebruikt om de Twentse duurzaamheidsagenda aan op te hangen omdat in Twente innovatie en duurzaamheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Toekomstgerichte innovatie is in Twente ook duurzaam.

* Bouw (en renovatie) De Bestuurskundige en financieringskant verder uitwerken van het Kennis en Coördinatiecentrum (KCC) voor renovatie en nieuwbouw van transformeerbare schoolgebouwen met de partners Center for GreenTransformable Buildings (CGTB) en Real Capital Services (RCS).

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Aantal regionale informatiebijeenkomsten		P	Intern	n.v.t.	n.v.t.	3
Aantal stuurgroepen		P	Intern	n.v.t.	n.v.t.	2
Aantal ambtelijke overleggen		P	Intern	n.v.t.	n.v.t.	4
Aantal digitale nieuwsbrieven		P	Intern	n.v.t.	n.v.t.	4

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.5.4 Logistiek²

Wat willen we bereiken?

versterken van de sociaal economische structuur door het stimuleren van de logistieke sector in Twente.

Wat doen we ervoor?

- a. Conformeren aan de ambitie van Port of Twente, waarbij voor de periode van 2013 t/m 2015 de volgende resultaten worden nagestreefd:
  - a. vestiging van vijf nieuwe logistieke bedrijven van buiten de regio in Twente;
  - b. opname van 10 hectare bedrijventerrein door deze vijf bedrijven;
  - c. creëren van 250 nieuwe arbeidsplaatsen in deze vijf bedrijven.
- b. Via Port of Twente wordt al samengewerkt met bedrijfsleven en kennisinstellingen; in 2012 en 2013 zijn hier al flinke stappen gezet.

Via GOLD wordt met de andere logistieke inlandterminals sinds 2012 gewerkt aan kennisuitwisseling t.b.v. versterking van de eigen logistieke sector (strategisch platform logistiek,

² Dit onderdeel dient in samenhang te worden gezien met hoofdstuk 5.6.5 Goederenvervoer.

onderwijs, douane, fiscale zaken, etc).

- c. Verdere verbetering van de samenwerking met gemeenten, Rijkswaterstaat en maatschappelijke organisaties op het gebied van havenbeheer. Toegroeien naar één regionaal havenbedrijf.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Aantal nieuwe vestigingen van logistieke bedrijven in de regio	a	E	Port of Twente, gemeenten en XL park	2013	0 (nieuwe ambitie)	3 a 4
Aantal te gebruiken hectare bedrijventerrein door deze 5 bedrijven	a	E	Port of Twente, gemeenten en XL park	2013	0 (nieuwe ambitie)	6 a 8
Aantal nieuwe arbeidsplaatsen in deze 5 bedrijven	a	E	Port of Twente, gemeenten en XL park	2013	0 (nieuwe ambitie)	150
Uitwerking actiepunten uitvoeringsagenda GOLD	b	P	GOLD	2013	0 (nieuwe ambitie)	2
Onderzoek mogelijkheden regionaal havenbedrijf	c	P	gemeenten	2013	n.v.t.	afronden besluitvorming

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.5.5 Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken?

Een betere en meer flexibel werkende arbeidsmarkt waarbij we partijen aan de vraag- en aanbodkant stimuleren om samen te werken op regionale schaal.

Wat doen we ervoor?

- Faciliteren en ondersteunen van gemeenten bij hun onderlinge afstemming en met arbeidsmarktpartijen/ arbeidsmarktpartners beroepsonderwijs, ondernemers en uitkeringsinstantie UWV binnen het platform onderwijs werk en inkomen (POWI). Schakelen met andere 4-O overleggen ten behoeve van de arbeidsmarkt.
- Het faciliteren van de hernieuwde samenwerking (schakelen van lokaal, subregionaal naar regionaal) bij de regionale werkgeversbenadering; koppeling met vraag- en aanbodbehandeling op de werkleinen (subregionaal).
- Arbeidsmarktpartners stimuleren tot initiatieven die leiden tot oplossen van de mismatch tussen vraag en aanbod, waaronder terugdringing moeilijk vervulbare vraag en het voorkomen van langdurige werkloos- en werkzoekend aanbod.
- Verbeteren aansluiting onderwijs -arbeidsmarkt via innovatie in werkstructuren. Aansluiting op werk via arbeidsmarkttoeleiding, via leer-werkbanen en via andere vormen van stageplaatsen; het verbeteren en bevorderen van beroepskwalificatie via projecten als kwetsbare jongeren/1000-jongerenplan.

- e. Met het Twents arbeidsmarktperspectief 2020 uitvoering geven aan een HUMAN CAPITAL agenda voor de gehele arbeidsmarkt. Hierbij wordt een koppeling gemaakt met de vraag uit bedrijven en met de sectoren techniek, zorg, handel en logistiek; ook koppeling met doelgroepen jongeren en ouderen (50+).
- f. Het bevorderen van een regionale transparante arbeidsmarkt door o.a. het maken en verspreiden van een regionale arbeidsmarktmonitor, een promotiesite werkplein Twente en aansluiting zoeken bij Twente branding via o.a. Twente.com.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
uitgave van arbeidsmarktmonitor		P	Arbeidsmarkt monitor	2011	12	12
het aantal regionale activiteiten en projecten		P	Diversen	5 (2011)	5	7
regionale werkloosheid, ook bijzondere aandacht voor jeugdwerkloosheid		P	Arbeidsmarktmonitor, en Twente Index	etc. 2011	21.147 (jeugd: 2153)	- 10%
instroom in de techniek in het MBO		E	Ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschappen OCW	2007/2008	7.721	+ 5%

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.5.6 Toerisme

Wat willen we bereiken?

1. Het marktaandeel van Overijssel/Twente t.o.v. Nederland moet stijgen van 8% naar 10% in 2015.
2. Het gebruik van onze eigen recreatieve voorzieningen (vier recreatieparken en toeristische infrastructuur als fietspaden en de wandel-, fiets en paardrijnetwerk) laten toenemen en het financiële rendement van de recreatieparken verbeteren van 18% in 2009 naar 40% in 2018 (32 % voor 2014).

Wat doen we ervoor?

1. We zullen in 2014 gaan prioriteren vanuit de volgende activiteiten:
  - Beheren en onderhouden van de basisinfrastructuur en de recreatieve voorzieningen;
  - Doorontwikkelen en behouden van het toeristisch-recreatief product Twente;
  - Partijen samenbrengen en stroomlijnen agenda's van de vier O's;
  - Actualiseren nota verblijfsrecreatie;
  - Stimuleringsfonds Recreatie & Toerisme uitvoeren;
  - Branding Twente (mede) uitvoeren;
  - Regionaal kennispunt fondsen en subsidies organiseren;
  - High Tech Congres in 't Groen (laten) organiseren;
  - Faciliteren grootschalige dagattractie en tevens 'slechtweer voorziening';
  - De huidige situatie van dagattracties in Twente nader onderzoeken;
  - De winkelstandleegloop in steden en dorpen in verband brengen met vrijetijdseconomie.

2a. Het uitbrengen van een Toerisme Monitor Twente.

2b. Uitwerken en uitvoeren van projecten binnen de kaders van de in 2011 vastgestelde hoofdkoers en de daarvan afgeleide uitwerking per Recreatiepark. Enkele meerjarige projecten zijn:

- de ontwikkeling van een bungalowpark;
- een saunabedrijf op het Rutbeek;
- horecavoorziening en een overdekte klimhal op het Lageveld;
- een theehuis op het Arboretum;
- uitbreiding van het Buitenhuis op het Hulsbeek.

De werkzaamheden zijn er op gericht om deze projecten binnen 4 jaar tot afronding te brengen. Dit hangt echter sterk af van de bereidheid van particulieren om te investeren en de voor de genoemde projecten te voeren planologische- en vergunningsprocedures. Daarnaast streven naar een toename van het aantal evenementen op de parken (extra inkomsten) en verdergaande bezuinigingen/versoberingen, mede gelet op het stopzetten van de provinciale bijdrage aan het in stand houden van de Recreatieve Infrastructuur per 1 januari 2017.

2c. Uitvoeren van meerjarige projecten als een MTB-netwerk Twente. Het MTB-netwerk is naar verwachting in 2015 klaar.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitienivea u (2014)
Marktaandeel toerisme	1	E	CVO	8% (2012)	8%	9%
Financiële rendements- ontwikkeling parken c.a.	2	P	Jaarrekening recreatieve voorzieningen	18% (2009)	26%	32%
Mate van uitvoering MTB netwerk	2	P	Jaarrekening RV	2009	2 routes gerealiseerd	3 routes gerealiseerd

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.5.7 Overzicht van lasten en baten

Sociaal Economisch sterk Twente (excl. Recr. Voorz)	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 5.912.283	€ 4.561.076	€ 1.351.207
Totaal baten	€ 4.479.000	€ 3.186.890	€ 1.292.110
Saldo	€ 1.433.283	€ 1.374.186	€ 59.097

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau

Recreatieve Voorzieningen	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 2.617.517	€ 2.583.788	€ 33.729
Totaal baten	€ 1.083.039	€ 1.085.238	- € 2.199
Saldo	€ 1.534.478	€ 1.498.549	€ 35.928

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau

Duurzaamheid	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 327.483	€ 338.368	- € 10.885
Totaal baten	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo	€ 327.483	€ 338.368	- € 10.885

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

5.6 Deelprogramma Bereikbaar Twente

Domein	: Leefomgeving
Portefeuillehouder	: drs. J. Bron
Programmamanager	: G.J. Niezink

5.6.1 Toelichting (algemeen)

Op dit moment is nog niet duidelijk wat zich in 2014 zal aandienen. Voor een deel komt dit doordat begin 2013 fors is bezuinigd op het rijksinfrastructuurfonds. Op het moment van schrijven van de begroting 2014 is nog niet exact duidelijk wat dit precies gaat betekenen voor de grote rijksprojecten in de regio Twente (m.n. capaciteitsuitbreiding A1, aanpak N35 Wierden-Nijverdal, verbreding Twentekanal, bezuinigingen op PHS). Wel is duidelijk dat deze projecten “overeind” zijn gebleven, maar dat de uitvoering wel in tijd is opgeschoven. In de loop van 2013 wordt duidelijk hoe dit precies zal uitpakken. De uitkomsten zijn van belang voor 2014.

Ook het feit dat het kabinet heeft aangekondigd de WGR-plusgebieden te willen opheffen, geeft de nodige onzekerheid voor 2014.

Inhoudelijk zal 2014 vooral in het teken staan van een aantal ontwikkelingen waarvoor de basis in 2013 is gelegd. Het gaat hierbij ondermeer om het nieuwe Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2013-2020 dat naar verwachting medio 2013 door de Regioraad zal worden vastgesteld. Voorts is 2014 het eerste jaar waarin de nieuwe vervoerder Syntus het openbaar vervoer voor de hele regio Twente zal verzorgen. Belangrijk is ook dat in 2014 de Combitunnel in Nijverdal volledig voor het autoverkeer geopend zal zijn.

Per 1 april 2013 is de tunnel voor de trein gereed, zodat de treinverbinding Twente - Zwolle weer hersteld kan worden. Ook het nieuwe station Nijverdal is dan gereed.

Zoals hiervoor al aangegeven is er de nodige ongewisheid over de realisatie van grote infrastructuurprojecten. Gelukkig is de aanleg van de nieuwe rijksweg N18 (gedeelte Enschede - Groenlo) buiten de bezuinigingen gebleven. Verwacht wordt dat in 2013 het tracé voor de weg definitief zal worden en dat in 2014 met de aanleg kan worden gestart. Regio Twente draagt financieel bij aan dit project.

De komende jaren krijgt Regio Twente te maken met de landelijke korting op de BDU, die in 2018 zal oplopen naar ca. 10%. In 2012 is bij de vaststelling van het BDU bestedingsplan 2013 al voorgesorteerd op deze bezuinigingen. De uitgaven zijn in overleg met de gemeenten omgebogen op basis van de verwachte bezuinigingen, zodat geen tekorten ontstaan waar de gemeenten mogelijk op kunnen worden aangesproken. Vanaf 2014 wordt een kleine verhoging van de BDU verwacht. Eind 2013 wordt dit exact bekend.

NB. Daar waar in het vervolg van dit deelprogramma wordt gesproken over “realiseren van” of “participatie in” betekent dit niet altijd dat het desbetreffende project ook feitelijk door Regio Twente wordt gerealiseerd. Het gaat hier veelal om het leveren van een financiële bijdrage, het leveren van projectleiding of het leveren van een bijdrage in de vorm van projectontwikkeling. Daar waar de begrippen “participatie” en “doorontwikkeling” worden gehanteerd, gaat het veelal om projecten waar een belangrijke financiële bijdrage vanuit Regio Twente wordt geleverd, inclusief de bijdragen vanuit Regio Twente aan de bijbehorende planontwikkeling (bv. bij rijkswegen en openbaar vervoer).

5.6.2 Openbaar Vervoer bereikbaarheid

Wat willen we bereiken?

Een goede openbaarvervoer-bereikbaarheid, zowel intern als extern, is een belangrijke ambitie van Regio Twente. Een belangrijke voorwaarde om vooral de stedelijke bereikbaarheid te kunnen handhaven is een verdere groei van het Openbaar Vervoer (OV) van en naar de regio Twente.

De regionale OV-visie uit 2010 heeft hieraan nieuwe impuls gegeven. Het OV moet prettig, eenvoudig, snel en betrouwbaar zijn om te voldoen aan de wens van de reiziger. Voor 2014 is deze ambitie niet gewijzigd.

1. Snel/betrouwbaar
Het openbaar vervoer mag geen hinder ondervinden van de spitsbelasting op de wegen maar dient, waar nodig, met voorrang of over eigen trajecten de reizigers langs het overig verkeer te leiden. Dit geeft, behalve een snelle, ook een betrouwbare dienstregeling waarbij de reiziger op elk moment van de dag weet waar hij/zij aan toe is.
2. Comfort
Ongemakken in de vorm van onzekerheid over de reis, lange wachttijden en een frequente overbelasting van het OV-netwerk moeten voorkomen worden door middel van goede reisinformatie, goede aansluitingen en voldoende zitplaatsen.
3. Eenvoud
Mensen nemen niet de moeite om het systeem te leren zoals voor een rijbewijs. Daarom dient het openbaar vervoer en het gebruik ervan voor de reiziger simpel en vanzelfsprekend te zijn.

Wat doen we ervoor?

- 1a. Realisatie van verdere delen van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-netwerk voor de busreizigers als onderdeel van het Agglonet Twente (het gaat hier om HOV midden, Hengelo/Enschede en HOV, Laan Hart van Zuid in Hengelo).
- 1b. Doorontwikkeling Agglonet Twente van en naar de gebieden in en om de Innovatiedriehoek.
- 1c. Doorontwikkeling van de spoorlijnen Zutphen-Hengelo-Oldenzaal en Almelo–Mariënberg en realisatie van de ambities (o.a. reizigersgroei door een beter OV-product).
- 1d. Realisatie van een Hoogwaardig Openbaar Vervoerknoop (HOV) CS Twente.
- 2a. Beheren lopende concessies in Twente (= permanente activiteit).
- 2b. Ontwikkeling en concretisering van de plannen voor de verbinding Almelo - Hardenberg/Emmen.
- 2c. De proef met een treinverbinding tussen Hengelo - Bad Bentheim is eind 2013 beëindigd (onvoldoende reizigers). In 2014 zal in samenwerking met o.a. de Duitse partners gezocht worden naar mogelijke alternatieven.
- 2d. I.s.m. de vervoerder maatregelen nemen die de sociale veiligheid en toegankelijkheid van het OV bevorderen.
- 2e. Ontwikkeling van een systeem voor regionaal doelgroepenvervoer.
- 3a. Implementatie van het nieuwe OV concessie Twente volgens het bestek.
- 3b. Beheren en doorontwikkeling Regiotaxi Twente, treintaxi en buurtbusprojecten (= doorlopende activiteit).

3c. verdere versterking van P&R locaties in de regio.

3d. Bijdragen aan een gedragen en goed te gebruiken systeem voor de OV-chipkaart door middel van mede-ontwikkeling en controle van het systeem, de producten en de voorlichting. Tevens het oplossen van de laatste (technische) problemen.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2013)	Ambitie niveau (2014)
Het aantal reizigers bij Connexxion		E	Vervoerder	9.561.375 (2002)	13.593.600	13.892.659 (+2.2%)
Het aandeel OV mobiliteit in verhouding tot totale mobiliteit in Twente (modal split)		E	Vervoerders en wegbeheerders	Nog niet bekend (2012)	percentage	percentage
Verhouding aandeel OV mobiliteit tegenover totale mobiliteit in Twente ten opzichte van deze verhouding in Nederland	-	E	Landelijke meting	Nog niet bekend (2012)	percentage	percentage
Rapportcijfer voor het OV in Twente	1 2 3	E	Klanten barometer	-	7.8	7.9
Aanpassingen in het kader van leefbaarheid	2	P	Halteplan	? (2006)		
Dekkingsgraad bereikbaarheid		E	Halteplan	2006		

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.6.3 Auto bereikbaarheid

Wat willen we bereiken?

Omdat het overgrote deel van de mobiliteit zich op de weg afspeelt, is een goede bereikbaarheid over de weg een belangrijke ambitie van Regio Twente. Ondanks de economische crisis komt de autobereikbaarheid steeds meer onder druk te staan. Vooral de bereikbaarheid van de stedelijke centra zal verder onder druk komen te staan, waardoor deze economische kerngebieden minder aantrekkelijk worden.

De regionale Wegenvisie Twente (in 2011 herbevestigd in de analyse voor het onderzoek naar de 'Twentse Bereikbaarheid') heeft aangetoond dat zich in de toekomst zowel op het hoofdwegennet als op het onderliggend regionale wegennet knelpunten voor (gaan) doen. Voor een deel kunnen deze knelpunten binnen Twente in samenwerking met gemeenten of provincie worden verminderd of opgelost. Dat gebeurt ondermeer binnen het kader van Twente Mobiel en de regionale uitvoeringsprogramma's. Voor een deel vergt dit een gezamenlijke aanpak van diverse partijen waarbij ook de rol van het Rijk belangrijk is (bijv. projecten aanpak rijkswegen A1 en N35). Twente moet met de auto goed bereikbaar zijn én blijven door behoud en verbetering van de kwaliteit van het (regionale) hoofdwegennet.

Wat doen we ervoor?

- b. Bijdragen aan planstudie en uitwerking van capaciteitsuitbreiding A1 (tot Azelo) en realisatie tracédelen en benuttingmaatregelen;
- c. Participatie in het project RW35: planuitwerking wegdeel Wierden-Nijverdal in samenhang met de

- realisatie van de combitunnel Nijverdal;
- d. Participatie in het project ter uitvoering van de vernieuwde N18;
  - e. Uitwerking van het verkeersveiligheidsonderzoek, dat in 2013 in samenwerking met Rijkswaterstaat is uitgevoerd, naar het functioneren van rijksweg N36 Wierden-Almelo-Vriezenveen;
  - f. Ontwikkeling van een data-inwinsysteem (intensiteiten en reistijden) om te komen tot een actueel beeld van de verkeerssituatie op de weg om verkeer te informeren over actuele reistijden en alternatieve routes en/of vervoersmiddelen (project RIT-mobiel);
  - g. Inzet op 2de tranche maatregelen voor Gebieds Gericht Benutten (GGB). Het gaat hier om kleinschalige maatregelen als:
    - aanpassingen bij kruisingen of op- en afritten en met verkeerslichten geregelde kruispunten;
    - informatiepanelen langs de regionale wegen waarmee de doorstroming op het regionale hoofdwegennet richting economische kerngebieden wordt verbeterd; voorts uitvoering van de al vastgestelde benuttingsmaatregelen in het kader van Twente Mobiel I en Rijksprogramma Beter Benutten;
  - h. Concretisering van de integrale multimodale bereikbaarheid van de Innovatiedriehoek (Kennispark Twente, Gebiedsontwikkeling Luchthaven en Hart van Zuid) in een meerjarig investeringsprogramma;
  - i. Voortzetting in 2014 van Twente Mobiel Samen Slim Werken (mobiliteitsmanagement);
  - j. Subsidiering (vanuit de BDU) van bereikbaarheidsprojecten uit het Uitvoeringsprogramma (UVP) 2012-2013 en stimulering van de uitvoering;
  - j. Uitvoering plannen i.h.k.v. rijksprogramma Beter Benutten.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2013)	Ambitie niveau (2014)
Doorstroming op het regionale (hoofd)wegennetwerk		E	RIT Mobiel (intensiteiten, reistijden en voertuigverlies-uren)	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Betrouwbare reistijdinformatie en intensiteiten van routes op het regionale (hoofd)wegennetwerk		E	O.b.v. informatie vanuit RIT Mobiel en reistijdmetingen	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.6.4 Fiets bereikbaarheid

Wat willen we bereiken?

Vergroten van het aandeel fiets als vervoermiddel in de totale mobiliteit door de fiets voor het woon-werk verkeer aantrekkelijker te maken.

Wat doen we ervoor?

1. Gefaseerde realisatie van de Fietssnelweg (F35) vanaf Nijverdal naar Enschede/Glanerbrug v.v. en

zijtakken naar Vriezenveen en Oldenzaal. Afhankelijk van de voortgang van realisatie in voorgaande jaren zullen ook in 2014 weer nieuwe delen worden gerealiseerd (afhankelijk van financieringsmogelijkheden en mogelijkheden werk-met-werk te maken);

2. De realisatie van het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT) als het onderliggend fietsnetwerk. Voeren van regie op de uitvoering van projecten en bewaking kwaliteitsprincipes en uitgangspunten;
3. Doorontwikkeling en promotie fietsrouteplanner.nl en stimulering van fietsgebruik in het kader van de uitvoering Twentse duurzaamheidsagenda;
4. Realisatie OV-fiets en uitbreiding fietsenstallingen stations.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2013)	Ambitie niveau (2014)
Realisatie km's fietssnelweg			Regio			
Aantal gebruikers fietsrouteplanner		P		2011	14.300	15.000
Aantal kilometers HFT met gesloten verharding (asfalt)		P	Regio/ gemeenten	2010	978	1.000
Aandeel fiets bij verplaatsingen tot 7,5 km		P	Ovin	2011	n.n.b.	n.n.b.
Aantal gebruikers OV-fiets in Twente		P	OV-fiets	2012	n.n.b.	n.n.b.

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.6.5 Goederenvervoer

Wat willen we bereiken?

1. Dat meer vervoer van goederen over water plaatsvindt, zodat minder vervoer van goederen over de weg plaatsvindt. Het aanbieden van een synchromodaal netwerk om daarmee maximaal onze rol als achterlandregio te kunnen vervullen is hierbij een belangrijke factor. Afstemming met PHS is gewenst waar het gaat om de bevordering van vervoer van goederen over spoor.
2. Voorkomen dat de verwachte sterke groei van het aantal goederentreinen door Twente (ondermeer als gevolg van het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS)), de leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid in de steden en kernen (verder) zal aantasten.
3. Voorkomen dat grote aantallen vrachtwagens (verdere groei wordt voorzien), die dagelijks over ondermeer A1 en A35 rijden, het functioneren van deze rijkswegen ongunstig beïnvloeden waardoor bereikbaarheid en verkeersveiligheid in het gedrang komen.

Wat doen we ervoor?

- 1a. Organiseren van lobby, bevorderen van samenwerking en bundeling van krachten, om de knelpunten, die zich nu vooral voordoen in de waterinfrastructuur op te lossen. Het verruimen van de Twentekanalen tot een klasse Va vaarweg (vaardiepte van 2,80m) is noodzakelijk voor de verdere ontwikkeling van Port of Twente. Regionaal zal er ingezet moeten worden op het realiseren van het regionaal voorkeursalternatief, oftewel Hengelo, Enschede en Almelo/XL businesspark bereikbaar voor klasse VA schepen.
- 1b. Verlenen van subsidies voor verbetering van o.a. havenvoorzieningen. Vanuit onze WGR+ kan Regio Twente rechtstreeks bij het Rijk financiële middelen genereren voor het realiseren van

goederenvervoerfaciliteiten die bijdragen aan de doelstelling uit 2012 (concrete mogelijkheden 2014 zijn nu nog niet bekend).

- 1c. Verrichten van onderzoek naar en het ontwikkelen van een visie op de rol van railvervoer in het synchromodaal netwerk en de logistieke structuurversterking van Twente op lange termijn (2040).
- 2c. D.m.v. lobby, samenwerking, kennisuitwisseling en bundeling van krachten invloed uitoefenen om de besluitvorming over PHS te beïnvloeden. De rijksoverheid en Prorail, die over de spoorinfrastructuur gaan, zijn hierbij echter bepalend. Zeker nu vanuit het Rijk is bezuinigd op de budgetten voor PHS, is extra waakzaamheid geboden.
- 2a. Bijdragen aan het formuleren van heldere regionale standpunten (in Twente en Landsdeel Oost) en deze communiceren met de Twentse burger.
- 2b. In samenwerking met gemeenten, provincies en andere regio's in Oost-Nederland reageren op ter inzage liggende documenten.
3. Problematiek onder de aandacht brengen bij de wegbeheerder (RWS), ministerie I&M en de politiek. Dit moet leiden tot permanente aandacht voor regionale bereikbaarheid en vergroting van de wegcapaciteit.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Hoeveelheid vervoerde goederen over water c.q. bespaarde vrachtwagenkilometers over de weg		E	Rijkswaterstaat en CBS, DVS en ondernemers	Nog niet duidelijk welke info deze bronnen bieden	n.n.b.	n.n.b.
Onderzoek naar rol railvervoer		P	Regio Twente	2013	n.v.t.	n.v.t.
Beïnvloeding (o.a. via lobby) van de hoeveelheid vervoerde goederen over water / Betuwe-route i.p.v. (huidig) spoor)?		P	n.v.t.	niet kwantificeerbaar	niet kwantificeerbaar	niet kwantificeerbaar
Capaciteit van het Twentekanaal (geschiktheid voor klasse Va-schepen)		E	Rijkswaterstaat	idem	n.n.b.	n.n.b.
Aantal schepen dat vaart op het Twentekanaal		E	Rijkswaterstaat	idem	n.n.b.	n.n.b.
Hoeveelheid overgeslagen containers bij CTT (in TEU)		E	CTT	n.n.b.	376.628 TEU.	n.n.b.

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.6.6 Mobiliteitsmanagement en Beter Benutten

Wat willen we bereiken?

Vanuit de brede bereikbaarheidsdoelstelling willen we het volgende bereiken:

1. Reductie van het aantal autokilometers in de spits (tussen 7:00 en 09:00 uur en tussen 16:00 en 19:00 uur) met gemiddeld 5%. De doelstelling van het project Twente Mobiel (mobiliteitsmanagement) is om werknemers bewuster om te laten gaan met mobiliteit en slim werken en slim reizen te stimuleren. Twente Mobiel ziet werkgevers in Twente als de sleutel tot *Samen Slim Werken*.

2. De bereikbaarheid verbeteren (rijksprogramma Beter Benutten) door middel van slim benutten van bestaande weg en OV-netwerken. In 2011 is door het Rijk 5 mln. toegekend aan Regio Twente voor de realisatie van 16 projecten. Deze projecten moeten in 2014 gerealiseerd zijn.
3. Dat er middelen beschikbaar komen voor projecten in de regio Twente vanuit het rijksprogramma Beter Benutten 2.

Wat doen we ervoor?

- 1a. Aanhaken bij de landelijke organisatie Beter Benutten (o.a. bestuurlijk trio met de minister van I&M);
- 1b. Genereren van financiële middelen (intern en extern). Regionale inzet op het indienen van een Twents programma om mee te kunnen doen met het rijksprogramma Beter Benutten 2 en de middelen die op grond daarvan beschikbaar komen;
- 1c. Bevorderen van de samenwerking met het bedrijfsleven en uitbreiding van het aantal convenantpartners. Het aantal betrokken werknemers te laten toenemen van de huidige 40.000 nu naar 75.000 - 100.000 eind 2014;
- 1d. Realisatie aantal collectieve acties in het kader van Twente Mobiel;
- 1e. Naast woon-werkers focussen op bezoekers/patiënten en studenten/scholieren.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Aantal convenantpartners	1 c	P	Twente Mobiel	2009 (21)	53	70
Hoeveelheid bespaarde autokilometers		E	Twente Mobiel	2010	n.n.b.	-/- 5%
% reductie autokilometers in de spits		E	Twente Mobiel	2010	n.n.b.	Gemiddeld 5% reductie
Aantal betrokken werknemers		P	Twente Mobiel	2009	40.000	75.000-100.000
Modal split werknemers			Twente Mobiel	2013	n.n.b.	n.n.b.
Inbedding van mobiliteitsmanagement in de reguliere bedrijfsvoering van de betrokken werkgevers		E	Twente Mobiel	2009	n.n.b.	

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.6.7 Overzicht van lasten en baten

Bereikbaar Twente	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 52.200.459	€ 56.272.539	- € 4.072.080
Totaal baten	€ 51.923.705	€ 56.034.176	- € 4.110.471
Saldo	€ 276.754	€ 238.362	€ 38.391

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

5.7 Programma Netwerkstad Twente

Domein	: Leefomgeving
Portefeuillehouder	: J.H.M. Hermans - Vloedbeeld
Programmamanager	: H. van Rinsum (interim)

5.7.1 Toelichting

Netwerkstad is een vrijwillig samenwerkingsverband van Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en Oldenzaal. In dit stedelijk gebied wonen ruim 365.000 mensen, werken meer dan 180.000 mensen en volgen tienduizenden jongeren een opleiding. Het stedelijk gebied is in de loop der jaren naar elkaar toegegroeid. In steeds meer opzichten is er sprake van één samenhangend stedelijk netwerk.

Missie Netwerkstad: een compleet, samenhangend stedelijk gebied in een internationaal concurrerende regio met een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor alle inwoners.

De samenwerking tussen Netwerkstadgemeenten is een aanvulling op het beleid van de afzonderlijke gemeenten en op de samenwerking met de Regio Twente en richt zich vooral op de thema's ruimte, economie en grondzaken. Onderwerpen waarbij op niveau van Regio Twente al wordt samengewerkt, maken geen deel uit van de samenwerking, hooguit als er een intensiveringslag gemaakt moet worden. Daarmee richt de samenwerking in Netwerkstad zich op bovenlokale onderwerpen die vooral voor het stedelijk gebied van belang zijn, en op onderwerpen die de Netwerkstadgemeenten wel gezamenlijk willen oppakken, maar de overige gemeenten in de regio (nog) niet.

Werkzaamheden

- Om de samenwerking structuur te geven, worden er bestuurlijke conferenties georganiseerd met de 5 colleges van de Netwerkstad gemeenten. Hieruit wordt de agenda voor samenwerking verder gevormd en hieruit komen ook de opdrachten om deze uit te voeren. De medewerkers van Netwerkstad ondersteunen de bestuurlijke overleggen en de voorbereiding van de bestuurlijke overleggen in de ambtelijke overleggen op beleid- en managementniveau.
- De gemeenten in Netwerkstad streven naar een efficiëntere, effectievere en een minder kwetsbare organisatie door samenwerking op verschillende onderwerpen. Hiertoe ondersteunen, faciliteren en trekken de medewerkers van Netwerkstad diverse samenwerkingsdossiers van de Netwerkstad gemeenten.
- Om de ontwikkeling van Twente als innovatieve kennisregio te ondersteunen is een toekomstbestendige ruimtelijke hoofdstructuur nodig. Hiertoe wordt samen met Provincie Overijssel een Ontwikkelagenda voor Netwerkstad Twente ontwikkeld. Hierin worden de mogelijke toekomstbeelden voor Netwerkstad Twente en de bijbehorende kansen en bedreigingen verkend tot 2040.
- Om de belangen van het stedelijk gebied ook buiten Netwerkstad te behartigen, faciliteren we internationale lobbyactiviteiten.

5.7.2 Trends en ontwikkelingen

De samenwerking Netwerkstad vindt plaats in de context van een aantal belangrijke ontwikkelingen:

- kabinetsvoornemen om 100.000+ gemeenten te vormen;
- decentralisatie van diverse taken van rijk naar gemeenten;
- de gevolgen van de economische ontwikkelingen voor de regio en stedelijk gebied;
- kabinetsvoornemen om de WGR-plus af te schaffen en de rolverdeling met provincie Overijssel.

Voor de internationale agenda gelden voorts de volgende ontwikkelingen:

- toename van de internationale oriëntatie in de regio;
- voorbereiding EU-begrotingsperiode 2014-2020;
- aansluiting internationaal beleid met regiobranding;
- intensivering internationale samenwerking tussen vier O's door 'Innovatiesprong'.

5.7.3 Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Ruimtelijk-economische ontwikkelingsagenda NT	Gemeenteraden NT	2010
Sociale ontwikkelingsagenda NT	Colleges van B en W	2010
Nota grondbeleid NT	Colleges van B en W	2005
Bedrijventerreinenbeleid Netwerkstad	Gemeenteraden NT	2010
Kantorenvisie Netwerkstad	Gemeenteraden NT	2011
Economische Motor Twente	Colleges van B en W	2012
Internationale Agenda van Twente	BC Netwerkstad/DB RT	2008
Europa 2020, en zeven flagships	Europa	2010

5.7.4 Organisatorische samenwerking

De gemeenten in Netwerkstad streven naar efficiëntere, effectievere en minder kwetsbare organisaties door samenwerking op verschillende onderwerpen. De volgende samenwerkingsdossiers worden voorzien voor 2014:

- Onderzoek en statistiek: het doel is om een nieuw bureau voor onderzoek en statistiek te vormen voor in eerste instantie de Netwerkstadpartners. Waar mogelijk wordt de samenwerking gezocht met de Regio en de Provincie.
- Bestemmingsplannen: door middel van uitwisseling van personeel, kennisdeling en gezamenlijke inkoop (ICT, opleidingen) wordt via een netwerkorganisatie samengewerkt.
- Ingenieursbureaus: samenwerking in een netwerkorganisatie vindt plaats d.m.v. het voor elkaar uitvoeren van civiel- en cultuurtechnische werken, personele uitwisseling, productontwikkeling en inkoop van opleidingen.
- Grondzaken: doel van de samenwerking van de grondbedrijven van de netwerkstadgemeenten is kennisuitwisseling, efficiënter werken en beperken kwetsbaarheid.
- Organisatie Economie: doel van samenwerking is om op meer aspecten samen te werken tussen de verschillende afdelingen Economische zaken in Netwerkstad.
- Leefbaarheid: het doel van dit samenwerkingsdossier is om in 2014 vast te stellen of meerwaarde is te behalen om samen te werken op het gebied van leefbaarheid. Als dit zo is, zullen deze mogelijkheden verder worden verkend.
- Accountmanagement: het doel van dit samenwerkingsdossier is het versterken van specifieke sectoren en behoud van het aanwezige bedrijfsleven door gezamenlijk accountmanagement.
- Vastgoedmanagement: uiteindelijke doel is om te komen tot een structurele vorm van samenwerken waar alle Twentse gemeenten zich bij aan kunnen sluiten. Deze samenwerking betreft de volgende taken:
  - strategische advisering aan ambtelijke toppen en besturen;
  - technisch beheer en onderhoud;
  - verhuurmanagement en financieel beheer en
  - (bouw)projectmanagement.

5.7.5 Ruimte, Economie en Grond

Wat willen we bereiken?
<ol style="list-style-type: none">
1. Ruimte: verbeteren ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik door:<ul style="list-style-type: none">
- accent op binnenstedelijke vernieuwing (herstructurering en transformatie);
- het versterken van de stadsranden;
- vraaggerichte, energie-efficiënte woningbouw.
2. Economie: versterken van de economie in Twente en vergroten van de werkgelegenheid in het stedelijk gebied door:<ul style="list-style-type: none">
- evenwichtige ontwikkeling van economie zoals verwoord in de Economische motor Twente met

- de focus op de sectoren HTSM, logistiek en toerisme; met aandacht voor duurzaamheid, arbeidsmarkt, marketing en internationalisering;
- versterken van het vestigingsklimaat, met een evenwichtige vraag naar en aanbod van werklocatie en een aantrekkelijk woon en leefklimaat;
  - Versterken en vernieuwen van de economische structuur.

3. Grond: gezamenlijk tot realisatie komen van de ontwikkelagenda, economische visie, acquisitiebeleid en de programmering voor wonen, bedrijven en kantoren. Dit realiseren door het verder intensiveren van de samenwerking van de afdelingen grondzaken van de NT-gemeenten. Verder is het van belang dat de continuïteit van informatie en kennis binnen de grondbedrijven wordt gewaarborgd en de uitwisselbaarheid van kennis (mensen) wordt vergroot.

Wat doen we ervoor?

1. Ruimte:

- a. versterken samenwerking met partners als provincie en corporaties;
- b. realiseren van het Uitvoeringsprogramma Stadsranden;
- c. verstedelijkingsopgave/herstructurering woningbouw:
  - de opgave voor de verstedelijking als onderdeel van het provinciaal investeringsprogramma netwerksteden uitvoeren;
  - aanvullende middelen c.q. alternatieve financieringsmogelijkheden
  - herstructureringsopgave 2015-2019 realiseren.
- d. woningbouwprogrammering/-afstemming op niveau NT c.q. regio Twente (Twentse Woonvisie) opzetten incl. monitoringsmodel;
- e. bijdragen aan gemeentelijke Woonvisies

2. Economie:

- a. samenwerking op het gebied van acquisitie en accountmanagement:
Faciliteren van de werkgroep A&A en het ondersteunen van het proces om te komen tot 1 team acquisitie, met als doel een efficiëntere en effectievere acquisitie van bedrijven naar Netwerkstad, ten behoeve van versterking van de economische structuur en vergroting van de werkgelegenheid;
- b. procesregie uitvoering Economische Motor Netwerkstad: in samenwerking met de Regio gemeenten en de maatschappelijke partners (4 O's);
- c. programmering bedrijventerreinen: uitvoering van de in 2013 vastgestelde evaluatie en herprogrammering bedrijventerreinen;
- d. programmering kantoren: uitvoering geven aan de beleidsafspraken van de kantorenvisie Netwerkstad en aan het plan van aanpak leegstand;
- e. gebiedsontwikkeling Innovatiedriehoek: de samenwerking van de 3 gebiedsontwikkelingen faciliteren.

3. Grond:

- a. procesmanagement t.b.v. het opstellen en uitvoeren van gezamenlijk grondbeleid;
- b. uitvoering nota grondbeleid;
- c. afstemming methoden en werkwijzen;
- d. kennisuitwisseling;
- e. afstemming met ruimtelijk-economisch beleid.

Indicatoren

Indicator	Nr.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2013)	Ambitie niveau (2014)
Aantal uitgevoerde projecten uit het 'Uitvoeringsprogramma Stadsranden'	b	P	Uitvoeringsprogramma stadsranden	0 (2011)	0	3
Indicatoren nader vast te stellen in de nog op te stellen	d	P	Monitor woningbouw	geen (2011)	geen	n.t.b. (2012)

monitor, gaat om verhouding vraag-aanbod woningbouw						
Aantal nieuwe bedrijfs-vestigingen van buiten Twente door acquisitie	e	P	Registratie gemeenten en Regio Twente	0,5 (1 per 2 jaar) (2011)	0,5	2
Procesregie Uitvoeringsplan Economische visie NT:	f	P	Bestuurlijke conferentie NT	0 (2011)	0	n.t.b.
Direct uitgeefbaar bedrijventerrein in ha (incl. herstructurering)	g	P	Monitor bedrijventerreinen/Vastgoedmonitor	141 (2012)	n.t.b.	130
Opname kantoren in bruto m2 vloeroppervlakte	h	P	Vastgoed-rapportage	50.100 m2 (2011)	n.t.b.	75.000
Leegstand kantoren in %	i	P	Vastgoedrapportage	11%	14% (2011)	10

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.7.6 Internationaal

Wat willen we bereiken?
<ol style="list-style-type: none"> 1. Internationale oriëntatie in Twente vergroten (strategielijn 1) en nieuwe strategische internationale coalities worden aangegaan met kennisinstituten en vergelijkbare economische regio's qua inhoud en doelstellingen. 2. Twente internationaal als kennis- innovatie- en technologieregio profileren en positioneren (strategielijn 2). 3. Bijdragen (met kennis, netwerken, partners, projecten, subsidie, beleidsbeïnvloeding) aan de uitvoering van Twentse projecten en realisering van Twentse doelstellingen (strategielijn 3) onder andere door het opbouwen van een netwerk van contacten, partners, en relevante netwerken in Brussel.
Wat doen we ervoor?
<ol style="list-style-type: none"> 1a. Activiteiten op maat zoals werkbezoeken, cursussen, Twente doen participeren in Brusselse evenementen zoals de Open Days, kennisoverdracht vanuit Brussel naar Twente. Daarbij adviseert EU Office over het inhoudelijke programma, maar bezoekersgroepen vanuit Twente organiseren zelf de logistiek van een werkbezoek. 1b. Diverse communicatiemiddelen, waaronder een website en Bericht Brussel. 1c. Aanbod voor tijdelijk meewerken van medewerkers uit Twente in Brussel en verzorgen van stages vanuit Twentse kennisinstellingen. 1d. Bijdrage vanuit EU Office Twente aan herijking Internationale Agenda van Twente. 1e. Exploitatie EU Office Twente in Brussel. 2a. Aangaan van nieuwe strategische coalities in de wereld, met kennisinstituten en vergelijkbare regio's qua inhoud en doelen. 2b. Betrokkenheid bij ontwikkelen en uitvoeren internationale regiobranding.

- 2c. Werkbezoeken vanuit Europa aan Twente, en profileren van Twente bij evenementen in Brussel.
- 2d. Onderhouden van netwerk van contacten in Brussel (internationale regio's, ERRIN, EUROCITIES (zie ook onderdeel Netwerkstad in de begroting), HNP, Commissie, EP, PV e.d.).
- 3a. EU Office Twente heeft vier services gericht op de Twentse doelstellingen: een beleids- en strategieservice, projectconceptservice, (subsidie) matchingservice en MKB service.
- 3b. Bijdragen aan verbeteren lobbystructuur, o.a. door deel te nemen aan het lobbyoverleg in Twente, waarin ook overleg met Haagse lobby.

Indicatoren

Indicator	Nr.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Participatie Open Days	1a	P	EU Office	1	1	1
Bericht Brussel	1b	P	EU Office	4	4	4
Permanente stages Saxion	1c	P	EU Office	0	2	2
Evenementen m.b.t. profilering	2c	P	EU Office	2	2	2
Services verlenen	3a	P	EU Office	0	3	4
Netwerk van contacten	2d	P	EU Office	1	1	1
Betrokkenheid bij subsidie aanvragen	3a	P	EU Office	1	3	3

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

5.7.7 Overzicht van lasten en baten

Netwerkstad	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 794.818	€ 822.762	- € 27.944
Totaal baten	€ 25.000	€ 73.741	- € 48.741
Saldo	€ 769.818	€ 749.021	€ 20.797

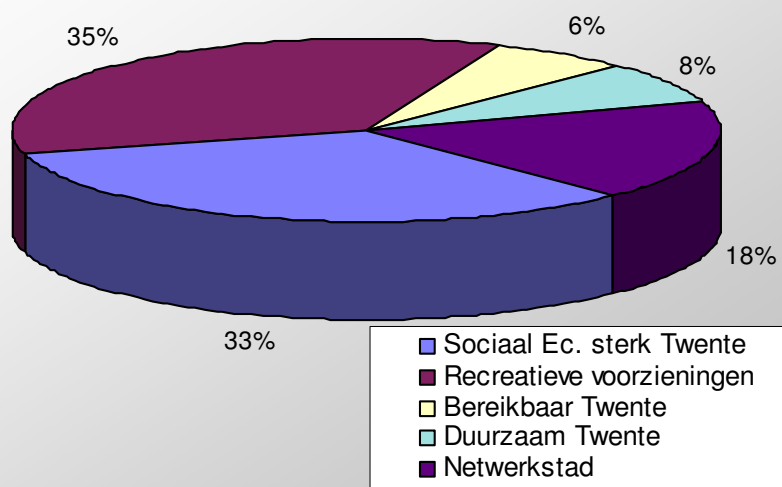
Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

5.8 Overzicht van lasten en baten per (deel)programma

Leefomgeving	Lasten	Baten	Saldo
Sociaal Economisch sterk Twente	€ 5.912.283	€ 4.479.000	€ 1.433.283
Recreatieve Voorzieningen	€ 2.617.517	€ 1.083.039	€ 1.534.478
Duurzaam Twente	€ 327.483	€ 0	€ 327.483
Bereikbaar Twente	€ 52.200.459	€ 51.923.705	€ 276.754
Netwerkstad	€ 794.818	€ 25.000	€ 769.818
AvT / IPT	€ 6.250.491	€ 6.250.491	€ 0
Totaal	€ 68.103.051	€ 63.761.236	€ 4.341.815

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

Gemeentelijke bijdrage Leefomgeving

5.9 Overzicht van lasten en baten per kostensoort

Programma Leefomgeving

2014

Lasten

Salarissen en sociale lasten	€	3.797.339
Personeel derden	€	3.286.697
Rente / Afschrijving	€	-
Energie	€	73.424
Huur / pacht	€	18.375
Overige diensten / kosten	€	4.567.041
Overige ink.overdrachten	€	52.033.413
Kapitaallasten	€	288.601
Overhead: huisvesting	€	190.431
Overhead: centraal	€	784.520
	€	65.039.841

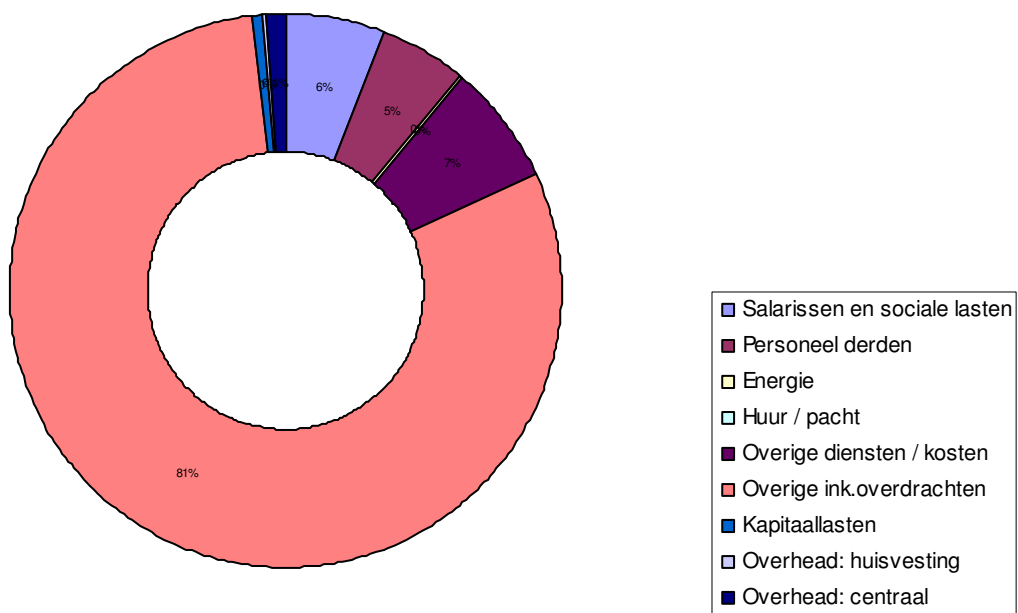
Baten

Vergoeding derden	€	479.155
Diverse opbrengsten	€	-
Overdrachten Rijk	€	49.756.161
Overige ink.overdrachten	€	10.461.146
Reserveringen	€	-
Taakstellingen	€	1.564
	€	60.698.026

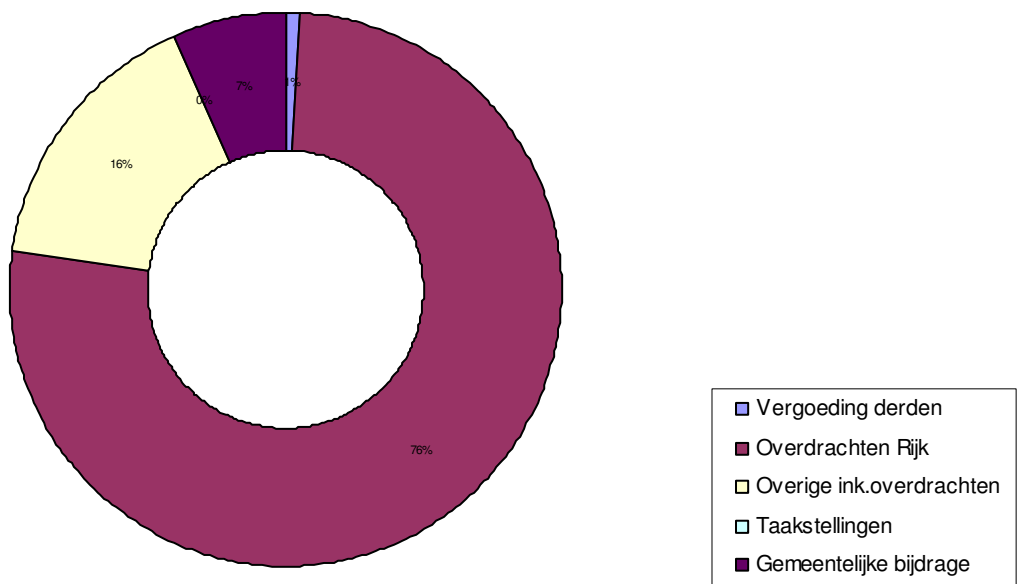
Gemeentelijke bijdrage

€ 4.341.815

Lasten 2014

Baten 2014

6 Service en Samenwerking

Domein	: Bedrijfsvoering
Programma	: Service en Samenwerking
Portefeuillehouders	: P.E.J. den Oudsten en mr. R.S. Cazemier
Programmamanager	: dr. ing. G.J.M. Vos

6.1 Toelichting

Service en Samenwerking is een overkoepelend programma dat dwars door de andere programma's heenloopt. Het raakt de overige programma's waar het gaat om samenwerking met en service aan de Twentse gemeenten en bestuursondersteuning aan de bestuursorganen – en overleggen van Regio Twente.

Samenwerken met de klant, resultaatgericht werken en zoeken naar samenhang zijn fundamenteel voor het domein Bedrijfsvoering en dus voor het programma Service en Samenwerking. De focus ligt op versteviging van de dienstverlening zowel naar onze interne als naar onze externe klanten.

Eén van de kerntaken van het domein Bedrijfsvoering is het adviseren en ondersteunen van het bestuur (in het bijzonder regiораad en dagelijks bestuur) en de domeinen GGD en Leefomgeving op het gebied van bestuurlijke & juridische zaken, financiën, ICT, personeel & organisatie, kwaliteit, post & archief, communicatie en facilitaire zaken. Daarnaast wordt deze ondersteuning deels verleend aan Veiligheidsregio Twente en op het gebied van salarisadministratie aan de Netwerkstadgemeenten. Het is de bedoeling dat de dienstverlening aan de domeinen van Regio Twente, Veiligheidsregio Twente en derden plaatsvindt via een af te sluiten dienstverleningsovereenkomst (dvo). In 2013 worden de eerste dvo's afgesloten, die in 2014 op hun werking worden geëvalueerd.

Ook wordt zorg gedragen voor de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en klachten. Verder wordt uitvoering gegeven aan de taak grensoverschrijdende samenwerking via activiteiten t.b.v. Euregio en MONT.

6.2 Samenwerking

Twente kent een lange traditie waar het gaat om samenwerking. Gaandeweg is er een netwerk met een hoge dichtheid ontstaan. Samenwerkingsarrangementen bestaan al lange tijd op het terrein van de gezondheidszorg, het openbaar vervoer, de recreatie en toersime, de brandweer, vergunningverlening en handhaving. Kenmerkend voor Twente zijn ook de vele subregionale samenwerkingsarrangementen. Deels geografisch bepaald, zoals West-Twente-vier (Rijssen-Holten, Hellendoorn, Twenterand, Wierden), Netwerkstad (Almelo, Enschede, Borne, Oldenzaal, Hengelo), Noaberkracht (Tubbergen – Dinkelland), Haaksbergen - Hof van Twente en Enschede-Losser. Ook functionele arrangementen zoals het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente en de Sociale Recherche (Almelo als centrumgemeente) komen voor. Recent hebben de gemeenten Almelo, Borne en Enschede/Losser aangegeven die bedrijfsvoeringsonderdelen te willen samenvoegen. Kortom een mozaïek aan samenwerkingsarrangementen, ook wel "multischalig Twents landschap" genoemd.

Samenwerking in Twente verloopt zo via verschillende sporen. Regio Twente is hierbij sinds 1 april 1994 met de oprichting van een gemeenschappelijke regeling, op verschillende manieren bij betrokken. Ook waar het gaat om bedrijfsvoering. Onderstaande is vanuit begrotingstechnisch perspectief geschematiseerd. In de praktijk zijn er vele overlappen en dwarsverbindingen. Het managen van de samenhangen is gebaat bij overzichtelijkheid en het terugdringen van de complexiteit in dit landschap. Shared Services Netwerk Twente draagt hieraan bij, waar het gaat om bedrijfsvoeringsaspecten.

Shared Services Netwerk Twente

In het programma Shared Services Netwerk Twente (SSNT) werken de veertien gemeenten, de Veiligheidsregio Twente (VRT), het Waterschap Regge en Dinkel en Regio Twente samen op het terrein van bedrijfsvoering. Regio Twente is een van de partners in het programma. Een programma dat wordt uitgevoerd in opdracht van de Kring van Twentse secretarissen.

Op 12 februari 2013 is het Communiqué van Zenderen ondertekend door bovengenoemde partners. Met de intensievere samenwerking op het gebied van de bedrijfsvoering wordt beoogd het naar de toekomst toe borgen van de goede en betaalbare dienstverlening aan burgers en bedrijven. Ook wordt beoogd een aantrekkelijke werkgever te blijven met kansen voor (toekomstige) medewerkers. Onder het motto 'bedrijfsvoering = slim samenwerken' wordt gewerkt aan verbeteringen op het gebied van de vier k's: kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid en kansen voor medewerkers.

Het communiqué betekent het ontwikkelen en in stand houden van een robuust netwerk. Via de zogenoemde Twentse convergentiestrategie wordt gewerkt aan het naar elkaar toegroeien waar het gaat om werkprocessen en systemen. Belangrijk uitgangspunt hierbij is coalition of the willing. Bijkomend voordeel van de benadering is het zicht en de regie op samenhang, waar het de bedrijfsvoering betreft.

Er is thans sprake van een tiental projecten (onderzoek en vormgeving van samenwerkingsmogelijkheden) op het gebied van de verschillende bedrijfsvoeringsonderwerpen: personeel & organisatie, informatisering & automatisering, juridische zaken, facilitaire zaken, financiën & control en communicatie. Ook zijn er in termen van regie op convergentie en doelstellingen raakvlakken met de bedrijfsvoeringsaspecten (bv. ict-vraagstukken) van bijvoorbeeld de decentralisaties jeugdzorg en AWBZ, de regionale uitvoeringsdienst (RUD) en de waterketen.

In de Uitvoeringsagenda SSNT 2013-2014 zijn deze projecten aangeduid. De eerste tastbare resultaten van het programma Shared Services Netwerk Twente zijn gepresenteerd tijdens een bestuurlijke bijeenkomst in februari 2013. In kader van het project "Werken voor de Twentse Overheid" is de website interne arbeidsmarkt Twente gepresenteerd als stap om te komen tot één Twentse arbeidsmarkt met een Twentse school (mobiliteit, opleiding) en een regionaal loopbaancentrum Twente.

Te verwachten resultaten 2013-2014 betreffen onder meer:

- gezamenlijke arbeidsmarkt / loopbaancentrum en arbeidsmarktcommunicatie;
- samenwerking op het gebied van basisregistraties, zoals de basiskaart grootschalige topografie en de basisregistratie adressen en gebouwen/wet onroerende zaken;
- het bundelen van de verzekeringsportefeuilles van de deelnemende organisaties;
- een inkoopkalender;
- visie op Informatiemanagement en ICT.

Regio Twente is betrokken bij praktisch alle projecten en leveren wij op onderdelen ook een inhoudelijke bijdrage (communicatie, financiën & verzekeringen en juridisch).

De onderzoeken monden uit, indien mogelijk en wenselijk, in (diverse) constructen (op verschillende schaal). Constructen die in het landschap moeten worden gepositioneerd (aanhaken bij bestaande gemeenschappelijke regeling, coöperatie, afstemmingsplatforms). In deze fase zijn vooral de in het project participerende partners aan zet.

Tijdens de onderzoeksfase en vormgevingsfase vindt al regie op convergentie plaats. Organisaties veranderen voortdurend en ontwikkelingen zijn steeds aangrijpingspunten voor convergentie op natuurlijke (investeringsmomenten). Dit vraagt een voortdurende open consultatie. De programmaorganisatie onder aansturing van het kernteam SSNT (Kring van Twentse secretarissen) vormt hierbij de spin (secretaris-directeur van Regio Twente is voorzitter en opdrachtgever van het programma SSNT).

Regio Twente als gastheerorganisatie

In 2012 en 2013 is een aantal onderzoeksprojecten van start gegaan met projectleiders vanuit alle deelnemende organisaties. Inmiddels is ook een faciliterende programmaorganisatie opgebouwd. Regio Twente vervult het gastheerschap voor het programmamanagement van Shared Services Netwerk Twente. De kosten verbonden aan het programmamanagement worden gefinancierd door de partners. De kosten betreffen de personeelkosten van de programmamanager, programmasecretaris, communicatie, secretariaat en een budget voor de inhuur van adviezen op deskundigheidsgebieden en/of de ondersteuning van projecten vallen de onder het programma Shared Services Netwerk Twente. Het programma werkt met een terugverdienmodel, waarbij de voordelen zich manifesteren in

de afzonderlijke samenwerkingsprojecten (lagere ontwikkelingskosten, inkoopvoordelen, efficiënter beheer) en bij de verschillende partners. Dit terugverdienmodel wordt nog nader uitgewerkt.

Hiernaast treedt Regio Twente ook in andere verbanden op:

- bedrijfsvoering in Netwerkstadverband (stuurgroep Bedrijfsvoering en diverse werkgroepen);
- als servicegerichte dienstverlener (bv. salarisadministratie voor NT, VRT, GBT);
- als samenwerkingsplatform.

6.3 Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Regeling Regio Twente	Raden, colleges van B&W en burgemeesters Twentse gemeenten	Oorspronkelijk in 1994. Laatstelijk gewijzigd per 1 januari 2011
Advies Commissie Kerckhaert d.d. 21 januari 2010 getiteld 'Intergemeentelijke samenwerking in Twente herijkt'	Regioraad	17 februari 2010
Begroting	Regioraad	Jaarlijks voor 15 juli
Proces 'Een goede voorbereiding van vergaderingen is het halve werk'	Hoofd Algemene Zaken	1 december 2011
Procesvoorstel onderzoek naar doelmatigheid c.q. mogelijke bezuinigingen en heroriëntatie samenwerking	Regioraad	10 oktober 2012
Diverse verordeningen en regelingen (zie extranet en internet)	Regioraad	Diverse data

6.4 Bestuur

Wat willen we bereiken?
<ol style="list-style-type: none"> 1. Het leveren van kwalitatief goede dienstverlening aan en advisering en ondersteuning van regioraad, dagelijks bestuur, bestuurscommissie Publieke Gezondheid, portefeuillehoudersoverleggen en commissie Grens, overlegorganen van MONT, Veiligheidsregio Twente en de domeinen van Regio Twente. Klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en innovatie vormen de leidraad voor de (reguliere) activiteiten. 2. Het zo breed mogelijk toegankelijk zijn van zowel ambtelijke als bestuurlijke vergaderstukken van Regio Twente voor de ambtenaren en bestuurders van de Twentse gemeenten. 3. Het hebben van een actuele website waarop burgers en bedrijven adequate informatie over Regio Twente kunnen vinden, waaronder vergaderstukken van de regioraad, verslagen van dagelijks bestuur, bestuurscommissie, portefeuillehoudersoverleggen, commissie Grens, verordeningen en regelingen. 4. Het realiseren bezuinigingstaakstelling voor het domein Bedrijfsvoering op basis besluit regioraad van 3 juli 2013. 5. Het hebben van een actuele Gemeenschappelijke regeling 6. Het hebben van een actuele Organisatieverordening.

Wat doen we ervoor?

- 1a. Organiseren en faciliteren van ambtelijke en bestuurlijke overleggen.
  - 1b. Ondersteunen en adviseren van bestuursorganen van Regio Twente en de leden daarvan.
  - 1c. Opstellen verordeningen, regelingen en algemene (kaderstellende) beleidsnota's.
  - 1d. Opstellen begroting, jaarverslag (inclusief rekening), berap en marap (1 keer per jaar t/m juni).
  - 1e. Contacten en overleg met en informatievoorziening aan secretarissen, ambtenaren bestuurszaken en financiën en griffiers om de dienstverlening aan colleges van B&W en gemeenteraden te optimaliseren.
  - 1f. Eén keer per 2 à 3 weken uitgifte digitale nieuwsbrief voor college- en raadsleden en ambtenaren van de Twentse gemeenten.
  - 1g. Bezoek delegatie dagelijks bestuur aan gemeenteraad of raadscommissie.
  - 1h. Zo nodig organiseren van een radenconferentie over een majeur onderwerp.
  - 1i. Periodiek overleg met college van gedeputeerde staten en op ambtelijk niveau met provincie Overijssel.
- 2 / 3. Beheer website en extranet. Op dit moment beschikt Regio Twente over extranet waarop een ieder die toegang heeft verkregen alle daarop geplaatste stukken kan inzien.
4. Implementeren door de regioraad op 3 juli 2013 vastgestelde voorstel inzake bezuinigingen.
  5. Aanpassen Regeling Regio Twente aan wijzigingen in de taakstelling van Regio Twente.
  6. Aanpassen Organisatieverordening aan wijzigingen in de organisatie die hebben plaatsgevonden.

6.5 Samenwerking

Wat willen we bereiken?

1. Een dienstverleningsovereenkomst tussen het domein Bedrijfsvoering met Veiligheidsregio Twente, de domeinen GGD en Leefomgeving en diverse gemeenten (salarisadministratie).

Wat doen we ervoor?

1. Evalueren dienstverleningsovereenkomst voor het domein Bedrijfsvoering.

Indicatoren

Indicator	N r.	E / P	Bron	Nulmeting (jaar)	Huidig niveau (2012)	Ambitie niveau (2014)
Dienstverleningsovereenkomst	1	P	Intern		vastgesteld	evalueren

6.6 Overzicht van lasten en baten

Service en Samenwerking	2014	2013	Vershil
Totaal lasten	€ 2.687.990	€ 2.621.012	€ 66.978
Totaal baten	€ 1.302.716	€ 1.286.756	€ 15.960
Saldo	€ 1.385.274	€ 1.334.256	€ 51.018

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau

6.7 Overzicht van lasten en baten per kostensoort

Programma Service & Samenwerking

2014

Lasten

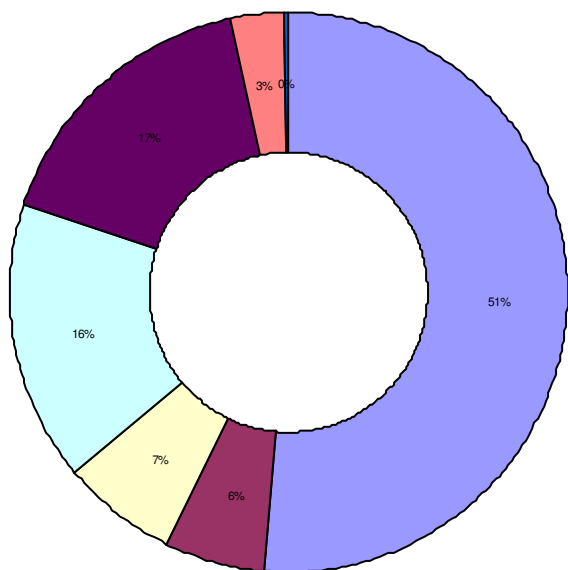
Salarissen en sociale lasten	€ 3.895.728
Personeel derden	€ 444.977
Rente / Afschrijving	€ 493.002
Energie	€ -
Huur / pacht	€ 1.231.669
Overige diensten / kosten	€ 1.261.175
Overige ink.overdrachten	€ 218.265
Kapitaallasten	€ 29.931
	€ 7.574.745

Baten

Vergoeding derden	€ 14.000
Diverse opbrengsten	€ 340.000
Overdrachten Rijk	€ -
Overige ink.overdrachten	€ 887.912
Reserveringen	€ 45.000
Taakstellingen	€ 15.804
Overhead: huisvesting	€ 1.085.360
Overhead: centraal	€ 3.801.396
	€ 6.189.471

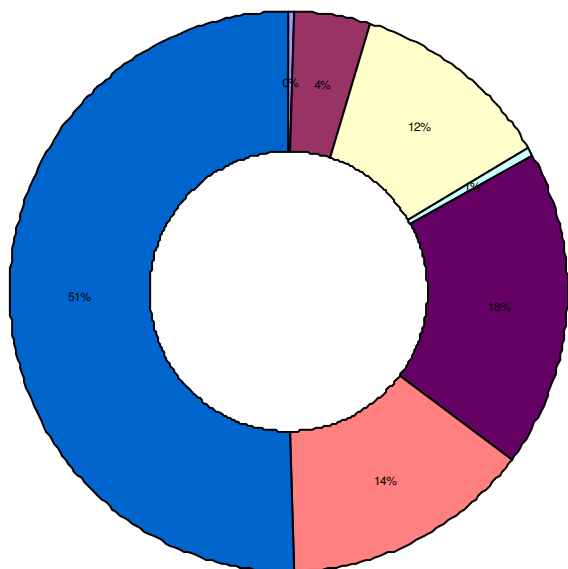
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.385.274
-------------------------------	--------------------

Lasten 2014

- Salarissen en sociale lasten
- Personeel derden
- Rente / Afschrijving
- Huur / pacht
- Overige diensten / kosten
- Overige ink. overdrachten
- Kapitaallasten

Baten 2014

- Vergoeding derden
- Diverse opbrengsten
- Overige ink. overdrachten
- Reserveringen
- Gemeentelijke bijdrage
- Overhead: huisvesting
- Overhead: centraal

7. Paragrafen

De programmabegroting bevat de volgende paragrafen:

1. **Weerstandsvormogen**
2. **Onderhoud kapitaalgoederen**
3. **Bedrijfsvoering**
4. **Verbonden partijen**
5. **Financiering**
6. **Rechtmatigheid**

Evenals in voorgaande jaren stelt de regioraad voor het begrotingsjaar 2014 kaders vast om zijn controlerende taak uit te kunnen voeren.

Deze paragrafen vormen gezamenlijk dat instrument. Ze geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om onderdelen die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Deze aspecten kunnen grote financiële gevolgen hebben en daardoor de realisatie van de programma's beïnvloeden.

Ook in deze begroting wordt weer een paragraaf gewijd aan de uitvoering van rechtmatigheid.

7.1 Weerstandsvormogen

In februari 2011 heeft de regioraad de beleidsnota "Risicomanagement en weerstandsvormogen" vastgesteld. Op dit moment worden de risico's geïventariseerd en deze beleidsnota herzien. Besluitvorming hierover wordt in het najaar van 2013 verwacht. In deze beleidsnota staat het instrumentarium en de methodiek beschreven, hoe uit de bedrijfsvoering voortvloeiende risico's worden gesignaleerd, gekwantificeerd, geregistreerd en geactualiseerd. Hiertoe is een zgn. dynamisch document ingericht, waarin de ontwikkelingen en stand van zaken rond risico's wordt bijgehouden en tevens een relatie wordt gelegd met het beschikbare weerstandsvormogen, dat tot dekking van de risico's dient.

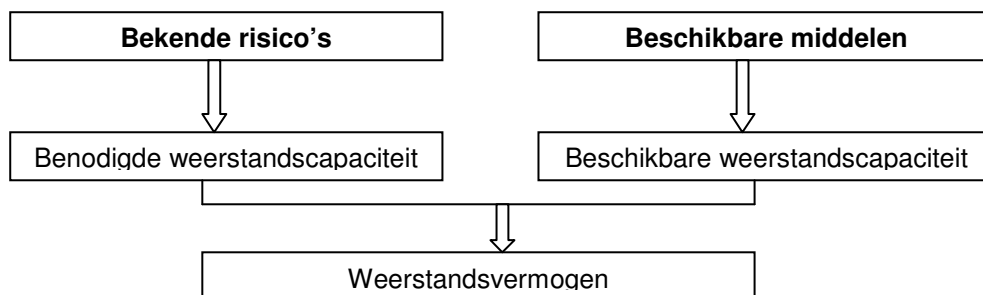
Daarbij worden de volgende uitgangspunten in acht genomen.

Het weerstandsvormogen is het vermogen van de organisatie om tegenvallers op te vangen zonder dat dit leidt tot een verhoging van de algemene bijdrage van de gemeenten dan wel tot noodzakelijke ombuigingen in het bestaand beleid.

Technisch gesproken geeft het weerstandsvormogen de relatie weer tussen:

- a. De middelen en mogelijkheden waarover Regio Twente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (de weerstandscapaciteit);
- b. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Schematisch:

Zoals aangegeven, voorziet het beleidskader in een permanent inzicht in de risico's en het weerstandsvormogen. Sinds de invoering van het beleidskader wordt volstaan met een samenvattende weergave van de meest actuele stand van zaken, zoals in het dynamisch document staat aangegeven.

In deze paragraaf wordt in navolging van en onder verwijzing naar dit beleidskader, samengevat een opsomming gegeven van alle risico's die bij ons bekend zijn, maar waarvoor geen maatregelen getroffen, of middelen ter afdekking daarvan voorhanden zijn.

7.1.1 Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves die als buffer dienen voor de opvang van onvoorziene incidentele kosten. Ook geoordeelde reserves waarover de regio raad het primaat heeft – waarvan ze de bestemming kan veranderen zonder dat hieruit een restitutieplichting voortvloeit – worden hiertoe gerekend.

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen, zijn niet vrij besteedbaar en mogen daarmee niet tot de weerstandscapaciteit worden gerekend

Hier volstaan we met de mededeling dat de Algemene Reserve als vrij beschikbaar weerstandsvermogen in de jaarrekening 2012 per 31 december een omvang heeft van € 456.268 voor resultaatbestemming. De egaliseringsreserves en de algemene reserve mogen samen maximaal € 554.755 bevatten. N.B. de beleidsnota reserves en voorzieningen waarin o.a. ook de maximale omvang van de algemene reserve staat vermeld is door de regio raad aangehouden in verband met een nog in te stellen onderzoek naar de noodzakelijke omvang hiervan. Deze reserves hebben geen specifieke bestemming, zodat het saldo vrij besteedbaar is voor incidentele doeleinden.

De algemene reserve is in 2005 gesplitst in een algemeen deel en egaliseringsreserves per programma (domein). De verdeling hiervan in de jaarrekening 2012 is als volgt (bron: jaarrekening 31-12-2012 voor resultaatbestemming):

Algemene reservemiddelen

Programma / sector	beschikbaar bedrag
Algemene reserve	€ 26.639
Egaliseringsreserve Leefomgeving	€ 54.757
Egaliseringsreserve GGD	€ 374.873
Totaal algemene reservemiddelen	€ 456.268

Bestemmingsreserves en voorzieningen hebben een specifieke doelstelling en zijn naar in het BBV aangegeven normen gerubriceerd. Er is per, binnen Regio Twente ingestelde, reserve/voorziening een format aangelegd waarin de doelstelling, omvang en bestemming hiervan zijn vastgelegd. Jaarlijks worden deze formats getoetst en indien nodig bijgesteld als gevolg van interne of externe regelgeving.

Samengevat is per 31 december 2012 de volgende vrij beschikbare incidentele weerstandscapaciteit voorhanden:

Omschrijving	Bedrag
Algemene reserves (voor bestemming)	€ 456.268
Te bestemmen resultaat 2012 (excl. uitgaven AvT / IPT)	- € 152.110
Bestemmingsreserves	€ 2.788.342
Totaal	€ 3.092.500

Stille reserves kunnen ook als incidenteel weerstandsvermogen worden gezien. Stille reserves worden gedefinieerd als het verschil tussen de waarde van activa in het economisch verkeer en de boekwaarde op de balans. Deze betreffen vooral het onroerend goed (recreatieparken). De eventuele hoogte hiervan is niet bekend, omdat deze bij Regio Twente niet zijn gekwantificeerd.

7.1.2 Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte capaciteit uit hoofde van tarieven, heffingen en bijdragen. Deze kan worden benut om structurele tegenvallers te compenseren, als hiervoor geen andere dekkingsmiddelen bestaan.

Onze tarieven zijn overwegend marktconform. Verhoging leidt daarom automatisch tot omzetverlies. Een belangrijke bron van inkomsten is de algemene bijdrage die we van de deelnemende gemeenten ontvangen. De regioraad – dus de gemeenten – bepaalt deze jaarlijks bij de vaststelling van de programmabegroting. In theorie kent deze bijdrage geen grenzen, omdat de kosten van samenwerkingsverbanden voor de gemeentebegroting als verplichte uitgave gelden, ongeacht de omvang. Dit zien we uiteraard niet als vrijbrief om de met gemeenten gemaakte budgettaire afspraken niet na te komen. Daarom levert ook dit dekkingsmiddel in de praktijk geen extra ruimte op. Slechts bij een calamiteit bestaat de mogelijkheid om de algemene bijdrage incidenteel extra te verhogen, maar alleen als de regioraad daartoe besluit.

7.1.3 Risico's

Bij gelegenheid van het vaststellen van beleidskader 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' zijn de daarin opgenomen risico's geëvalueerd en voor zover nog relevant geactualiseerd. Risico's zijn hierbij alleen relevant voor het weerstandsvermogen als ze niet op een andere wijze zijn ondervangen. Daarom maken risico's die zich regelmatig voordoen en veelal vrij goed meetbaar zijn, geen deel uit van deze paragraaf, omdat we deze kunnen dekken via verzekeringen of het treffen van voorzieningen. In het daartoe opgestelde beleidskader zijn de risico's per domein geregistreerd, deze worden kort toegelicht.

Domein Gezondheid

Titel: tarieftaken Programma: Gezondheid	Portefeuillehouder: J.H. Coes
---	--

Omschrijving: Opbrengsten tarieftaken GGD

Financieel risico: € 1.605.000

Ontwikkeling: Dit risico omvat de tarieftaken, reizigersadvisering, logopedie, forensische geneeskunde en inspectie en hygiëne (voorheen hygiëne begeleiding kindercentra). Het risico bestaat dat bij deze activiteiten die deels op de vrije markt (reizigersadvisering), deels via contracten (logopedie en forensische geneeskunde) of op afroep door gemeenten (inspectie en hygiëne) niet meer (volledig) worden afgenomen, terwijl daarvoor wel personeel in vaste dienst is aangesteld. Ook dragen deze activiteiten bij aan de dekking van de overheadkosten van de GGD.

Dit risico is per activiteit nader in beeld gebracht en wordt als volgt gekwantificeerd:

Reizigersadvisering	€ 430.000
Logopedie	€ 175.000
Forensische geneeskunde	€ 250.000
Inspectie en hygiëne	€ 750.000
Totaal	€ 1.605.000

Domein Leefomgeving

Titel: WGR+ taken Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: drs. J. Bron
--	---

Omschrijving: WGR+ taken

Financieel risico: PM

Ontwikkeling: Regio Twente is een stadsregio conform de Wgr plus. Deze status heeft betrekking op de taken op het gebied van verkeer en vervoer. Het kabinet is voornemens om de stadsregio's op te heffen. Op welke termijn dit zal gebeuren en onder welke voorwaarden e.e.a. zal plaatsvinden is nog niet bekend. Afhankelijk van het wel/niet wegvallen van de WGR+ taken en op welke wijze het vervolgens wordt georganiseerd voor "Twente" kan pas de te verwachten desintegratieschade worden bepaald. Meerdere scenario's zijn hierin denkbaar. Naast de te verwachten desintegratieschade levert het wegvallen van de WGR+ een risico op voor het begrote financieringsresultaat.

Titel: Erfpachten Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: H. van Agteren
--	---

Omschrijving: Risico particulier initiatief (Recreatieve Voorzieningen).

Financieel risico: € 100.000 erfpacht en € 100.000 exploitatierechten en huren.

Ontwikkeling: Een gedeelte van de inkomsten van de parken bestaat uit aan particuliere ondernemers in erfpacht uitgegeven gronden en vergoedingen voor het mogen inrichten van verkooppunten. Het risico bestaat dat de ondernemingen failliet gaan, wat incidenteel leidt tot een verlies van inkomsten tot maximaal de genoemde bedragen.

Titel: Parkeergelden Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: H. van Agteren
---	---

Omschrijving: Opbrengsten parkeergelden recreatieparken

Financieel risico: € 10.000

Ontwikkeling: De exploitatiekosten van de recreatieparken worden gedeeltelijk gedekt uit inkomsten van parkeergelden. De omvang hiervan is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. Voor dit risico is weliswaar een egalisatiereserve gevormd, maar of deze afdoende is hangt sterk af van externe niet beïnvloedbare omstandigheden.

Titel: risicovolle formatie Programma: Leefomgeving	Portefeuillehouder: mr. R.S. Cazemier
--	--

Omschrijving: Risicovolle formatie projectbureau AvT

Financieel risico: € 125.000

Ontwikkeling: De Agenda van Twente is een gezamenlijk programma van Regio Twente, de 14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel en loopt tot en met 2017. De ambities zijn vertaald in concrete doelstellingen. Regio Twente en de provincie hebben samen 130 mln. beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de agenda. Daarvan is 100 mln. bestemd voor de Twentse Innovatieroute. Hieruit worden vernieuwende projecten (gedeeltelijk) betaald. Om deze werkzaamheden uit te voeren is een geringe formatie hiervoor specifiek werkzaam. Zodra het programma Agenda van Twente uiterlijk 2017 is afgerond kan sprake zijn van een geringe risicovolle formatie. Wij zullen uiteraard de komende jaren zeer kritisch zijn met betrekking tot vervulling van vacatures in onze organisatie en anticiperen op het einde van dit programma uiterlijk 2017. Dit om mogelijke verplichtingen te voorkomen.

Service & Samenwerking

Titel: Personeel en Organisatie Programma: Service & Samenwerking	Portefeuillehouder: mr. R.S. Cazemier
--	--

Omschrijving: Herkeuring WAO voormalige werknemers.

Financieel risico: P.M.

Ontwikkeling: Door verscherpte wetgeving rond het verstrekken van WAO uitkeringen wordt landelijk een herkeuring van WAO gerechtigden uitgevoerd. Het risico bestaat dat voormalige medewerkers van Regio Twente die een WAO uitkering ontvangen, als gevolg hiervan deze uitkering (gedeeltelijk) verliezen en Regio Twente voor compensatie daarvan wordt aangesproken. De omvang hiervan is afhankelijk van door de keuringsinstantie te stellen keuringseisen en van persoonlijke omstandigheden. De omvang van dit risico kan daarom niet worden geschat.

Titel: Terugkeergarantie Programma: Service & Samenwerking	Portefeuillehouder: mr. R.S. Cazemier
---	--

Omschrijving: Terugkeergarantie voormalig personeelslid.

Financieel risico: € 140.000 per jaar.

Ontwikkeling: Een voormalig personeelslid is benoemd in een politieke functie, onder voorwaarde dat een terugkeergarantie van toepassing is zodra deze politieke functie eindigt. In de praktijk is dit risico beperkt vanwege de mede aansprakelijkheid van de opvolgende werkgevers. Dit effect is echter niet te kwantificeren, waardoor dit risico op het oorspronkelijke maximale niveau is gehandhaafd.

Titel: ICT Programma: Service en Samenwerking	Portefeuillehouder: mr. R.S. Cazemier
--	--

Omschrijving: Gebruik van geautomatiseerde systemen

Financieel risico: P.M.

Ontwikkeling: Dit betreft het risico dat ontstaat door langdurige uitval van geautomatiseerde systemen als gevolg van een calamiteit. Voor het beheer van data hebben we afdoende veiligheidsmaatregelen getroffen, zodat het risico zich beperkt tot de periode die nodig is om voldoende vervangende apparatuur in gebruik te kunnen nemen en de in deze periode gederfde arbeidstijd en productiviteit.

Titel: kapitaalmarktrente / schatkistbankieren Programma: Service en Samenwerking	Portefeuillehouder: mr. R.S. Cazemier
--	--

Omschrijving: Risico ontwikkelingen kapitaalmarktrente / schatkistbankieren

Financieel risico: € 500.000

Ontwikkeling: Het risico omvat de verplichting om over het uitstaande saldo BDU per 1-1 van enig jaar normatieve rente te vergoeden conform de hiervoor van toepassing zijnde BDU-regelgeving (refi percentage per 1-1 van enig jaar van de Europese Centrale Bank is leidend voor rentebijbeschrijving op BDU saldo per 1-1 van het jaar). Het financiële risico ontstaat als door een lage rentestand op de geld/kapitaalmarkt niet eenzelfde rendement kan worden verkregen dan volgens de BDU-regelgeving over het uitstaande saldo BDU per 1-1- van enig jaar aan dit BDU-saldo moet worden toegevoegd. In de begroting is een rendementstaak (financieringsresultaat) taakstellend geraamd van € 340.000, waarvan afgerond € 250.000 BDU gerelativeerd wordt gezien (afhankelijk van rentestand kan dit bedrag fluctueren).

Door de invoering van schatkistbankieren is het, met ons huidig liquiditeitsoverschot van circa € 80 mln. en ervan uitgaande dat de WGR-plus status behouden blijft, met inachtneming van de huidige rentestand voor deposito's (1 mnd, 3 mnd, 6 mnd of 1 jaar) en commerciële (spaar)rentes zeer twijfelachtig of we het structureel geraamde financieringsresultaat van € 340.000 wel kunnen realiseren. Het geraamde risico van € 500.000 is enigszins indicatief.

Titel: voorfinanciering AvT / IPT Programma: Service en Samenwerking	Portefeuillehouder: mr. R.S. Cazemier
---	--

Omschrijving: Risico voorfinanciering AvT / IPT

Financieel risico: maximaal € 8.000.000

Ontwikkeling: Investeringsbijdragen voor AvT /IPT projecten worden gefinancierd door een jaarlijkse extra uitkering van Twence BV. Omdat aanvragen en financiering niet synchroon lopen mag maximaal € 8 mln. worden voorgefinancierd. Dit omvat het maximaal te lopen financieringsrisico.

Samenvatting Risico's

De in deze paragraaf genoemde risico's zijn afgestemd met de bij het beleidskader "Risicomanagement en weerstandsvermogen" behorende inventarisatie. In onderstaand overzicht wordt, gerelateerd aan dit beleidskader, samenvattend weergegeven, welke budgettaire risico's bekend zijn en welk risicobedrag daaruit na weging mogelijk voortvloeit. Conclusie hieruit is dat voor het gebudgetteerde risico van € 1.424.000 in de jaarrekening 2012 een weerstandsvermogen beschikbaar is van € 3.092.500, wat een verhoudingsgetal oplevert van 1 : 2,2 wat als zeer goed gekwalificeerd wordt. Tot het genoemde weerstandsvermogen worden ook de geoormerkte reserves waarover de regio raad het primaat heeft – waarvan ze de bestemming kan veranderen zonder dat hieruit een restitutieplichting voortvloeit – gerekend. In hoeverre de gemeenten binnen hun eigen begroting eventuele voorzieningen wensen te treffen voor de in deze paragraaf genoemde risico's wordt aan de beleidsvrijheid van de gemeenten overgelaten.

X € 1.000

Nr.	Programma	Omschrijving	Budgettair risico volgens beleidskader	Risicobedrag volgens beleidskader
1	Gezondheid	Opbrengsten tarieftaken GGD	€ 1.605	€ 482
2	Leefomgeving	WGR+	p.m.	p.m.
3	Leefomgeving	Derving erfpacht-/exploitatie rechten	€ 200	€ 60
4	Leefomgeving	Parkeergelden	€ 10	€ 5
5	Leefomgeving	Risicovolle formatie	€ 125	€ 12
6	Service & Samenwerking	Herkeuring WAO VM medewerkers	p.m.	p.m.
7	Service & Samenwerking	Terugkeergarantie	€ 140	€ 14
8	Service & Samenwerking	Gebruik geautomatiseerde systemen	p.m.	p.m.
9	Service & Samenwerking	Ontwikkelingen kapitaalmarktrente / Schatkistbankieren	€ 500	€ 50
10	Service & Samenwerking	Voorfinanciering AvT / IPT	€ 8.000	€ 800
		Totaal	€ 10.445	€ 1.424

7.2 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beleidskader voor het onderhoud van kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen worden onderscheiden in vaste en vlottende activa, die als bezittingen op de balans staan en waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In het kader van deze paragraaf gaat het om de vaste activa, zoals bedrijfsgebouwen, recreatieparken en fietspaden. Ze onderscheiden zich doordat ze voor hun instandhouding en verbetering structureel een substantieel beslag op middelen in de exploitatiebegroting leggen. Dit geldt niet voor de financiële activa en de bedrijfsmiddelen (vlottende activa) omdat die regelmatig worden vervangen.

De kapitaalgoederen waarover we hier spreken, betreffen het domein Leefomgeving. De beoogde kwaliteit en het onderhoud daarvan bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Bedrijfsgebouwen

Regio Twente bezit een groot aantal bedrijfsgebouwen op de parken. Het gaat hierbij om drie beheercentra (kantoren met werkplaats/kantine/vergaderzaal), met bijbehorende schuren en loodsen, tevens bezitten de parken allemaal meerdere toiletgebouwen. Daarnaast zijn op de parken nog een aantal panden meer in eigendom. Deze panden zijn veelal verhuurd of in erfpacht uitgegeven. Tevens heeft Regio Twente een aantal dienstwoningen in eigendom, die worden verhuurd aan de beheerders van de verschillende recreatieparken. Onderhoud van deze panden zit grotendeels in de begroting, vervanging niet.

Recreatieparken

Het domein Leefomgeving (team Recreatieve Voorzieningen) beheert namens de gemeenten de recreatieparken Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede), Het Lageveld (Wierden) en Het Arboretum Poort-Bulten (De Lutte, Losser). Voor het beleidskader wordt u verwezen naar de programmabegroting van het domein Leefomgeving, hoofdstuk 5.

Deze parken omvatten overeenkomstig de jaarrekening per 31 december 2012 het volgende geïnvesteerd vermogen en boekwaarden:

Kapitaalgoed	Investering 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2012
Arboretum	€ 150.982	€ 66.411
Hulsbeek	€ 1.755.872	€ 1.118.369
Rutbeek	€ 814.796	€ 323.858
Lageveld	€ 348.580	€ 185.888

Dit overzicht leert dat de oorspronkelijke investeringen (vooral bij het Arboretum) voor een groot gedeelte zijn afgeschreven. De boekwaarden vertegenwoordigen de balanswaarde van deze kapitaalgoederen. In hoeverre hier sprake is van stille reserves valt moeilijk aan te geven. Voor (groot)onderhoud en instandhouding zijn in de lopende begroting kapitaallasten opgenomen, evenals stelposten (reserveringen) ten behoeve van groot onderhoud. Daarnaast wordt een reserve in stand gehouden voor vervangings- en vernieuwingsinvesteringen.

De gekozen afschrijvingstermijnen en het in de begroting gehanteerde percentage voor renteomslag (zie de staat van vaste activa) bepalen de omvang van de kapitaallasten. Jaarlijks stelt het domeinmanagement de omvang van het groot onderhoudsprogramma vast. Dit varieert van jaar tot jaar.

Voor afdekking van de kosten van groot onderhoud zijn de volgende voorzieningen beschikbaar (saldi per 31 december, jaarrekening 2012):

Arboretum	€ 31.495
Hulsbeek	€ 262.530
Rutbeek	€ 197.234
Lageveld	€ 79.071

Jaarlijks wordt in de begroting een dotatie gedaan aan deze specifieke onderhoudsvoorziening. We baseren deze op een meerjarige prognose van op het park uit te voeren groot onderhoud. De daadwerkelijke kosten worden afgestemd op de jaarlijkse dotatie, zodat het nominale niveau van deze voorzieningen zoveel mogelijk in stand blijft.

Meerjarig overzicht

Ter informatie volgt hier een meerjarig overzicht van onttrekkingen aan genoemde voorzieningen.

Jaar	Het Hulsbeek	Het Rutbeek	Het Lageveld	Het Arboretum	Status
2008	€ 79.414	€ 88.122	€ 26.932	€ 8.599	Vastgesteld
2009	€ 71.335	€ 30.184	€ 22.598	€ 13.617	Vastgesteld
2010	€ 130.232	€ 60.849	€ 25.868	€ 12.843	Vastgesteld
2011	€ 85.183	€ 142.620	€ 45.385	€ 18.248	Vastgesteld
2012	€ 179.891	€ 149.250	€ 76.780	€ 21.649	Voorgesteld
2013	€ 81.798	€ 74.557	€ 29.411	€ 10.700	Prognose
2014	€ 81.798	€ 74.557	€ 29.411	€ 10.700	Prognose

Voor het groot onderhoud zijn meerjarenonderhoudsplannen beschikbaar met een meerjarige visie op het te plegen groot onderhoud en een raming van de daaruit voortvloeiende kosten.

Tot slot is er voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen nog de reserve voor vervangings- en vernieuwingsinvesteringen. Deze wordt jaarlijks gevoed met, of aangewend voor, de afdekking van het exploitatieresultaat van het team Recreatieve Voorzieningen. Dit betekent dat de omvang van het jaarlijks uit te voeren groot onderhoud mede afhangt van het exploitatieresultaat van het voorafgaande jaar. Deze reserve omvat zowel de 3 recreatieparken, het arboretum en de recreatieve infrastructuur en heeft in de jaarrekening 2012 per 31 december een saldo van € 563.256. Jaarlijks wordt een lijst met noodzakelijk geachte vervangings- en vernieuwingsinvesteringen vastgesteld. Geaccordeerde investeringen komen ten laste van deze reserve.

Fietspaden en routestructuren

Aan het groot onderhoud van het kapitaalgoed fietspaden en routestructuren ligt eveneens een meerjarenonderhoudsplan ten grondslag. Hiervoor wordt jaarlijks in de begroting een dotatie aan de voorziening groot onderhoud (van € 59.672 in 2014) gedaan; de voorziening had in de jaarrekening 2012 per 31 december een omvang van € 190.911.

Het management meldt ook hier, net als bij de recreatieparken, de in uitvoering te nemen groot onderhoudsprojecten aan. Financiering vindt plaats vanuit de voorziening. Daarnaast kan voor vervangings- en vernieuwingsinvesteringen een beroep worden gedaan op een gedeelte van de desbetreffende reserve (zie hiervoor).

7.3 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf geven wij de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering voor het jaar 2014. Daarbij beperken we ons tot die zaken die BRT betreffen.

Bedrijfsvoering bestaat uit een breed scala aan samenhangende onderwerpen zoals procedures, protocollen, budgetafspraken, werkafspraken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, planningen, het vastleggen van doelstellingen, prestaties en kwaliteitsniveaus, realisatie, analyse en controle daarvan en rapportage en advisering daarover op verschillende bestuurlijke- en managementniveaus. Relevante criteria hierbij zijn rechtmatigheid, doelmatigheid, doeltreffendheid, transparantie, betrouwbaarheid en de mate van respons. Binnen Regio Twente zijn hierbij de volgende partijen betrokken: algemeen directeur, domeindirecteuren, budgethouders, projectleiders, afdelingshoofden, teamleiders, beleidsmedewerkers en uitvoerende medewerkers. Ieder van hen heeft eigen onderscheiden bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Ook het bestuurlijke proces behoort tot de bedrijfsvoering. Het betreft hier de beleidsvoorbereiding en besluitvorming in de verschillende gremia zoals dagelijks bestuur, bestuurscommissie Publieke Gezondheid, portefeuillehoudersoverleggen en de regiораad. We beschouwen dit als een gegeven dat we hier verder buiten beschouwing laten.

In de kern bestaat de dienstverlening van domein Bedrijfsvoering uit ondersteunende en faciliterende dienstverlening op het gebied van PIOFACH. Het gaat hier om:

- Personeel en organisatie;
- Planning & Control;
- Financiële administratie;
- Informatie en communicatietechnologie (ICT);
- Bestuurlijke en Juridische zaken;
- Communicatie;
- Facilitaire zaken;
- Post en Achief;
- Kwaliteit;

De kwaliteit en de intensiteit van de ondersteunende dienstverlening worden in overleg met de klanten (VRT, GGD en LO) bepaald. Het voornemen bestaat om dit in afspraken vast te leggen. Zo mogelijk in de vorm van een Dienst Verleningsovereenkomst (DVO). De belangrijkste kernwaarden voor de rol van BRT zijn vraaggericht, transparant, eigentijds en aanspreekbaar.

In deze paragraaf willen wij op een transparante wijze een relatie leggen tussen de bedrijfsvoering van de organisatie en de te realiseren doelstellingen. Dit willen wij expliciet en op een eenduidige wijze zichtbaar maken. Hiervoor hebben wij voor de verschillende bedrijfsvoeringsfuncties nader aangegeven wat onze ambities zijn middels beantwoording van de drie "W"-vragen:

- wat willen we bereiken?
- wat gaan we ervoor doen?
- wat gaat het kosten?

De belangrijke ontwikkelingen die op BRT afkomen, zullen eerst behandeld worden. Vervolgens komen achtereenvolgens aan de orde:

- Personeel en organisatie;
- Planning & Control;
- Algemene zaken (bestuurlijke en juridische zaken, communicatie, facilitaire zaken en post en archief);
- Kwaliteit

Belangrijke ontwikkelingen

Bedrijfsvoering Regio Twente (BRT) bevindt zich in een verandertraject. Het verandertraject is erop gericht om BRT nog meer klantgericht en zakelijk te laten werken. Graag willen we als BRT een aantoonbare bijdrage leveren aan de bedrijfsvoering van onze klanten.

Belangrijk hierbij is dat klanten zich mede dankzij BRT kunnen richten op hun primaire taken. Daarbij staat de beleving van de klant centraal, het gevoel creëren van '...mede mogelijk gemaakt door BRT!' Onze missie, die gekoppeld is aan de visie: BRT is een kwaliteitsgerichte Shared Service organisatie die vraaggericht en prijsbewust haar klanten ondersteunt in het realiseren van hun doelstellingen. Om invulling te geven aan deze missie en visie werken we samen aan zowel structuur- als cultuuraspecten van onze BRT-organisatie.

7.3.1 Personeel & Organisatie

Domein	: Bedrijfsvoering Regio Twente
Taakveld	: Personeel & Organisatie
Portefeuillehouder	: mr. R.S. Cazemier

Leidend voor de uitvoering van het HRM-beleid zijn de HR-agenda's van de domeinen. HR-agenda's geven weer op welke onderwerpen het HRM-beleid zich de komende jaren concentreert. Het vinden, binden, boeien en laten vertrekken van medewerkers dient dusdanig vorm te krijgen, dat de visie, kernwaarden en -competenties van domeinen gerealiseerd worden. De uitvoering vindt plaats door integrale managers die gebruik kunnen maken van deugdelijke HR-kaders en -instrumenten.

De afdeling P&O bestaat niet meer in 2014. Daarvoor in de plaats kent BRT een servicedesk, een afdeling back office en adviseurs.

Service desk

Service desk kent een belangrijke rol in het eerste contact met de klant. Binnen service desk worden de operationele P&O-aangelegenheden behandeld, de specialistische P&O-zaken worden belegd bij de back-office of de adviseurs.

Back office

Binnen de backoffice worden de specialistische P&O-werkzaamheden voorbereid. De feitelijke implementatie wordt verzorgd door de adviseurs en de servicedesk.

Adviseurs

De werkzaamheden van de adviseurs ligt meer op het tactisch- en strategisch niveau van de organisatie. Het accent komt meer te liggen op het gevraagd en ongevraagd advisering van de integraal manager, waarbij de manager verantwoordelijk blijft.

Ambities

1. Invoering strategisch HRM-beleid

Wat willen we bereiken?		
Een integraal P&O-beleid voor Regio Twente daarin een strategische visie op HR en planning van HR-thema's.		
Wat doen we ervoor?		
In het centrale P&O-beleid zijn een aantal onderwerpen benoemd die in 2012/2013 uitgewerkt worden en waarvan in 2014 de uitvoering zal plaatsvinden. 1. Stimulerend leiderschap; 2. Scholings- en Ontwikkelingsbeleid; 3. Versterken positie van GGD artsen in concurrerende markt; 4. Versterken Arbeidsmarktpositie / Optimaliseren werving & selectie; 5. E-HRM; 6. Optimaliseren van het beloningsbeleid; 7. Optimaliseren van arbeidsvoorwaardelijke regelingen.		
Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Vastgesteld beleid, ingerichte E-HRM modules, passende arbeidsvoorwaardelijke regelingen.	Inventarisatie afgerond en vastgelegd in plan.	Alle modules van E-HRM zijn operationeel. Geactualiseerde regelingen.

2. Salarisadministratie Netwerksteden onderbrengen bij Regio Twente

Wat willen we bereiken?		
Salarisadministratie Netwerksteden onderbrengen bij Regio Twente.		
Wat doen we ervoor?		
Het optimaliseren van de ondergebrachte salarisadministratie Netwerksteden waarbij tevens met ingang van 2014 sprake zal zijn van een transparante kostentoerekening richting de deelnemers.		
Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Optimalisatie van ondergebrachte salarisadministratie.	Vastgesteld plan van aanpak.	Salarisadministrateurs zijn werkzaam vanuit Regio Twente en de processen zijn geoptimaliseerd, specialistische kennis is belegd bij duo's.

3. Personeels- en salarisadministratie uitvoeren voor Veiligheidsregio Twente (VRT)

Wat willen we bereiken?		
Personeels- en salarisadministratie uitvoeren voor de VRT.		
Wat doen we ervoor?		
Optimaliseren van inrichting personeels- en salarisadministratie VRT.		
Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Uitvoeren Plan van aanpak	Vastgesteld en start uitvoering Plan van aanpak	Een klanttevredenheid gerealiseerd van minimaal een 7,5

7.3.2 Planning & Control

Domein	: Bedrijfsvoering
Taakveld	: Planning & Control
Portefeuillehouder	: mr. R.S. Cazemier

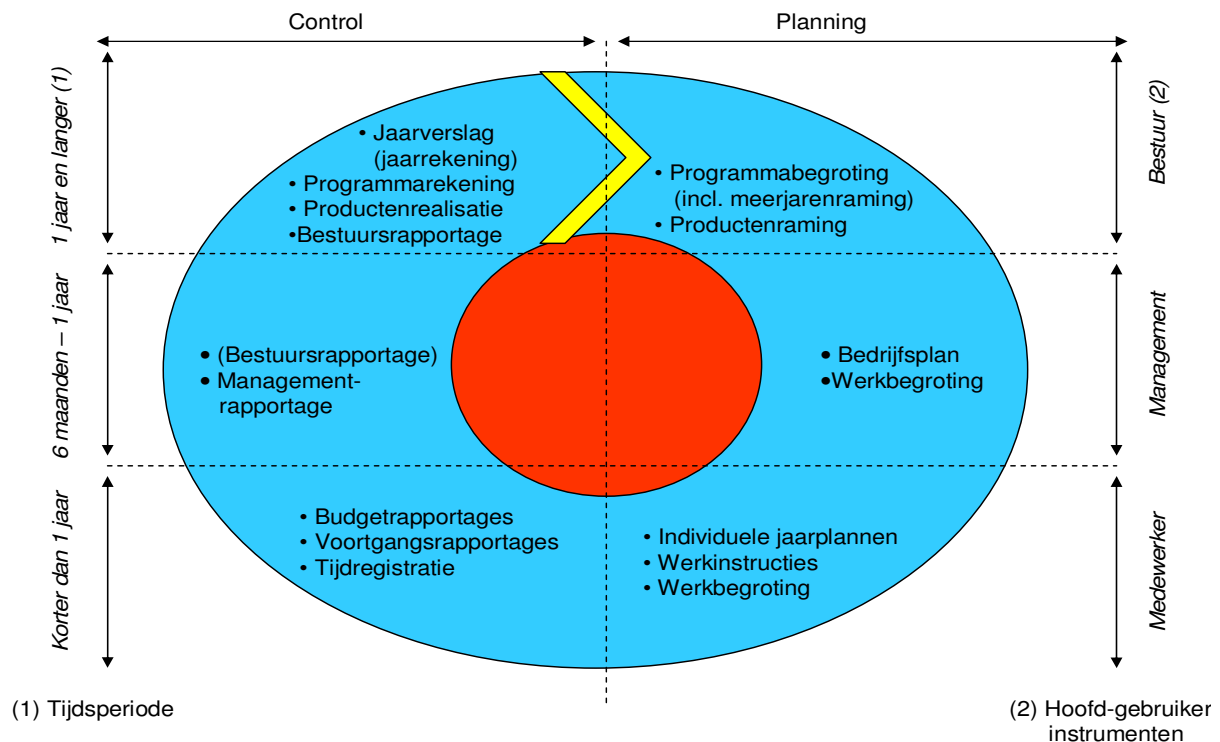
Planning & control-cyclus, besturings- en communicatiemodel

De planning & control-cyclus wordt jaarlijks intern kritisch besproken. Dit met de bedoeling om zowel het bestuur, het management, de medewerkers en niet te vergeten onze klanten (lees: gemeenten) steeds meer en beter zicht en grip te laten krijgen op de volgende onderwerpen:

- Wat wil de Regio bereiken voor de klant (doelstellingen).
- Wat gaat de Regio doen voor de klant (prestaties).
- Wanneer gaat de Regio het doen voor de klant (tijdsplanning).
- Wat gaat het de klant kosten (budget).

De onderstaande schema's geven in één oogopslag onze planning & control cyclus met de daarbij behorende instrumenten en het besturings- en communicatiemodel weer. In overleg met de interne "klant" wordt jaarlijks besproken in hoeverre de bestaande instrumenten en de sturingsinformatie die in CORVU (=managementinformatiesysteem) middels een dashboard is gepresenteerd nog meer naar eigen wensen en behoeften ingericht kunnen worden. Ruimte voor maatwerk voor de individuele klant is hierbij aanwezig.

Planning- en controlcyclus Regio Twente

Besturingsmodel Planning en Control Regio Twente

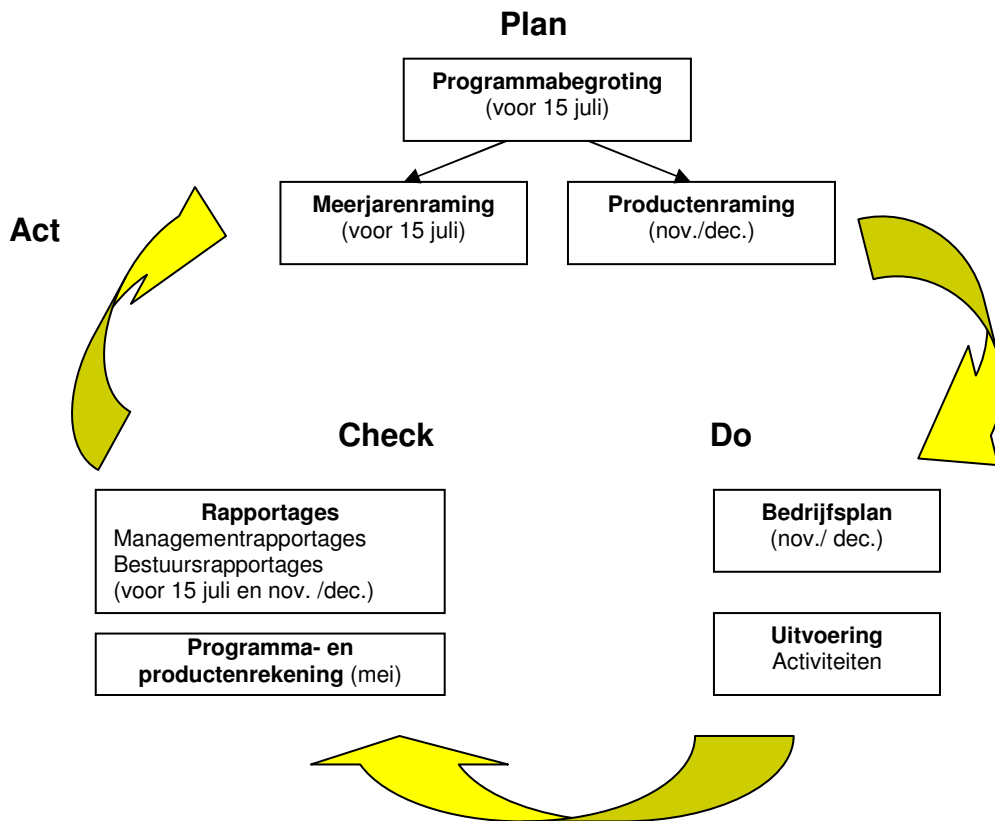
Wie stuurt?	Waarmee?	Waarop?	Welke functie
Regioraad	Strategisch beleidsplan	Strategische (hoofd)doelstelling	Kaderstellende
Regioraad	Programmabegroting	Maatschappelijke effecten / beleidsdoelstellingen	Kaderstellende / autorisatie / allocatie
Regioraad	Bestuursrapportages	Maatschappelijke effecten / beleidsdoelstellingen	Sturende / controlerende
Regioraad	Programmajaarstukken	Maatschappelijke effecten / beleidsdoelstellingen	Controlerende / evaluerende
DB / best.cie	Productenraming / bedrijfsplan / afdelingsplan	Beleidsdoelstellingen / bestuurlijke producten	Autorisatie / beheers-technische / uitvoerende
DB / best.cie / sectordirectie	Maraps	Beleidsdoelstellingen / bestuurlijke producten	Sturende / controlerende
DB / best. cie.	Productenrealisatie	Beleidsdoelstellingen / bestuurlijke producten	Verantwoordings
Afdelings- hoofden	Afdelingsplan	Processen / activiteiten / producten / budgetten	Beheerstechnische / uitvoerende
Afdelings- hoofden	Marap	Processen / activiteiten / producten / budgetten	Sturende / controlerende
Afdelings- hoofden	Afdelingsrekening	Processen / activiteiten / producten / budgetten	Controlerende / verantwoordings

Communicatiemodel Planning en Control Regio Twente

Programmabegroting / Productenraming / afdelingsplan	Bestuursrapportage / Marap	Jaarverslag / Programmarekening / productenrealisatie
Wat willen we bereiken? (doel)	Bereiken we nog steeds wat we willen? (doel)	Hebben we bereikt wat we wilden (doel)
Wat gaan we daar voor doen? (productie)	Doen we nog wat we willen? (productie)	Hebben we gedaan wat we wilden? (productie)
Wanneer gaan we dat doen? (plannen)	Plannen we nog steeds binnen het afgesproken tijdspad? (plannen)	Hebben we gepland binnen het afgesproken tijdspad? (planning)
Wat mag dat kosten? (budget)	Kost het nog steeds wat we hadden ingeschat? (budget)	Heeft het gekost wat we hadden ingeschat? (budget)

PDCA-cyclus

Ook in de vernieuwde organisatiestructuur, waarbij de Veiligheidsregio Twente (VRT) een eigen rechtspersoon is, blijft de bekende PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) onverkort van toepassing.

Ambities

1. Doorontwikkeling programmabegroting

In 2013 heeft in het bijzonder bij het domein Leefomgeving een verdere doorontwikkeling plaats gevonden van de programmabegroting. Via de tussentijdse rapportages in 2013 worden de eerste tussentijdse bevindingen van de nieuwe programmaopzet van het domein Leefomgeving gepresenteerd. Naar aanleiding van reacties vanuit de regiораad en gemeenten zullen wij beoordelen in hoeverre dit onderdeel van de programmabegroting voldoet aan de door u gestelde eisen en wensen en of in 2014 bepaalde onderdelen verdere aandacht behoeven.

In ieder geval blijft onze aandacht erop gericht om daar waar mogelijk wij voornemens zijn om de sturende en controlerende rol van de regiораad verder te versterken.

Wat willen we bereiken?

Waar kunnen we de sturende en controlerende rol van de regiораad verder versterken middels een verdere doorontwikkeling van de programmabegroting.

Schematisch willen we dit als volgt presenteren:

Wat doen we ervoor?

Signalen en suggesties vanuit de diverse bestuurlijke gremia en de auditcommissie over een verdere kwaliteitsslag van de programmabegroting worden beoordeeld en getoetst op het voldoen aan het versterken van de sturende en controlerende rol van de regiораad.

Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Ambtelijke en bestuurlijke reacties naar aanleiding van de gepresenteerde programmabegroting 2014 vanuit diverse ambtelijke en bestuurlijke gremia.	Voorliggende programmabegroting 2013.	Afhankelijk van reacties op de programmabegroting 2014 kan ambitieniveau pas worden bepaald.

2. Dienstverlening Veiligheidsregio Twente (VRT)

In 2014 zal alle aandacht erop zijn gericht om tot verdere optimalisatie en een kwalitatief goede dienstverlening te komen richting de Veiligheidsregio met betrekking tot de invulling van de financiële functie en daar waar wenselijk advisering over bijvoorbeeld inrichting van de planning & control cyclus. 2013 zal in het bijzonder in het licht staan of alle financiën bij de VRT goed in beeld zijn gebracht, behoeft de begroting bijstelling en de informatievoorziening richting management en bestuur.

Wat willen we bereiken?		
De dienstverlening vanuit Bedrijfsvoering Regio Twente (BRT) met betrekking tot de financiële functie effectief en efficiënt organiseren voor de Veiligheidsregio Twente waarbij grote klanttevredenheid bij de Veiligheidsregio Twente wordt nagestreefd.		
Wat doen we ervoor?		
<p>BRT zal eigen organisatie dusdanig moeten inrichten dat er flexibiliteit ontstaat om tijdig en adequaat op de klantvraag te kunnen reageren.</p> <p>Op financieel gebied wordt door de Veiligheidsregio Twente de uitvoering van de volgende taken afgenomen bij Bedrijfsvoering Regio Twente met betrekking tot de financiële functie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - financiële administratie en grootboekadministratie, kassierswerkzaamheden - financieel beheer: debiteuren, crediteuren, verzekeringen, treasury, vaste activa registratie, BTW-aangifte, aangifte wet FIDO, uitvoering woning financieringsregeling - interne controle werkzaamheden: vervaardigen budgetoverzichten, aanleveren informatie CBS - consultants diensten ten behoeve van meerjarenraming, jaarbegroting, managementrapportages en bijbehorend advies, bestuursrapportages, jaarrekening, beleidsadvies, advies inzake financiële deelprojecten, verzekeringsportefeuille, beleids- en organisatieontwikkeling. <p>In de dienstverleningsovereenkomst worden tussen Bedrijfsvoering Regio Twente en de Veiligheidsregio resultaatgerichte afspraken gemaakt over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - financiële administratie, financieel beheer en controle werkzaamheden; - financiële informatie en rapportages per kwartaal aan leidinggevenden; en - adviesdiensten via gerichte opdrachtverlening. <p>In 2013 is een eerste voorzichtige start gemaakt met het werken van een dienstverleningsovereenkomst. In 2014 zal het verder doorontwikkelen van de dienstverleningsovereenkomst nadrukkelijk aandacht gaan krijgen. Het opnemen van (prestatie)indicatoren zal hierbij prioriteit krijgen.</p>		
Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Dienstverleningsovereenkomst. Indicatoren met betrekking tot de dienstverlening worden in de DVO 2014 opgenomen	In concept	Ondertekende DVO met indicatoren (op onderdelen).

7.3.3 Algemene zaken

De afdeling Algemene Zaken verricht zowel beleidsondersteunende en adviserende taken, als facilitaire dienstverlening. Klantgerichtheid staat daarbij voorop.

De beleidsondersteunende en adviserende taken worden verricht voor het bestuur en de domeinen GGD en Leefomgeving. Het gaat daarbij om communicatie en bestuurlijk en juridische zaken. De uitvoering van deze taken zijn veelal vraag gestuurd. Daarnaast worden bezwaar- en beroepschriften alsmede klachten behandeld. Ook worden enkele ondersteunende diensten aan Veiligheidsregio Twente verleend.

De facilitaire dienstverlening betreft over het algemeen beheersmatige werkzaamheden zoals receptie- en bodedienst, inkoop kantoorbenodigdheden, post- en archiefzaken en digitale communicatiemiddelen (internet, intranet en extranet). Met betrekking tot inkoop wordt zoveel mogelijk deelgenomen aan aanbestedingen in groter verband (bijvoorbeeld Netwerkstad of rijksoverheid). Daarbij worden duurzaamheidscriteria toegepast.

Domein	: Bedrijfsvoering
Taakveld	: Algemene zaken
Portefeuillehouder	: mr. R.S. Cazemier

Ambities

Digitalisering post & archief

Wat willen we bereiken?		
<ul style="list-style-type: none"> • Centraal beheer van documenten; • Gelijktijdig gebruik van documenten; • Actuele bestanden te allen tijde voor iedereen toegankelijk; • Duidelijkheid over juiste versies; • Duidelijke structuur; • Geen versnippering van informatie over verschillende afdelingen en/of personen; • Reductie van opslagkosten van fysieke documenten; • Besparing op reprocosten; • Documenten zijn snel en gemakkelijk terug te vinden; • Documenten raken niet zoek; • Niet locatiegebonden, dus vanaf elke plaats toegankelijk; • Kwaliteitstoename van de informatie; • Bevordert klantgericht en efficiënt werken.		
Wat doen we ervoor?		
In 2013 wordt gestart met een proeftuin digitalisering. De proefperiode beslaat een periode van drie maanden. Hierbij worden de volgende werkprocessen gedigitaliseerd: postregistratie, digitale documentrouting en bestuurlijke besluitvorming. Verder worden de digitale documenten gearchiveerd in een bepaalde structuur met bijbehorende meta-data.		
Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Postrouting en archivering	Fysiek	Digitaal

7.3.4 Kwaliteit

Kwaliteit is een belangrijk aspect van bedrijfsvoering en richt zich op het organisatiebreed werken volgens de Plan Do Check Act (verbeter) cyclus.

Hiervoor bestaat binnen Regio Twente een organisatiebreed kwaliteitsmanagementsysteem en -handboek. Domein Bedrijfsvoering draagt bij aan HKZ-certificering van alle taakgebieden van GGD Twente en van GHOR. HKZ-certificering houdt in dat er gewerkt wordt op een wijze die voldoet aan de normen van het HKZ-certificeringschema en aan de intern gemaakte afspraken.

In de slijpstream van het bovenstaande en de wens en noodzaak om de klant beter te bedienen zijn kwaliteitseisen ook op Domein Bedrijfsvoering van toepassing. Door de eerdere en ook de te verwachten taakstellingen heeft het MT van Domein Bedrijfsvoering besloten om zich in 2012 niet te laten certificeren (ISO9001). Wel is besloten om te gaan werken volgens de ISO-9001 norm.

Vanuit en binnen Domein Bedrijfsvoering worden op het gebied van kwaliteit ondersteunende diensten verleend op het gebied van kwaliteitsmanagement, procesmanagement en scholing en training. Het programma Kwaliteit organiseert de cyclus van interne audits voor GGD Twente, VRT en Domein Bedrijfsvoering en voert deze ook deels uit. Daarnaast wordt het inhoudelijk, technisch- en applicatiebeheer van het digitale handboek vormgegeven en wordt gerichte en algemene communicatie op gebied van kwaliteit verzorgd. Tot slot beantwoordt het programma kwaliteit vragen van gebruikers.

Domein	: Bedrijfsvoering
Taakveld	: Kwaliteit
Portefeuillehouders	: niet bekend

Ambities

Werkzaamheden kwaliteit borgen binnen Bedrijfsvoering Regio Twente

Wat willen we bereiken?		
Werkzaamheden kwaliteit zijn geborgd binnen BRT.		
Wat doen we ervoor?		
Opstellen en uitvoeren plan van aanpak.		
Indicator	Huidig niveau (2012)	Ambitieniveau (2014)
Afwijkingen bij externe audit bij GGD	Geen afwijkingen	Geen afwijkingen
Kritische processen domein Bedrijfsvoering	In beeld	Geborgd

7.4 Verbonden Partijen

Deze paragraaf betreft derde rechtspersonen waarmee Regio Twente een bestuurlijke en financiële band heeft, door een participatie in een vennootschap of deelnemingen in stichtingen. We beperken ons hier tot die partijen waarbij Regio Twente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Met een bestuurlijk belang bedoelen we een zetel in het bestuur van een deelneming of stemrecht. Een financieel belang houdt in dat Regio Twente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op haar verhaald kunnen worden. Van een financieel belang is ook sprake als Regio Twente bij liquidatie van een derde rechtspersoon middelen uitgekeerd kan krijgen.

Het bovenstaande impliceert dat er relaties met derde partijen bestaan die niet onder de Verbonden Partijen vallen en slechts een financieel of een bestuurlijk belang inhouden. We noemen als voorbeeld de Personeelsvereniging Regio Twente. Regio Twente verstrekt jaarlijks subsidie en neemt op één of andere wijze deel aan het bestuur daarvan maar is bij een faillissement juridisch niet aansprakelijk. Een dergelijke rechtspersoon is geen verbonden partij omdat geen sprake is van een financieel belang.

In het onderstaande overzicht wordt een opsomming gegeven van de relevante verbonden partijen:

Naam en vestigingsplaats	Doelstelling	Bestuurlijk en financieel belang	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering
Twence B.V. statutair gevestigd te Enschede.	Het vanuit de zorgtaak van deelnemende overheden beheren en exploiteren van milieuvorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in het bijzonder. Voorts het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.	De gewone aandelen zijn overgedragen aan de Twentse gemeenten. In verband met de uitkering van dividend voor de Agenda van Twente beschikt Regio Twente, totdat in totaal € 80 miljoen is uitgekeerd, over 819 tijdelijk winstdelende preferente aandelen. Regio Twente heeft Twence B.V. een garantstelling verleend voor ruim 171 miljoen euro. Daarnaast heeft Regio Twente zich contractueel aan Twence BV verbonden om jaarlijks 230.000 ton afvalstoffen te leveren. De feitelijke nakoming van deze verplichtingen berust bij de Twentse gemeenten.	Statutair is aan de aandelen van Regio Twente een bijzondere positie toegekend.

7.5 Financiering

De uitvoering van programma's wordt ondersteund door de financieringsfunctie. Deze omvat de financiering van de uitvoering van het beleid door middel van het zo nodig aantrekken van externe financieringsmiddelen, dan wel het beheren en uitzetten van geld dat daarvoor niet direct nodig is. Regio Twente heeft het beleid inzake de financieringsfunctie vastgelegd in een treasurystatuut. Dit treasurystatuut wordt onder invloed van (aangescherpte) richtlijnen door het rijk, regelmatig geactualiseerd. De laatste versie hiervan is in 2010 door de regiораad vastgesteld, waarbij is gekozen voor een laag risicoprofiel. Voor de inhoud en werking hiervan wordt verwezen naar het geactualiseerde treasurystatuut.

Renteontwikkelingen

De rente op de kapitaalmarkt blijft onder invloed van de kredietcrisis nog steeds onverminderd laag. De ECB rente bedraagt momenteel nog geen 1% en vertoont vooralsnog ook geen neiging tot stijging. Ook wordt nog steeds een tamelijk lage inflatie voorzien en daarop is de verwachting gebaseerd dat de rente vermoedelijk op een extreem laag niveau zal blijven. De liquiditeitspositie van Regio Twente is nog steeds bijzonder goed te noemen. Over het jaar 2012 had ze een gemiddeld liquiditeitsoverschot van ca. € 87 miljoen. Maar door de aanhoudend lage rentestand blijft het rendement hierover nog steeds fors achter bij wat we enige jaren geleden gewend waren. Dit liquiditeitsoverschot wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat subsidiegelden in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) en het Regionaal Mobiliteitsfonds (RMF) vooruit worden ontvangen. De doorbetaling hiervan aan de begunstigden is afhankelijk van het tempo waarin de desbetreffende projecten worden aanbesteed en uitgevoerd. Daardoor kon deze overliquiditeit tot dusverre ook worden aangewend voor voorfinanciering van investeringsbijdragen uit de investeringsfondsen Agenda van Twente, de Twentse Innovatieroute en de Innovatiesprong Twente, voor zover daaraan behoefte is.

WGR + status

Vanwege de ontwikkelingen rond de WGR + status was de verwachting dat daarin in het begrotingsjaar 2013 verandering zou komen. Naar het zich laat aanzien zal Regio Twente op termijn toch de WGR+ status verliezen en daarmee samenhangend naar verwachting de zeggenschap over de financieringsstromen die de hoofdmoot van het liquiditeitsoverschot vormen. Een optie is dat deze activiteiten en de financiering daarvan naar de provincie Overijssel worden overgeheveld. De exacte omvang van de hieruit voortvloeiende budgettaire gevolgen zijn momenteel nog niet in te schatten, deze zijn mede afhankelijk van de nog te nemen definitieve besluitvorming daarover op rijksniveau en de op basis daarvan nog nader met de provincie te maken afspraken. Daarom is vooralsnog in deze begroting voor 2014 nog uitgegaan van de bestendige gedragslijn, inclusief WGR + status en BDU voorfinanciering. Zodra hierover meer duidelijkheid is, worden de budgettaire gevolgen daarvan door middel van een begrotingswijziging doorgevoerd.

Een voorzienbaar gevolg van deze ontwikkeling kan zijn dat aan de standaard situatie van structurele overliquiditeit een einde komt. Voorlopig breekt nog wel een periode aan van incidentele overliquiditeit, die bestaat uit en voor zover het bestedingspatroon uit lopende BDU-budgetten achterblijft, maar op termijn wordt ingelopen. Gelet op de omvang van deze incidentele overliquiditeit zal dit naar verwachting in 2014 nog niet leiden tot een financieringstekort, maar het financieringsbeleid zal naar aanleiding hiervan in de nabije toekomst wel moeten worden aangepast en op de omstandigheden worden afgestemd. Wij zullen ons hierover beraden en u nader informeren over de ontwikkelingen hierin, zowel via de reguliere rapportages (beraps) als incidentele besluitvorming, wanneer daar aanleiding toe is.

Financiering investeringsprogramma's AvT, IPT en IST

Inmiddels zijn de investeringsaanvragen uit deze fondsen flink tot ontwikkeling gekomen. Het subsidieproces rond de Agenda van Twente is beleidsmatig zo goed als afgerond en het hiervoor beschikbare bedrag van € 30 mln. is vrijwel geheel bestemd.

Het bestedingspatroon rond de Twentse Innovatieroute (€ 50 mln.) omvat inmiddels ca. € 20 mln. aan bestemmingen. De afwikkeling van deze bestemmingen wordt de komende jaren volgens plan uitgevoerd. Inmiddels heeft de regiораad besloten tot herbestemming van de resterende middelen ad ca. € 30 mln. Deze middelen zullen de komende jaren worden besteed aan projecten in het kader van het nieuwe investeringsprogramma Innovatiesprong Twente (IST). Deze programma's omvatten de volgende beleidsthema's: een Twents investeringsfonds innovatiefonds (€ 15 mln.) dat in

samenwerking met de provincie Overijssel wordt uitgevoerd, een intergemeentelijk innovatiefonds (€ 5 mln.), het Human Capital Programma (€ 3,4 mln.), Regio Branding / PR Twente (€ 3,4 mln.), Toerisme in Twente (TBT) (€ 2 mln.) en bestuurlijke ondersteuning daarvan.

De voeding van deze fondsen geschiedt door middel van de jaarlijks van Twence BV te ontvangen extra winstuitkering van € 8 mln. blijft hiertoe in stand.

Om de uitbetaling en (voorfinanciering) van investeringsbijdragen in het kader van de Agenda van Twente (AvT), het Innovatieplatform Twente (IPT) en de Innovatiesprong Twente (IST) en de verwerving van de daarvoor noodzakelijke financieringsmiddelen, wordt permanent een meerjarige liquiditeitsprognose bijgehouden en geactualiseerd. Daarin worden inkomende en uitgaande geldstromen en de daaruit voortvloeiende liquiditeitsbehoefte dan wel overschot in relatie tot de daarvoor geldende maxima, zichtbaar gemaakt.

Liquiditeitspositie

Ondanks deze mogelijke wijziging in onze financieringsstructuur blijft Regio Twente ook in het begrotingsjaar 2014 naar verwachting nog binnen in de wet Fido toegestane kasgeldlimiet. Deze kasgeldlimiet behelst leningen tot maximaal één jaar en bepaalt de voor Regio Twente geldende maximaal toegestane omvang van de kortlopende schuld. Als deze limiet dreigt te worden overschreden, moet wettelijk worden overgegaan tot het aantrekken van langlopende financieringsmiddelen. Gelet op het nog tamelijk omvangrijk resterend incidenteel liquiditeitsoverschot, dat in de afgelopen jaren is opgebouwd en weliswaar in de nabije toekomst wordt ingelopen, is het niet aannemelijk dat in 2014 een beroep op externe financieringsmiddelen zal moeten worden gedaan, omdat voor de korte termijn financiering nog over beschikbare interne financieringsmiddelen kan worden beschikt.

Wel zullen deze omstandigheden mede vanwege de onverminderd lage rentestand en het bestedingpatroon rond investeringssubsidies van invloed zijn op onze liquiditeitspositie en te ontvangen rentebaten. Deze zullen in 2014 naar verwachting, bij het (eventueel) wegvallen van de WGR+ taak, aanmerkelijk lager uitvallen. Over de werkelijke ontwikkelingen zullen wij u in de door ons uit te brengen bestuursrapportages (beraps) periodiek nader informeren.

Ontwikkelingen treasuryfunctie

Als gevolg van het voorgaande zal ook de financieringsfunctie zich moeten ontwikkelen van in hoofdzaak een beheersfunctie (hoe verkrijgen we een goed rendement op belegde gelden), naar een financieringsfunctie (hoe worden de bedrijfsprocessen zo efficiënt en voordelig mogelijk gefinancierd). De mogelijkheid hiertoe wordt enigszins beperkt door de invoering van nieuwe wetgeving, zoals de set Houdbaarheid Overheidsfinanciën (HOF) en de verplichting tot schatkistbankieren. Deze wettelijke regelingen waarvan de details nog nader moeten worden vastgesteld zijn vooral (beperkend) van invloed op de mate waarop eigen middelen besteed mogen worden en zolang deze nog niet besteed zijn, op het rendement daarvan uit beleggingen.

In verband hiermee zal de kwaliteit van de liquiditeitsplanning met inachtneming van geldende wetgeving nog nadrukkelijker moeten worden verbeterd. Onder andere wordt in voortdurend overleg met de domeinen de inmiddels opgestelde liquiditeitsbegroting nog nader verfijnd in het bijzonder m.b.t. de financieringsbijdragen die in het kader van de investeringsprogramma's AvT, IPT en IST worden verstrekt.

Naast het zo optimaal mogelijk beleggen van voorgefinancierde middelen, zal de financieringsfunctie zich in toenemende mate moeten ontwikkelen en zich gaan toeleggen op de wijze waarop naar behoefte op zo voordelig mogelijke wijze in noodzakelijke financieringsmiddelen op de geld- en kapitaalmarkt (daggeld, kasgeld en langlopende leningen) kan worden voorzien. Zodra dat noodzakelijk is, zal daartoe een instrumentarium worden ontwikkeld.

7.6 Rechtmatigheid

Sedert 2004 is de accountant verplicht om naast een oordeel over de getrouwheid ook een oordeel te geven over de (financiële) rechtmatigheid. De in dit verband uit te voeren rechtmatigheidscontroles worden overwegend door de organisatie zelf uitgevoerd.

Rechtmatigheid omvat veel wet- en regelgeving, de toepassing daarvan, uitvoering van controlemaatregelen daarover en vastlegging van de uitkomsten. De formats die hiervoor zijn vastgesteld, worden toegepast en door de accountant gebruikt bij de beoordeling van de rechtmatigheidscontrole, zoals die binnen Regio Twente wordt toegepast. Dit heeft voor de jaarrekeningen vanaf 2005 geleid tot goedkeurende accountantsverklaringen, zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid. Voor de uitvoering hiervan is door de regioraad in 2011 een geactualiseerd meerjarig controleprotocol inzake rechtmatigheid vastgesteld, dat ook voor de drie opvolgende jaren van toepassing is. Op basis van de begroting 2014 komt dit neer op een bedrag van € 946.000. Deze marge (goedkeuringstolerantie) moet worden opgevat als een maximaal cumulatief toegestane afwijking, die de accountant hanteert voor het onthouden van de goedkeurende verklaring. Voor rapportage van afwijkingen geldt overigens een grens van € 100.000 (rapportagetolerantie). Inmiddels is voor de jaren 2012 t/m 2015 in samenwerking met de Netwerkstad gemeenten een Europese aanbestedingsprocedure afgerond.

Toepassing van Interne controlemaatregelen

Uit het voorgaande vloeien een aantal op verzoek van de accountant uit te voeren interne controlemaatregelen voort, waarvan de accountant moet vaststellen of deze afdoende zijn en dat de bevindingen daaruit ook aantoonbaar zijn vastgelegd.

In dit verband worden periodiek controles uitgevoerd op de volgende geldstromen:

- Inkoop van goederen en diensten en overige posten;
- Personeelskosten (salarissen);
- Subsidies:
  - verstrekte subsidies (AvT/IPT/BDU);
  - verworven subsidies.
- Treasury (alleen bij uitzetting van middelen)
- Investerings;
- Memoriaal boekingen;
- Aanbestedingen;
- Overige inkomsten:
  - Reizigersadvies GGD
  - forensische geneeskunde GGD
  - parkeergelden recreatieparken Leefomgeving

Binnen de hier genoemde geldstromen wordt aan de hand van een format op een aantal vaste items gecontroleerd. Per gecontroleerde post wordt vervolgens een controleverslag met bevindingen ingevuld. Deze verslagen met bijlagen en eventuele opmerkingen worden gebundeld in een dossier Interne Controle vastgelegd. Dit dossier wordt aan de accountant ter beschikking gesteld.

Ook maakt de rapportage over de bevindingen van de uitgevoerde controles inmiddels onderdeel uit van de periodiek uit te brengen bestuurs- en managementrapportages.

Ook wordt waar mogelijk en noodzakelijk een verbinding gelegd tussen de interne controles rechtmatigheid, Horizontaal Toezicht (fiscale i.c.) en het beleidskader "risicomanagement en weerstandsvermogen" en wordt daarover in de Berap's verslag gedaan.

Naar verwachting hebben wij hiermee het gehele scala aan uit de bedrijfsvoering voortvloeiende gevolgen en risico's afdoende in de greep.

Overigens bepaalt de accountant zelf zijn oordeel over de rechtmatigheid mede aan de hand van onderzoek naar de door Regio Twente zelf uitgevoerde interne controle maatregelen, de ondernomen acties ten aanzien van geconstateerde afwijkingen en de vastlegging daarvan.

8. Financiële begroting 2014

8.1 Overzicht van baten en lasten en de toelichting

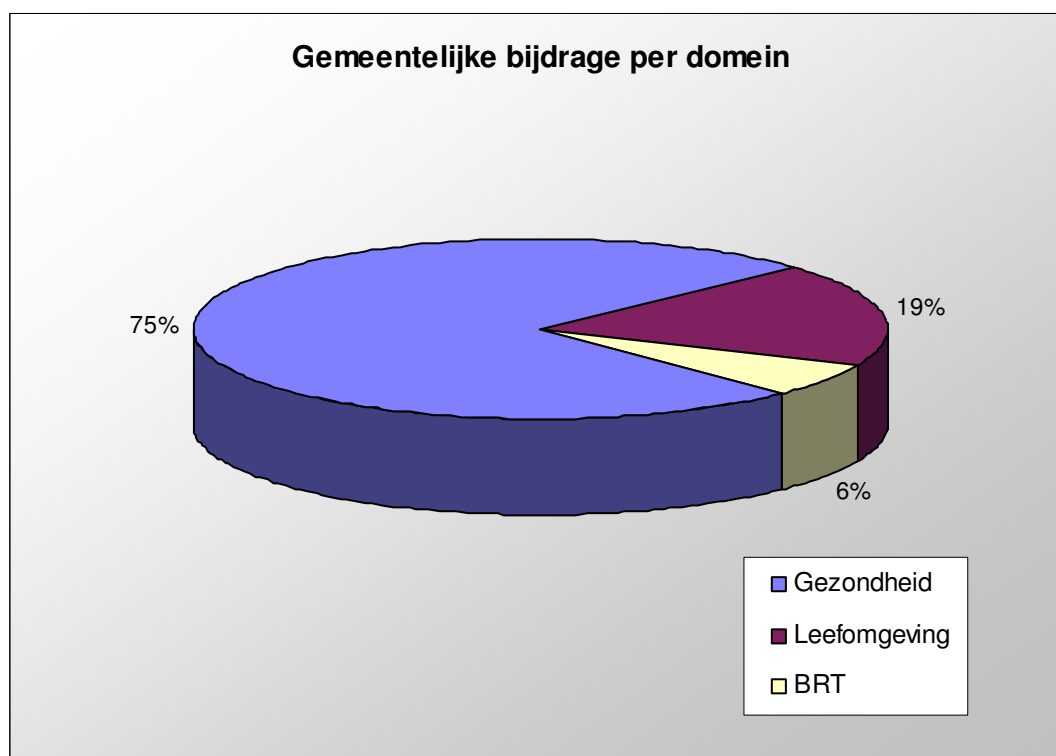
Domein	Programma	Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage	Per ** inwoner
Gezondheid	<i>GGD breed</i>	€ 559.618	€ 100.000	€ 459.618	€ 0,73
	<i>Jeugdgezondheidszorg</i>	€ 16.235.641	€ 3.069.796	€ 13.165.845	€ 21,00
	<i>Gezondheidsbevordering</i>	€ 860.453	€ 94.500	€ 765.953	€ 1,22
	<i>Algemene Gezondheidszorg</i>	€ 6.161.779	€ 3.164.716	€ 2.997.063	€ 4,78
	Totaal	€ 23.817.491	€ 6.429.012	€ 17.388.479	€ 27,74
Leefomgeving	<i>Sociaal Ec. sterk Twente</i>	€ 5.912.283	€ 4.478.999	€ 1.433.283	€ 2,29
	<i>Recreatieve voorzieningen</i>	€ 2.617.517	€ 1.083.039	€ 1.534.477	€ 2,45
	<i>Bereikbaar Twente</i>	€ 52.200.459	€ 51.923.705	€ 276.754	€ 0,44
	<i>Duurzaam Twente</i>	€ 327.483	€ -	€ 327.483	€ 0,52
	<i>Netwerkstad</i>	€ 794.818	€ 25.000	€ 769.818	
	<i>AvT / IPT</i>	€ 6.250.491	€ 6.250.491	€ -	€ -
	Totaal	€ 68.103.051	€ 63.761.235	€ 4.341.816	€ 5,70
BRT	Service & Samenwerking	€ 2.687.990	€ 1.302.716	€ 1.385.275	€ 2,21
Totaal		€ 94.608.533	€ 71.492.963	€ 23.115.569	€ 35,64

* betreft de som van alle lasten en baten op productniveau / projectniveau.

** aantal inwoners per 1-1-2013 zijn vastgesteld op 626.938. Het bedrag per inwoner is exclusief de bijdrage aan Netwerkstad.

De uitgaven verbonden aan Netwerkstadactiviteiten worden op basis van een ander inwoneraantal toegerekend.

De uitgaven van de Jeugdgezondheidszorg worden verdeeld op basis van het aantal jeugdigen, dus in dit overzicht is het een indicatie van het bedrag per inwoner.

8.2 Financiële uitgangs- en aandachtspunten en meerjarenraming

8.2.1 Begroting 2014

Hieronder volgen de door ons voorgestelde uitgangs- en aandachtspunten voor de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017.

a. Prijs- en looncompensatie

Prijscompensatie

Het Centraal Economisch Plan (CEP), dat jaarlijks in maart wordt gepubliceerd door het Centraal Plan Bureau (CPB), is evenals voorgaande jaren de basis voor de berekening van de prijscompensatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de prijsindex voor het begrotingsjaar t , met correctie van de indices over de jaren $t - 3$, $t - 2$ en $t - 1$. Omdat deze afspraken ingaan met ingang van het begrotingsjaar 2014 zullen de correctieberekeningen pas met ingang van de begroting 2015 kunnen worden toegepast.

Het CPB houdt rekening met een prijscompensatie van 1,75 % voor het dienstjaar 2014. De prijsindex wordt toegepast op alle materiële posten uitgezonderd de huur van het Twentehuis. De ervaring leert dat de gehanteerde prijsindexatie zich niet verdraagt met de doorberekende prijsaanpassingen van de verhuurder.

Looncompensatie

Voor de looncompensatie wordt uitgegaan van de lopende CAO. Indien er geen CAO afspraken voor het begrotingsjaar zijn worden de cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) gepubliceerd door het CPB gehanteerd. Het CPB houdt rekening met een loonstijging van 0,75 % voor het dienstjaar 2013 en 2 % voor het dienstjaar 2014. De CPB raming van 2013 hebben we niet meegenomen, omdat de werkgeverslasten in 2013 al fors gestegen zijn. Bij de salarisraming is uitgegaan van de werkelijke salarislasten (incl. werkgeverslasten) van 2013.

Wat betreft de looncompensatie is dit 'slechts' een raming. De beleidslijn in deze is en blijft dat een verschil op de loonsom (overschot of tekort) separaat met de gemeenten wordt vereffend via de tussentijdse rapportages (BERAP's) of via de programmarekening.

CPB publicatie van 13 maart 2013. Het betreft hier de volgende indices:

- Prijscompensatie – Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC);
- Looncompensatie – Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers.

b. Bijdrage per gemeente

De gemeentelijke bijdrage 2013 (excl. de bijdrage Jeugdgezondheidszorg) wordt verdeeld over de gemeenten op basis van de inwoneraantallen per 1-1-2013 en de bijdrage voor de Jeugdgezondheidszorg op basis van het aantal jeugdigen per 1-1-2013.

c. FPU (Flexibel Pensioen)

De FPU (Gemeenten) geldt voor elke werknemer die geboren is vóór 1950 en die sinds 1 april 1997 doorlopend in dienst is geweest bij een werkgever die is aangesloten bij het ABP. Dit betreft een leeftijds-afhankelijke aanvulling van de werkgever als toeslag op de reguliere FPU-uitkering als deze tot uitbetaling komt. Voorwaarde hiervoor is dat de werknemer recht heeft op de collectieve FPU regeling.

Jaarlijks wordt een raming opgenomen op basis van een inventarisatie van medewerk(st)ers die met FPU zijn gegaan en die in het betreffende jaar daarop aanspraak kunnen maken. Voor 2014 wordt aan maximale kosten € 37.000,- geraamd. Niet bestede middelen worden in de jaarrekening verantwoord.

d. Kapitaallasten

Rentelasten

In de nota rente- en afschrijving, vastgesteld door de regio raad op 21 november 2006, is geregeld dat de renteomslag op voorcalculatorische basis wordt becijferd. Tot nog toe is de renteomslag gehandhaafd op 5,5%. Het rentevoordeel dat wordt verkregen met dit omslagpercentage is als

onderuitputting in de begroting sinds 2007 op € 340.000,- geraamd. De ontwikkelingen met betrekking tot schatkistbankieren en de WGR+ zijn niet meegenomen, omdat hierover nog geen duidelijkheid is. In de risicoparagraaf wordt dit wel meegenomen.

Vervangingsinvesteringen

De investeringsruimte blijft op peil door de kapitaaluitgaven die in de begroting zijn afgeschreven, op te voeren als vervangingsinvestering. Vervangingsinvesteringen met een levensduur hoger dan 5 jaar worden (voor zover de daaraan verbonden BTW declarabel is) exclusief BTW in de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven geraamd. De vervangingsinvesteringen worden geïndexeerd met de prijscompensatie.

e. Zittend vervoer

Als uitvloeisel van de zorgplicht voor personeel van een reeds in 2002 afgestoten activiteit, genaamd zittend vervoer, wordt nog aan twee voormalige personeelsleden een WW uitkering uitbetaald. Deze uitkering loopt nog tot uiterlijk 2020 en neemt jaarlijks af. Voor het jaar 2014 wordt nog voor ca. € 45.000 aan kosten verwacht. Deze kosten komen volledig voor rekening van de voormalige Gemeentekring Almelo-gemeenten (GKA gemeenten), omdat het zaakwaarnemend de afwikkeling betreft van een ooit door de Gemeentekring Almelo uitgevoerde activiteit.

f. Onvoorziene uitgaven

In 2014 wordt evenals in voorgaande jaren een post 'onvoorzien' van € 45.000,- geraamd.

Om in bepaalde situaties adequaat, effectief en efficiënt te kunnen handelen verdient het aanbeveling om incidenteel te kunnen beschikken over een dergelijke begrotingspost. Het geraamde bedrag wordt wederom onttrokken aan de algemene reserve, zodat een verhoging van de gemeentelijke bijdrage hiervoor niet aan de orde is. De algemene reserve is toereikend om deze onttrekking te kunnen doen.

Zodra aanspraak gemaakt wordt op deze post, legt het dagelijks bestuur in de eerstvolgende regionaalsvergadering verantwoording af. De onttrekking moet passen binnen het karakter en de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling. In de tussentijdse rapportages wordt gerapporteerd over mogelijke besteding van de post 'onvoorzien'.

g. Tariëftaken

Voor taken, die niet via de algemene bijdrage van gemeenten worden bekostigd, gelden tarieven die alle bedrijfskosten moeten afdekken. Deze tarieven, gerelateerd aan een reëel te verwachten omzet, dienen tenminste een kostendekkend exploitatieresultaat op te leveren. In de begroting zijn deze taken kostendekkend opgenomen. In de praktijk blijkt dit niet altijd op te gaan. In de risicoparagraaf is dit risico benoemd.

h. Agenda van Twente / Innovatie Platform Twente (AvT / IPT)

Tot en met 2012 zijn in het kader van de investeringsprogramma's AvT en IPT beschikkingen afgegeven voor de subsidiëring van projecten. Een aantal van deze projecten kent een meerjarige looptijd, in verband waarmee ook in 2014 nog termijnen worden uitbetaald c.q. afgegeven beschikkingen worden afgewikkeld en afgerekend. Inmiddels is het investeringsprogramma AvT zo goed als voltooid. Het investeringsprogramma IPT is ingaande 2013 beëindigd en vervangen door een investeringsprogramma Twentse Innovatiesprong. De uit het beëindigde programma IPT resterende middelen van ca. € 30 mln., zijn door de regio raad in juni 2012 als onderdeel van de Twentse Innovatiesprong herbestemd voor financiering van het Twents Investeringsfonds in samenwerking met de provincie Overijssel, het intergemeentelijk innovatiefonds, het Human Capital Programma, Regiobranding /PR Twente en Toerisme in Twente. Aan deze programma's worden de komende vijf jaar gefaseerd en volgens een afgesproken verhouding financieringsmiddelen verstrekt. Deze financieringsbijdragen worden bekostigd uit de jaarlijks voor dit doel van Twence BV te ontvangen winstuitkeringen. Dit omvat mede de begeleidingskosten binnen Regio Twente die strikt genomen uit incidentele middelen worden gefinancierd. Dit leidt bij beëindiging van het programma mogelijk tot dekkingsproblemen.

i. Digitaal Dossier JGZ

De bijdrage van de gemeenten voor het digitaal dossier worden vanaf de begroting 2014 (conform de met de gemeente gemaakte afspraken) opgenomen in de gemeentelijke bijdrage. Voorheen werd deze bijdrage middels een factuur bij de gemeenten in rekening gebracht. De bijdrage 2014 voor het

digitaal dossier is € 760.000. De gemeenten krijgen hier sinds 2007 een bijdrage voor in het gemeentefonds.

j. Ombuigingen

Zie voor een overzicht hiervan het regionaadsvoorstel van 3 juli 2013.

k. Bovenlokale samenwerking

Er zijn verschillende ontwikkelingen m.b.t. samenwerking tussen gemeenten en Regio Twente op het gebied van bedrijfsvoering ('coalition of the willing'). Deze ontwikkelingen hebben geen invloed op de gemeentelijke bijdrage, omdat de kostenverrekening tussen de deelnemende partijen op basis van onderlinge afspraken (DVO's) worden verrekend.

8.2.2 Meerjarenraming gemeentelijke bijdrage

DOMEIN / PROGRAMMA	Lasten				Baten			
	2014	Mutatie t.o.v. vorig boekjaar			2014	Mutatie t.o.v. vorig boekjaar		
		2015	2016	2017		2015	2016	2017
GEZONDHEID								
GGD breed	€ 560	€ 9	€ 9	€ 9	€ 100	€ -	€ -	€ -
Jeugdgezondheidszorg	€ 16.236	€ 258	€ 262	€ 266	€ 3.070	€ 5	€ 5	€ 5
Gezondheidsbevordering	€ 860	€ 15	€ 15	€ 15	€ 95	€ 0	€ 0	€ 0
Algemene Gezondheidszorg	€ 6.162	€ 115	€ 117	€ 119	€ 3.165	€ 16	€ 16	€ 16
TOTAAL GEZONDHEID	€ 23.817	€ 397	€ 403	€ 410	€ 6.429	€ 21	€ 21	€ 21
LEEFOMGEVING								
Sociaal Ec. sterk Twente	€ 5.912	€ 31	€ 31	€ 31	€ 4.479	€ -	€ -	€ -
Recreatieve voorzieningen	€ 2.618	€ 50	€ 50	€ 51	€ 1.083	€ -	€ -	€ -
Bereikbaar Twente	€ 52.200	€ 29	€ 29	€ 29	€ 51.924	€ 20	€ 20	€ 20
Duurzaam Twente	€ 327	€ 6	€ 7	€ 7	€ -	€ -	€ -	€ -
Netwerkstad	€ 795	€ 14	€ 14	€ 15	€ 25	€ -	€ -	€ -
AvT / IPT	€ 6.250	€ -	€ -	€ -	€ 6.250	€ -	€ -	€ -
TOTAAL LEEFOMGEVING	€ 68.103	€ 130	€ 132	€ 133	€ 63.761	€ 20	€ 20	€ 20
SERVICE & SAMENWERKING								
Service & Samenwerking	€ 2.688	€ 7-	€ 30	€ 30	€ 1.303	€ 1-	€ 1-	€ 1-
TOTAAL S&S	€ 2.688	€ 7-	€ 30	€ 30	€ 1.303	€ 1-	€ 1-	€ 1-
TOTAAL GENERAAL	€ 94.609	€ 520	€ 565	€ 574	€ 71.493	€ 40	€ 40	€ 40

	Begroting		Verwachting	
	2014	2015	2016	2017
Gezondheid	€ 17.388	€ 17.764	€ 18.146	€ 18.535
Leefomgeving	€ 4.342	€ 4.452	€ 4.564	€ 4.677
Service & Samenwerking	€ 1.385	€ 1.380	€ 1.411	€ 1.443
TOTAAL GENERAAL	€ 23.116	€ 23.596	€ 24.121	€ 24.655

Opmerkingen:

- Om presentatietechnische motieven zijn de wijzigingen van domein Bedrijfsvoering toegeschreven aan het programma Service & Samenwerking.

Uitgangspunten

Bij de opstelling van de meerjaren budgetprognose 2015-2017 worden de volgende uitgangspunten voorgesteld:

1. De looncompensatie wordt geraamd op 2 % en de prijscompensatie op 1,75 % (conform CPB cijfers voor 2014. Cijfers betreffende 2015 e.v. zijn niet gepubliceerd.);
2. Het aantal inwoners is voor de jaren 2015 t/m 2017 gefixeerd op het aantal inwoners in de begroting 2014;
3. Voor de programma's zijn vervangingsinvesteringschema's opgesteld voor de jaren 2015 t/m 2017, die als basis dienen voor de opgevoerde vervangingsinvesteringen;
4. De mogelijke kosten voor FPU vervallen in de meerjarenraming, omdat vanaf 2015 geen FPU kosten meer gemaakt worden.
5. Bij de raming van de (investerings)lasten is nog geen rekening gehouden met de afschaffing van het BTW-compensatiefonds met ingang van 2015. Zodra definitieve besluitvorming hierover bekend is zullen wij ons beraden hoe wij wensen om te gaan met de te verwachten nadelige effecten van deze operatie voor de begroting.

8.3 Specificatie stijging gemeentelijke bijdrage 2014 t.o.v. 2013

Vastgestelde begroting 2013		<u>€ 22.328.819</u>
Totale bijdrage 2014		<u>€ 23.115.569</u>
Per saldo een stijging van de bijdrage 2014 t.o.v. 2013		€ 786.750
Uitgangspunten begroting 2014		
a) Looncompensatie		
Werkgeverslasten 2013, ambtsjubilea, periodieken e.d. *	€ 261.053	
CPB raming 2014 (2%)	€ 369.208	
Looncomp overige budgetten	<u>€ 32.280</u>	
		€ 662.542
a) Prijscompensatie (1,75%)		€ 114.427
a) Huurcompensatie gebouwen		€ 54.598
c) FPU		€ 41.000-
g) Tarieftaken		€ 3.817-
j) Ombuigingen		<u>PM</u>
Totaal stijging gemeentelijke bijdrage 2014 t.o.v. 2013		€ 786.750
Gemeentelijke bijdrage 2014		€ 23.115.569

Het aandeel 'wettelijk verplicht' in het takenpakket van Regio Twente is relatief groot. Voor dit aandeel ontvangen de gemeenten (gedeeltelijk) dekkingsmiddelen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Bijlage 1: Productenmatrix

Service en samenwerking

Productnr.	Productomschrijving
6.0.010.00	Dagelijks bestuur
6.0.010.10	Algemeen bestuur
6.0.020.00	Bestuursondersteuning
6.0.050.40	Kwaliteitszorg
6.0.055.50	Euregio
6.0.058.00	Projecten ICT
6.9.210.00	Concernkosten
6.9.220.00	Alg. baten en lasten
6.9.230.00	Zittend ziekenvervoer

Gezondheid

Productnr.   **Productomschrijving**

Bestuur en overig

6.7.145.80	(directeurenoverleg) Kring Oost Nederland (KON)
6.7.149.50	Bestuursondersteuning GGD
6.7.180.30	GGD Kwaliteitszorg
6.7.180.90	Opleidingsinrichting

Infectieziektebestrijding

6.7.140.00	Infectieziektebestrijding
6.7.140.51	Seksuele gezondheid
6.7.140.85	GROP (GGD Rampen Opvang Plan)
6.7.141.01	TBC Bestrijding en Preventie
6.7.141.50	Inspectie & Hygiëne: toezichhoudende inspecties kinderopvang
6.7.141.52	Inspectie & Hygiëne: peuterspeelzalen
6.7.141.53	Inspectie & Hygiëne: prostitutie-inrichtingen
6.7.141.54	Inspectie & Hygiëne: tattoo en piercing
6.7.141.55	Inspectie & Hygiëne: overig WPG
6.7.142.20	Milieu & Gezondheid: voorlichting/behandeling/vragen en gezondheidsklachten
6.7.142.21	Milieu & Gezondheid: onderzoek & advisering
6.7.142.22	Milieu & Gezondheid: advisering milieu incidenten
6.7.142.50	Reizigerszorg

OGGZ

6.7.143.05	OGGZ Meldpunt Woningvervuiling
6.7.143.84	OGGZ Verpleegkundig inloopspreekuur

Overige OGZ-taken

6.7.144.00	Forensische zorg
6.7.147.86	WMO coördinatie
6.7.147.82	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers

Bevorderingstaken

6.7.145.00	Advisering lokaal gezondheidsbeleid
6.7.145.50	Inzicht in gezondheidssituatie/TGV
6.7.145.52	Grootschalig Epidemiologisch Onderzoek
6.7.146.00	GB: Gezondheidsbevordering Basis
6.7.146.92	Ondersteuning Preventie Platform Twente
6.7.146.93	Project TBC Regionalisatie
6.7.147.88	Sociale Kaart Twente

Jeugdgezondheidszorg

6.7.150.00	Integraal dossier JGZ 0 - 19
------------	------------------------------

6.7.150.01	Triage methode Regio Twente groep 2 Basis Onderwijs
6.7.150.02	Triage methode Regio Twente groep 7 Basis Onderwijs
6.7.150.03	Triage methode Regio Twente klas 2 HAVO/VWO
6.7.150.04	Instroomonderzoek Speciaal Onderwijs
6.7.150.05	Herhalingsonderzoek voor Speciaal Onderwijs
6.7.150.06	Triage methode Regio Twente klas 2 VMBO
6.7.150.07	Preventief gezondheidsonderzoek Nieuwkomers
6.7.150.10	Groepsgerichte monitoring
6.7.150.15	Onderzoek op indicatie BO
6.7.150.16	Onderzoek op indicatie VO
6.7.150.17	Onderzoek op indicatie S(V)O
6.7.150.18	Onderzoek op indicatie VSO
6.7.150.20	Rijksvaccinatie-programma
6.7.150.25	Huisbezoek op indicatie
6.7.150.31	Preventieve/ Curatieve logopedie
6.7.150.45	Zorggebonden Netwerken 0-19
6.7.160.50	Voorkoming schoolverzuim
6.7.160.60	Coördinatie Grootschalige Incidenten rondom Jeugd
6.7.161.00	Individuele en groepsgerichte voorlichting en advies JGZ 0-19
6.7.161.04	Indirect clientgebonden activiteiten JGZ 0-19
6.7.151.01	contactmoment 4e tot 7e dag
6.7.151.02	3e neonatale gehoorscreening
6.7.151.03	contactmoment 2e week (huisbezoek)
6.7.151.04	contactmoment 4e week
6.7.151.05	contactmoment 8e week
6.7.151.06	contactmoment 3 maanden
6.7.151.07	contactmoment 4 maanden
6.7.151.08	contactmoment 6 maanden
6.7.151.09	contactmoment 7,5 maanden op indicatie
6.7.151.10	contactmoment 9 maanden
6.7.151.11	contactmoment 11 maanden
6.7.151.12	contactmoment 14 maanden
6.7.151.13	contactmoment 18 maanden
6.7.151.14	contactmoment 2 jaar
6.7.151.15	contactmoment 3 jaar
6.7.151.16	contactmoment 3jr 9 maanden
6.7.151.18	CB op indicatie
6.7.151.20	Telefonische spreekuur VPK
6.7.151.21	Inloopsprekuren VPK
6.7.151.22	Huisbezoek op indicatie 0-4
6.7.151.25	Individuele en groepsgerichte voorlichting en advies
6.7.151.26	Observaties incl. cons.team vroegsignalering
6.7.161.10	Prenatale Voorlichting
6.7.161.90	KPG (Kortdurende Pedagogische Gezinsbegeleiding)
6.7.161.95	Zorgstructuur Kinderopvang Enschede
6.7.161.99	LOES CJG Haaksbergen
6.7.162.00	LOES CJG Almelo
6.7.162.01	LOES CJG Enschede
6.7.162.03	LOES CJG Hengelo
6.7.162.06	Project Academische Werkplaats Jeugd
6.7.162.07	MIM-Homestart
6.7.162.09	Taal protocol Enschede
6.7.162.10	Taal protocol Borne
6.7.162.14	Health pregnancy 4all
6.7.162.15	LOES in Twente
6.7.162.16	Project Zwangerschap en Geboorte
6.7.162.80	Digitaal Dossier (DD)

Leefomgeving

Productnr.	Productomschrijving
6.2.200.00	Bestuursondersteuning Leefomgeving

Mobiliteit

6.2.125.00	Strategie Mobiliteit
6.2.125.01	Regionaal verkeers- en vervoerplan
6.2.125.02	Buurtbussen
6.2.125.03	Openbaar vervoer platform (ROCOV)
6.2.125.04	Concessie Spoorlijn ZHO
6.2.125.05	Concessie Twente
6.2.125.06	Treintaxi Twente
6.2.125.07	Regiotaxi Twente
6.2.125.08	Sociale veiligheid
6.2.125.09	Toegankelijkheid OV
6.2.125.10	Halteplan regio Twente
6.2.125.11	Sabimos
6.2.125.12	Agglonet Twente
6.2.125.13	Uitvoering Brede Doel Uitkering
6.2.125.15	Grote (rijks) infrastructuur
6.2.125.16	Twente mobiel
6.2.125.17	Regionaal verkeersmodel
6.2.125.18	Duurzaam Veilig Verkeer
6.2.125.19	Goederenvervoer
6.2.125.20	Spoor Almelo - Marienberg
6.2.125.21	Mobiliteitsmanagement
6.2.125.22	Regionaal Mobiliteitsfonds Twente
6.2.125.23	Monitoring Mobiliteit
6.2.125.24	Ontwikkeling hoogwaardig fietsnetwerk
6.2.125.25	Spoorvervoer Algemeen
6.2.125.26	Doelgroepenvervoer
6.2.125.27	Goedkoop OV
6.2.125.28	Regionale invoering OV Chipkaart
6.2.125.29	Hybride bussen
6.2.125.30	MIRT Gebiedsagenda
6.2.125.31	Actieplan regionaal OV
6.2.125.32	P&R voorziening
6.2.125.33	Aanbesteding Zwolle Enschede
6.2.125.34	Beter benutten
6.2.125.35	Duurzame mobiliteit

Economie

6.3.205.00	Strategie sociaaleconomisch sterk Twente
6.3.205.51	Innovatie
6.3.205.54	Relatie Vraag en aanbod arbeidsmarkt
6.5.560.00	Vrije Tijdseconomie
6.7.723.00	Milieu
6.8.105.01	Ruimtelijk, logistiek, economie
6.8.105.18	Twentse duurzaamheidsagenda

Recreatieve voorzieningen

6.5.560.19	Strategie Recreatieve Voorzieningen
6.5.560.20	Het Hulsbeek
6.5.560.30	Het Rutbeek
6.5.560.40	Het Lageveld
6.5.560.50	Arboretum
6.5.560.60	Fietspaden
6.5.560.62	Fietsnetwerk

6.5.560.63 Wandelnetwerk
6.5.560.65 Paardrijnetwerk
6.5.568.00 Routestructuur
6.5.568.12 Toeristische Overstap Punten
6.5.568.17 Paardrijnetwerk (project)
6.5.569.03 HB project Speelbos
6.5.569.04 HB div. PMJP projecten Hulsbeek

Netwerkstad

6.0.051.00 Bestuursondersteuning NT
6.0.051.10 Pijler Ruimtelijk-Fysiek
6.0.051.11 Project stadsranden
6.0.051.15 Grondbeleid
6.0.051.20 Pijler Economie-Werk
6.0.051.21 Proces Strategische ontwikkelagenda
6.0.051.22 Proces Economische motor
6.0.051.30 Pijler Sociaal
6.0.051.40 Facilitaire Samenwerking
6.0.051.50 Pijler Internationaal en Lobby
6.0.051.60 Trainees Netwerkstad

Agenda van Twente / Innovatieplatform Twente

6.0.056.00 Uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente
6.0.056.50 Uitvoeringsorganisatie IPT
6.3.208.00 Financieringsbijdragen Agenda van Twente
6.3.208.10 Financieringsbijdragen IPT

Bijlage 2: Product-functie matrix

Functie	Naam Functie	Domein	Programma	Totaal per programma
0 / 9	Algemeen bestuur / Algemene uitgaven	Concern / B&B	Service en Samenwerking	€ 1.385.275
2	Verkeer en vervoer	Leefomgeving	Bereikbaar Twente	€ 276.754
3 5 8	Economische zaken / Arbeidmarkt- Cultuur en Recreatie (beleid) R.O. en Volkshuisvesting	Leefomgeving	Sociaal Economisch sterk Twente	€ 1.433.283
5	Overige recreatieve voorzieningen	Leefomgeving	Team Recreatieve Voorzieningen	€ 1.534.477
7	Milieubeheer	Leefomgeving	Duurzaam Twente	€ 327.483
7	Volksgesondheid	Gezondheid	Gezondheid	€ 17.388.479
Overig	Netwerkstad	Leefomgeving	Netwerkstad	€ 769.818
Totaal				€ 23.115.569

Bijlage 3: Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AGZ	Algemene Gezondheidszorg
ALMA	Alma Mater
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AvT	Agenda van Twente
AWJT	Academische Werkplaats Jeugd Twente
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.
BCF	BTW Compensatie Fonds
BERAP	Bestuursrapportage
BDU	Brede Doel Uitkering (verkeer en vervoer)
BRT	Bedrijfsvoering Regio Twente
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CPT	Commissie Praktische Tuberculosebestrijding
CTT	Combi Terminal Twente
DB	Dagelijks Bestuur
DD	Digitaal Dossier
DVO	Dienstverleningsovereenkomsten
EMS	Extramularisering (Scheiden van wonen en zorg)
Fido	Financiering decentrale overheden
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreding
GAGS	Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GCC	Gemeentelijk Coördinatiecentrum
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GKA	Gemeentekring Almelo
GROP	GGD Rampen Opvang Plan
HKZ-model	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HFT	Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
I&O	Informatie en Onderzoek
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IPT	Innovatieplatform Twente
IST	Innovatiesprong Twente
Iv3	Regeling Informatie voor derden
JADE	Jaarlijkse Docenten Evaluatie
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
LF-routes	Landelijke Fietsroutes
MARAP	Managementrapportage
Ministerie v. VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn, en Sport
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MIT-verkenning	Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
NT	Netwerkstad Twente
OGZ	Openbare Gezondheidszorg
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
PHS	Programma Hoogfrequent Spoor
POWI	Platform Onderwijs Werk en Inkomen
PR	Public Relations
RAK	Reserve Aanvaardbare Kosten
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RMD	Regionaal Medische Diensten
RMF	Regionaal Mobiliteits Fonds
ROOS	Regionale Omroep Overleg en Samenwerking

RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RWS	Rijkswaterstaat
SE	Samenwerkingsverband Enschede
SEGV	Sociaal Economische Gezondheidsverschillen
SES	Sociaaleconomische Status
SMT	Samenwerkingsverband Midden Twente
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SSNT	Shared Service Netwerk Twente
ST	Samenwerkingsverband Twente
STAR-methode	Methode gehanteerd bij sollicitatiegesprekken (Situatie, Taken, Activiteiten en Resultaten)
TBC	Tuberculose
TCA	Taxi Centrale in Amelo
TTOA	Taskforce Technologie, Onderwijs, Arbeidsmarkt
UVP	Uitvoeringsprogramma
VC	Verbindingscommandovoertuigen
VIR	Verwijs Index Risicjongeren
VISI	Versterking Infrastructuur Infectieziektebestrijding
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRT	Veiligheidsregio Twente
VTV	Volksgezondheids Toekomstverkenning
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WHO	World Health Organisation
WPG	Wet Publieke Gezondheid
ZAT	Zorg Advies Team
ZHO	Zutphen Hengelo Oldenzaal

Bijlage 4a: Gemeentelijke bijdrage 2014 (per domein)

Gemeente	Aantal inwoners	Gezondheid	Leefomgeving	Service & samenwerking	Totale gemeentelijke bijdrage
Almelo	72.799	2.033.255	567.688	160.856	2.761.798
Borne	21.764	615.429	169.716	48.089	833.234
Dinkelland	26.054	760.241	148.443	57.569	966.253
Enschede	158.712	4.095.770	1.237.639	350.688	5.684.097
Haaksbergen	24.326	668.770	138.598	53.750	861.119
Hellendoorn	35.724	998.234	203.539	78.935	1.280.708
Hengelo	81.014	2.221.854	631.748	179.008	3.032.610
Hof van Twente	35.220	950.078	200.667	77.822	1.228.567
Losser	22.552	606.431	128.491	49.831	784.752
Oldenzaal	32.206	897.383	251.143	71.162	1.219.688
Rijssen / Holten	37.614	1.192.778	214.307	83.111	1.490.196
Tubbergen	21.180	645.735	120.674	46.799	813.208
Twenterand	33.965	1.020.073	193.517	75.049	1.288.638
Wierden	23.808	682.448	135.647	52.606	870.700
Totaal	626.938	17.388.479	4.341.816	1.385.275	23.115.569

De gemeentelijke bijdrage van Gezondheid en Leefomgeving is niet rechtstreeks te herleiden naar een bijdrage per inwoner, omdat uitgaven in het kader van Jeugdgezondheidszorg en Netwerkstad op basis van het aantal jeugdigen cq het aantal inwoners van Netwerkstad worden toegerekend.

Bijlage 4b: Gemeentelijke bijdrage 2014 (functioneel)

Gemeente	Aantal inw. 01-01'13	Functie 0 Algemeen bestuur	Functie 2 Verkeer en vervoer	Functie 3 Economische zaken	Functie 5 Beleid Vrije Tijd	Functie 5 Recreatieve Voorzieningen
Almelo	72.799	191.124	32.136	87.801	53.289	178.181
Borne	21.764	57.139	9.607	26.249	15.931	53.269
Dinkelland	26.054	68.401	11.501	31.423	19.071	63.769
Enschede	158.712	416.678	70.061	191.419	116.177	388.459
Haaksbergen	24.326	63.865	10.738	29.339	17.807	59.540
Hellendoorn	35.724	93.789	15.770	43.086	26.150	87.437
Hengelo	81.014	212.692	35.763	97.709	59.302	198.288
Hof van Twente	35.220	92.466	15.547	42.478	25.781	86.204
Losser	22.552	59.207	9.955	27.199	16.508	55.198
Oldenzaal	32.206	84.553	14.217	38.843	23.575	78.827
Rijssen / Holten	37.614	98.751	16.604	45.365	27.533	92.063
Tubbergen	21.180	55.605	9.350	25.545	15.504	51.840
Twenterand	33.965	89.171	14.993	40.964	24.862	83.132
Wierden	23.808	62.505	10.510	28.714	17.427	58.272
Totaal	626.938	1.645.944	276.754	756.134	458.918	1.534.477

Gemeente	Functie 7 Volksgezondheid	Functie 7 Milieu	Functie 8 R.O. en Volkshuisv.	Functie 9 Algemene uitgaven	Netwerk stad	Totale bijdrage per gemeente
Almelo	2.033.255	38.027	25.341	-30.269	152.913	2.761.798
Borne	615.429	11.369	7.576	-9.049	45.715	833.234
Dinkelland	760.241	13.609	9.069	-10.833		966.253
Enschede	4.095.770	82.904	55.246	-65.990	333.372	5.684.097
Haaksbergen	668.770	12.707	8.468	-10.114		861.119
Hellendoorn	998.234	18.661	12.435	-14.853		1.280.708
Hengelo	2.221.854	42.318	28.200	-33.684	170.169	3.032.610
Hof van Twente	950.078	18.397	12.260	-14.644		1.228.567
Losser	606.431	11.780	7.850	-9.377		784.752
Oldenzaal	897.383	16.823	11.211	-13.391	67.648	1.219.688
Rijssen / Holten	1.192.778	19.648	13.093	-15.639		1.490.196
Tubbergen	645.735	11.063	7.373	-8.806		813.208
Twenterand	1.020.073	17.742	11.823	-14.122		1.288.638
Wierden	682.448	12.436	8.287	-9.899		870.700
Totaal	17.388.479	327.483	218.231	-260.670	769.818	23.115.569

De gemeentelijke bijdrage van functie 7 'Volksgezondheid' is niet rechtstreeks te herleiden naar een bijdrage per inwoner, omdat uitgaven in het kader van Jeugdgezondheidszorg op basis van het aantal jeugdigen worden toegerekend.

Bijlage 5: Overzicht baten & lasten voor resultaatbestemming

	Begroting 2014		
	Baten	Lasten	Saldo
Programma			
Gezondheid	6.429.012	23.817.491	17.388.479
Leefomgeving	63.761.235	68.103.051	4.341.816
Service en Samenwerking	917.716	2.687.990	1.770.275
Subtotaal programma's:	71.107.963	94.608.533	23.500.569
Algemene dekkingsmiddelen			
Gemeentelijke bijdragen	23.115.569		-23.115.569
Saldo financieringsfunctie	340.000		-340.000
Resultaat voor bestemming:	94.563.532	94.608.533	45.000
Resultaatbestemming Ten gunste/laste van programma's			
Programma			
Gezondheid			
Leefomgeving			
Service en Samenwerking	45.000		-45.000
Resultaat na bestemming:	94.608.532	94.608.533	0

- = voordelig saldo

+ = nadelig saldo